

Działalność Instytutu Spraw Publicznych w roku 2013

Program Pracy na rok 2014

Warszawa, maj 2014

Spis treści

Wstęp	3
-------	---

Działalność ISP w 2013 roku

Program Europejski	6
Program Polityki Społecznej	10
Program Demokracja i Społeczeństwo Obywatelskie	13
Program Polityki Migracyjnej	20
Obserwatorium Równości Płci	25
Nagroda im. Jerzego Zimowskiego	28
Stypendia i praktyki w ISP	30
Wydawnictwa	32
Informacja o finansach ISP za rok 2013	42

Program Pracy ISP na rok 2014

Program Europejski	49
Program Polityki Społecznej	51
Program Demokracja i Społeczeństwo Obywatelskie	55
Program Polityki Migracyjnej	60
Obserwatorium Równości Płci	64
Planowany budżet na rok 2014	66

Aneks – rok 2013

Projekty	70
Wydarzenia	94
Udział pracowników i ekspertów w upowszechnianiu prac ISP	98

Wstęp

W 2013 i w pierwszej połowie 2014 roku prace Instytutu Spraw Publicznych koncentrowały się, podobnie jak w poprzednich latach, **wokół trzech głównych osi tematycznych związanych z funkcjonowaniem Unii Europejskiej, przeciwdziałaniem marginalizacji społecznej i stanem polskiej demokracji.**

Dużo uwagi poświęciliśmy w ubiegłym roku **polskiej polityce zagranicznej i ocenie pozycji Polski w Unii Europejskiej**, szczególnie w kontekście nadchodzącej 10 rocznicy obecności Polski w unijnych strukturach. Zorganizowaliśmy cykl seminariów i spotkań poświęconych **potrzebie i skutkom wprowadzenia waluty Euro w Polsce**, zwracając uwagę na konieczność działań edukacyjnych, które rozwiąłyby społeczne obawy dotyczące wspólnej waluty. Istotną część naszych działań stanowiły **badania i debaty dotyczące stosunków z naszymi sąsiadami – Niemcami, Rosją, Ukrainą, Litwą i Czechami**. Ogromnym zainteresowaniem ekspertów i mediów cieszyły się wyniki zrealizowanych przez nas **badania postrzegania Polski i Polaków** przez społeczeństwa naszych sąsiadów.

Podjęliśmy także działania związane ze zbliżającymi się wyborami do Parlamentu Europejskiego. Przeprowadzone przez **nas badania na temat społecznego postrzegania i wiedzy na temat Parlamentu Europejskiego** spotkały się z powszechnym zainteresowaniem samych europosłów, a także instytucji i środowisk zajmujących się propagowaniem wiedzy o instytucjach i sprawach europejskich. Stały się one niezbędnym punktem odniesienia do wszelkich dyskusji na temat planowanych kampanii informacyjnych i profrekwencyjnych. Nasze działania przedwyborcze kierowaliśmy też do polityków, m.in. nakreślając wyzwania, przed którymi stanie Unia po wyborach i **wagę doboru kompetentnych kandydatów na europosłów.**

Zajmowaliśmy się także intensywnie **kwestiami polityki zagranicznej Unii Europejskiej**, szczególnie w odniesieniu do krajów Europy Wschodniej. W gronie ekspertów dyskutowaliśmy o Partnerstwie Wschodnim oraz **sytuacji w Rosji i na Ukrainie**. Instytut w dalszym ciągu zajmował się tematem **promocji demokracji** przez Unię Europejską. Przeprowadziliśmy analizę działania instytucji wspierających ruchy prodemokratyczne w europejskim sąsiedztwie i zaproponowaliśmy rekomendacje dla nowopowstałej instytucji – Europejskiego Funduszu na rzecz Demokracji. Angażowaliśmy się także w **monitoring polskiej polityki rozwojowej**, realizując na zlecenie Komisji Europejskiej badania wspólnie z ośmioma partnerami z krajów Europy Środkowo-Wschodniej.

W związku z **programowaniem unijnej perspektywy finansowej na lata 2014-2020**, włączyliśmy się do dyskusji na temat planowania wsparcia działań rozwojowych środkami funduszy unijnych. Eksperci Instytutu przygotowywali opinie w trakcie konsultacji powstających dokumentów oraz uczestniczyli w pracach stałej konferencji ds. konsultacji funduszy europejskich 2014-2020.

Przeciwdziałanie **marginalizacji społecznej** to przede wszystkim upowszechnianie wyników prac prowadzonych od kilku lat projektów systemowych na rzecz **stworzenia standardów środowiskowej pracy socjalnej i profesjonalizacji sektora ekonomii społecznej**. Badania i prace eksperckie zrealizowane przez nas w ramach tych projektów stanowić będą podstawę do polityki społecznej państwa. Podejmowaliśmy też nowe tematy związane z przeciwdziałaniem wykluczeniu – m.in. nieanalizowany dotąd w Polsce problem **ubóstwa energetycznego**.

Kwestiami związanymi z przeciwdziałaniem marginalizacji zajmuje się również Program Polityki Migracyjnej ISP, zarówno poprzez **projekty badawcze, jak i praktyczne działania** – szkolenia i warsztaty na rzecz integracji cudzoziemców w Polsce. Jako jedna z niewielu organizacji w Polsce zajęliśmy się w 2013 tematem handlu ludźmi, a także bezdomnością uchodźców oraz ich **dyskryminacją na rynku pracy**. Prowadziliśmy również kampanie społeczne mające na celu uwrażliwienie społeczeństwa na problem uchodźstwa i wyobcowania.

W ramach przeciwdziałania dyskryminacji w 2013 roku ISP prowadził szczególnie aktywne prace na rzecz **zwiększenia dostępu obywateli do bezpłatnej pomocy prawnej i obywatelskiej**. Oprócz przyznawania grantów organizacjom prowadzącym ten rodzaj poradnictwa, uczestniczyliśmy w pracach badawczych i koncepcyjnych dotyczących stworzenia publicznego systemu dostępu do bezpłatnej pomocy prawnej w Polsce oraz na rzecz uwzględnienia tej kwestii w programowaniu funduszy unijnych na lata 2014-2020.

W 2013 ISP zajmował się także sytuacją społeczną **osób starszych i młodzieży**. Skupiliśmy się na wypracowaniu rozwiązań służących aktywizacji osób starszych w społecznościach lokalnych. Dużo miejsca poświęciliśmy też analizie sytuacji ludzi młodych na rynku pracy.

Utrzymaliśmy pozycję wiodącego polskiego ośrodka monitorującego **stan stosunków przemysłowych, warunków pracy i restrukturyzacji**. Przygotowujemy rocznie kilkanaście raportów na ten temat dla Komisji Europejskiej.

W ramach działań na rzecz **rozwoju demokracji i społeczeństwa obywatelskiego** od kilku lat prowadzimy monitoring tworzenia i funkcjonowania prawa dotyczącego organizacji pozarządowych. Zajmujemy się **edukacją obywatelską, dialogiem społecznym i partycypacją zarówno na poziomie krajowym, jak i europejskim**. Skończyliśmy kilkuletnie badania, których celem było **wsparcie partycypacji publicznej** w Polsce – opracowaliśmy propozycje kształtu rozwiązań systemowych oraz nowatorskie narzędzie do pomiaru i monitorowania stanu partycypacji w gminach. Analizowaliśmy również unijne narzędzia służące włączaniu obywateli UE w procesy decyzyjne: **europejską inicjatywę obywatelską** umożliwiającą obywatelom Europy wprowadzenie projektu lub pomysłu legislacyjnego w agendę Komisji Europejskiej oraz składanie petycji do Parlamentu Europejskiego. Nowatorskimi działaniami ISP w tej dziedzinie było przeprowadzenie diagnozy różnych form aktywności **obywatelskiej polskich migrantów w Wielkiej Brytanii** oraz badanie porównawcze przejawów deficytu demokracji i instrumentów wzmacniających poziom aktywności obywatelskiej **w Ameryce Łacińskiej i Europie**. Rozszerzyliśmy działania związane z przejrzystością funkcjonowania państwa, angażując się w międzynarodową inicjatywę skierowaną na **promowanie skutecznych rozwiązań antykorupcyjnych** w państwach Europy Środkowo-Wschodniej.

W 2013 Instytut kontynuował temat wpływu **kościół i związków wyznaniowych na sferę publiczną i politykę w Polsce**. Skupiliśmy się szczególnie na zagadnieniach nauczania religii w szkołach i finansowania kościołów w naszym kraju. O zagadnieniach tych dyskutowaliśmy podczas seminariów, spotkań dyskusyjnych w szkołach i w trakcie otwartych debat.

W 2013 roku ISP włączył się w działania związane ze **zwiększeniem kompetencji cyfrowych** Polaków i rozwoju nowych technologii. Przystąpiliśmy do Szerokiego Porozumienia na rzecz Umiejętności Cyfrowych w Polsce, utworzonego przy Ministerstwie Administracji i Cyfryzacji, oraz rozpoczęliśmy prace badawcze dotyczące tematu e-government w krajach Europy Środkowej.

W ramach Obserwatorium Równości Płci Instytut rozwinął działania na rzecz **równouprawnienia kobiet i mężczyzn** w sferze publicznej i prywatnej. Badaliśmy

partycypację polityczną kobiet i bariery stojące na drodze do ich kariery politycznej. Przygotowywaliśmy rekomendacje dla ustawodawcy dotyczące **mechanizmów mających na celu zwiększenie udziału kobiet w polityce**. Interesował nas też udział kobiet w innych sferach życia publicznego – zajęliśmy się m.in. wprowadzeniem kwot płci w zarządach spółek. Nowymi wątkami podjętymi przez Instytut w obszarze równouprawnienia były zagadnienia **przemocy wobec kobiet, przemocy domowej oraz przemocy ekonomicznej**. Ważnymi elementami naszych działań były kampanie społeczne na rzecz równego podziału obowiązków i godzenia życia zawodowego z rodzinnym (m.in. zarezerwowania **części urlopów rodzicielskich dla ojców**) oraz cykl warsztatów dla ojców.

W 2013 roku Instytut Spraw Publicznych prowadził **56 projektów badawczych, wydał 86 publikacji, zorganizował 86 konferencji, seminariów, debat publicznych i warsztatów**. Badania Instytutu i komentarze ekspertów ISP były cytowane w ponad **2,5 tysiącach materiałów dziennikarskich**: z tego 460 z nich ukazało się drukiem, reszta to publikacje internetowe. Praktycznie codziennie ekspertki i eksperci ISP goszczą w informacyjnych i publicystycznych programach w radio i telewizji. Spośród tematów, którymi się zajmowaliśmy, największym zainteresowaniem mediów i opinii publicznej cieszyły się kwestie związane z **wpływem Kościoła katolickiego na politykę** i relacjami Państwo-Kościół. Ciągłym zainteresowaniem mediów cieszyła się także **tematyka równości płci**. Szeroko cytowane były badania **wizerunku Polski za granicą, Parlamentu Europejskiego oraz polskiej migracji do Wielkiej Brytanii, Holandii i Niemiec**.

Z kolei jeśli chodzi o przełożenie naszych badań na polityki publiczne, to odnotować należy bezpośrednią współpracę pomiędzy badaczami ISP a decydentami w takich obszarach jak **instytucje opieki społecznej, ekonomia społeczna, partycypacja obywatelska oraz dostęp do pomocy prawnej**, czyli tzw. projektów systemowych, realizowanych przez konsorcja rządowo-pozarządowe.

Nasze działania zostały **zauważone i docenione** – ISP otrzymał m.in. tytuł organizacji roku 2013 za wkład w rozwój społeczeństwa demokratycznego i państwa prawa przyznany przez Krajową Radę Radców Prawnych oraz nominację w pierwszej edycji Nagrody przyznawanej przez Międzynarodową Organizację ds. Migracji osobom i instytucjom wspierającym integrację migrantów w Polsce i przyczyniającym się do budowania dobrych praktyk w zakresie zarządzania migracjami. Z roku na rok rośnie także prestiż i znaczenie **Nagrody im. Jerzego Zimowskiego**, którą w 2013 roku otrzymała szefowa Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, Danuta Przywara.

Rok 2013 był dla Fundacji dobry z punktu widzenia sytuacji finansowej. Pokazują to podstawowe dane o przychodach i kosztach Fundacji zawarte w sprawozdaniu finansowym oraz wskaźniki obrazujące sytuację finansową, zamieszczone w raporcie audytora z badania Sprawozdania Finansowego ISP za rok 2013. Przychody Fundacji w 2013 roku wyniosły **8 milionów 780 tysięcy złotych**, a na koniec roku udało się wypracować nadwyżkę w wysokości **107 tysięcy złotych**. Biorąc pod uwagę łącznie obie te liczby, możemy powiedzieć, że pod **względem finansowym był to najlepszy rok w całej historii fundacji**.

Działalność ISP w 2013 roku

Program Europejski

Program Europejski ISP bada i analizuje polską politykę europejską i zagraniczną oraz monitoruje działalność instytucji unijnych. W roku 2013 kontynuowana była unijna debata na temat koniecznych reform instytucjonalnych. Coraz bardziej dostrzegalny deficyt demokracji w UE motywował do dalszych badań na temat działalności posłów do Parlamentu Europejskiego, którzy są jedynymi reprezentantami w unijnych instytucjach bezpośrednio wybranymi przez obywateli. Nowe wyzwania analityczne stawiała przed nami skomplikowana sytuacja polityczna w unijnym sąsiedztwie. Większą uwagę skupiliśmy na współpracy ze środowiskami prodemokratycznymi – zarówno we wschodnim, jak i południowym sąsiedztwie Unii Europejskiej. Obserwowaliśmy również jesienne wybory parlamentarne w Niemczech, oceniając ich skutki dla polityki europejskiej i stosunków bilateralnych.

Tematy wiodące w 2013 roku:

- Wyzwania dla polityki europejskiej
- Parlament Europejski
- Polska polityka zagraniczna

Rok 2013 w liczbach:

- 23 realizowane projekty
- 24 uzyskane granty
- 30 wydanych publikacji
- 25 zorganizowanych konferencji i seminariów

Unia Europejska weszła w rok 2013 z wieloma pytaniami, dotyczącymi jej przyszłości i niezbędnych reform. W tej sytuacji Polska staje przed wyzwaniem aktywnego włączania się w europejską debatę na temat zmian systemowych we Wspólnocie. Program Europejski monitorował przebieg dyskusji na poziomie krajów członkowskich, Brukseli oraz Polski, zabierał w nich głos oraz wskazywał możliwe rozwiązania. Wiodącymi wątkami tych działań było wejście Polski do strefy euro oraz zbliżające się w 2014 roku wybory do Parlamentu Europejskiego. Podobnie jak w latach poprzednich, uwaga skierowana została także w stronę Niemiec – najważniejszego partnera Polski w Unii Europejskiej. Analizie poddano możliwości i wyzwania współpracy w Europie i sferze bilateralnej. Także pozostałe państwa sąsiedzkie pozostały w sferze zainteresowań ISP: zwłaszcza Litwa, Ukraina i Czechy.

Wyzwania dla polityki europejskiej

Istotnym tematem prac Programu w pierwszej połowie roku było wprowadzenie w Polsce waluty euro. Stan debaty na ten temat w Polsce jest mocno niezadawalający – argumenty prezentowane przez polityków są często niemerytoryczne, a społeczeństwo

niedoinformowane. We współpracy z Ministerstwem Spraw Zagranicznych zorganizowaliśmy konferencję i przedstawiliśmy raport o poglądach lokalnych elit opiniotwórczych w tym obszarze. Z uwagi na fakt, że wejście do strefy euro powinno angażować wielu partnerów, ISP zorganizował debatę na ten temat wspólnie z Instytutem Obywatelskim. Wzięli w niej udział przedstawiciele wszystkich partii politycznych zasiadających w Sejmie oraz eksperci. Konieczność podjęcia działań edukacyjnych w społeczeństwie postulowaliśmy także w raporcie *Slogany czy konkrety? Polsko-niemieckie partnerstwo na rzecz wprowadzenia w Polsce waluty euro* oraz publikacjach niemieckojęzycznych skierowanych do ekspertów i decydentów po zachodniej stronie Odry napisanych dla Fundacji Bertelsmanna i DGAP.

Rok 2013 był dla Programu Europejskiego wprowadzeniem do obchodzonej w 2014 roku dziesiątej rocznicy polskiego członkostwa w UE. Z czeskimi partnerami analizowaliśmy, jak rządy obu krajów formułują swoje interesy w polityce zagranicznej oraz w obszarze zmian instytucjonalnych UE, a także w jaki sposób zabiegają o ich realizację w Brukseli. Skuteczność działań Polski jako członka UE jest także przedmiotem badań koordynowanych przez sieć think tanków PASOS, dotyczących ewaluacji dziesięciu lat członkostwa w UE krajów regionu. Wskazaliśmy na sukcesy i znaczenie danego państwa (obok Polski i Czech, także Łotwy i Bułgarii) w UE. Z kolei w ramach współpracy z partnerami wyszehradzkimi szerzej podsumowujemy efekty członkostwa w takich wymiarach jak: rynek wewnętrzny, polityka zagraniczna, reformy instytucjonalne oraz obywatelstwo. Wszystkie te analizy mają pokazać podobieństwa i różnice krajów regionu oraz stanowić podsumowanie pierwszej dekady przynależności poszczególnych krajów do UE w różnych dziedzinach. Nawiązana współpraca pozwala jednocześnie prezentować polskie spojrzenie za granicą.

Polski głos w debacie europejskiej prezentowaliśmy także dzięki współpracy z Fundacją Bertelsmanna w ramach „Akademii online”. Dostarczane przez nas na stronę projektu wykazy ciekawych tekstów autorstwa ekspertów z Europy Środkowej i Wschodniej oraz *policy papers* pisane przez ekspertów ISP (o wprowadzeniu euro, sytuacji na Ukrainie czy wyborach do Parlamentu Europejskiego) trafiały do dyplomatów, analityków i urzędników głównie z Europy Zachodniej.

Program kontynuował działania związane z promocją demokracji przez Unię Europejską. Przeprowadziliśmy analizę działania instytucji wspierających ruchy prodemokratyczne w europejskim sąsiedztwie i zaproponowaliśmy rekomendacje dla nowopowstałej instytucji – Europejskiego Funduszu na rzecz Demokracji. Intensywniej angażowaliśmy się także w monitoring polskiej polityki rozwojowej, realizując projekt wspólnie z ośmioma partnerami z krajów Europy Środkowo-Wschodniej.

Spółeczny aspekt polityki europejskiej w kontekście dziesięciolecia członkostwa Polski w UE analizowaliśmy także, kontynuując badania opinii przedstawicieli samorządów, które w 2012 cieszyły się dużym zainteresowaniem. Tym razem wspólnie ze Związkiem Miast Polskich, zbadaliśmy ich ocenę polskiego członkostwa w Unii Europejskiej.

Celem podjętej w tym zakresie aktywności było merytoryczne wzbogacenie debaty europejskiej w Polsce oraz promowanie polskiego głosu w debacie europejskiej.

Parlament Europejski

W 2013 roku rozpoczęliśmy działania na rzecz zwiększenia frekwencji w zbliżających się wyborach do Parlamentu Europejskiego. ISP posiada znaczny dorobek w monitorowaniu prac tej instytucji i w prowadzeniu działań profrekwencyjnych. Nawiązując do dotychczasowych analiz, przygotowaliśmy *policy paper* wskazujący, na co powinni zwracać uwagę szefowie partii politycznych, układając listy kandydatów do PE, a także, jakie działania należy podjąć, aby skutecznie mobilizować Polaków do udziału w tych wyborach. Okazało się to szczególnie

ważne wobec niepokojących wyników badań opinii publicznej oraz fokusowych, przeprowadzonych na temat wiedzy i zainteresowania Polaków nadchodzącym głosowaniem. Olbrzymi poziom niewiedzy na tematy europejskie i zniechęcenia polityką, a także metody przeciwdziałania im były tematem wydanego raportu z badań, zorganizowanej wspólnie z Komisją Europejską prezentacji oraz eksperckiego seminarium. W związku ze szczególnie niskim poziomem zaangażowania młodych Polaków w sprawy europejskie, przeprowadziliśmy także badania dotyczące sposobów komunikowania się posłów do PE z młodymi ludźmi, opisując wybrane „dobre praktyki” w raporcie. Braliśmy także udział w debacie europejskiej na temat roli PE oraz możliwych wyników wyborów, przygotowując anglojęzyczne teksty dla sieci European Policy Institutes Network oraz Fundacji Bertelsmanna.

Celem działań było z jednej strony wskazanie wzmocnionej roli Parlamentu Europejskiego na scenie europejskiej jako jedynej bezpośrednio wybieranej przez obywateli instytucji UE, a z drugiej – podniesienie frekwencji w wyborach do PE w 2014 roku.

Polska polityka zagraniczna

Najważniejszym partnerem Polski w Unii Europejskiej są Niemcy. Program Europejski monitorował wydarzenia w tym kraju, m.in. przypadające na jesień 2013 roku wybory parlamentarne i komentował na bieżąco ich znaczenie dla Polski. Kierownik Programu Europejskiego uczestniczyła jako jedyny polski ekspert w obserwacji wyborów organizowanej przez Niemiecką Centrale Wymiany Akademickiej DAAD, na bieżąco relacjonując przebieg kampanii na blogu „(z) Ładą po Europie” oraz w mediach. Przygotowała także raport streszczający główne tematy kampanii i programów wyborczych partii. Dobry stan wzajemnych relacji z Niemcami nie demobilizował, lecz sprzyjał pogłębionej analizie, w jaki sposób wykorzystać ich obecny potencjał. Dzięki zainicjowanej w 2012 roku serii „Slogany czy konkrety?” w 2013 roku poszukiwaliśmy metod wzmacniania kooperacji w kontaktach obu krajów z Rosją, organizując okrągły stół ekspertów. Wspólnie z partnerami z Niemiec poszukiwaliśmy także rozwiązań dla relacji UE z Ukrainą.

Po kilkuletniej przerwie ISP przeprowadził także analizę postrzegania Niemiec w Polsce i Polski w Niemczech. Było to już czwarte badanie wzajemnego wizerunku prowadzone przez ISP od 2000 roku, co pozwala obserwować dynamikę zmian we wzajemnych relacjach. Badanie uzupełniono o analizę obrazu Rosji w Niemczech, co z kolei stanowiło kontynuację lustrzanego badania postrzegania Polski i Niemiec w Rosji zrealizowanego w poprzednich latach. Nowym elementem w badaniach kształtowania się wzajemnych opinii Polaków i Niemców była analiza wpływu wymian młodzieży na kształtowanie się obrazu kraju sąsiada. Badanie zrealizowaliśmy wspólnie z Polsko-Niemiecką Współpracą Młodzieży.

Celem działań w obszarze stosunków z Niemcami było umacnianie istniejącej dobrej polsko-niemieckiej współpracy i promowanie wizerunku Polski za Odrą. Zintensyfikowaliśmy działania promujące dorobek ISP w Niemczech oraz pogłębiliśmy kontakty z tamtejszym środowiskiem eksperckim m.in. dzięki dwumiesięcznemu pobytowi dr Agnieszki Łady kierującej Programem w berlińskim think tanku DGAP, jej przynależności do kilku polsko-niemieckich sieci i licznych wystąpieniom w Niemczech oraz zorganizowaniu wydarzeń, prezentujących wyniki badań ISP w Berlinie. Odniesienia do tematyki niemieckiej pojawiły się także w badaniu zrealizowanym na zlecenie PKN Orlen, które miało na celu zbadać wzajemny wizerunek Czechów i Polaków. Niemcy służyły tu jako ważny punkt odniesienia. W lecie przeprowadzono lustrzane badanie sondażowe w trzech krajach, dotyczące obrazu państwa i narodu, ze szczególnym uwzględnieniem aspektów gospodarczych. Wyniki opisano w wydanym przez PKN Orlen w języku polskim, angielskim i czeskim raporcie oraz zaprezentowano na Forum w Krynicy, a na początku 2014 roku także w Pradze. Analizę bilateralnych kwestii kooperacji polsko-czeskiej podjęliśmy z kolei, prowadząc wywiady o współpracy na pograniczu z Czechami.

Istnieje szansa na nowe, pozytywne ukształtowanie się stosunków Polski z Litwą. W 2012 roku ISP przeprowadził badanie sondażowe i jakościowe wzajemnego postrzegania się Polaków i Litwinów. W 2013 opublikowaliśmy wyniki badań w dwóch językach oraz podjęliśmy działania promujące je w Polsce i za granicą. Streszczenie wyników badań ukazało się też w języku angielskim i niemieckojęzycznych opracowaniach eksperckich.

Poza analizowaniem relacji z państwami sąsiednimi należącymi do UE, staraliśmy się kontynuować badania dotyczące polityki wschodniej – Polski i UE. Polska polityka wobec Ukrainy wymaga odpowiedzi na pytanie o pożądany kształt wzajemnych relacji oraz narzędzia, za pomocą których należy je budować. Wypracowaniu rekomendacji pomógł przeprowadzany w 2013 – już trzeci z rzędu – dwustronny sondaż na temat wzajemnego postrzegania się Polaków i Ukraińców. Jego wyniki zaprezentowaliśmy w Warszawie w przeddzień szczytu partnerstwa Wschodniego w Wilnie oraz w Kijowie. Analizując polityczne znaczenie szczytu na jesieni zorganizowaliśmy polsko-niemiecki okrągły stół na temat „Planu B” dla Ukrainy w przypadku niepodpisania umowy stowarzyszeniowej oraz opublikowaliśmy *policy brief*. Nawiązując do stałych postulatów ISP, aby w działaniach skierowanych na Wschód Polska i UE koncentrowały się na wzmacnianiu społeczeństwa obywatelskiego, zabiegaliśmy o liberalizację wiz dla państw objętych inicjatywą Partnerstwa Wschodniego.

Temat wiz był także obiektem badań przeprowadzonych na polskich terenach objętych małym ruchem granicznym z Kaliningradem. Przeprowadzone wywiady w tym regionie pozwoliły wskazać, jak pozytywnie oceniane są przez lokalnych mieszkańców funkcjonujące od roku ułatwienia w przekraczaniu wspólnej granicy. Działaniem skierowanym do Rosjan była także kolejna już edycja programu szkoleniowego dla analityków, którzy na początku 2014 roku przez tydzień uczyli się w Warszawie, jak przygotowywać teksty analityczne.

Celem aktywności ISP w zakresie polityki wschodniej i promowania demokracji było wskazanie na arenie europejskiej, że Polska nadal jest aktywnym aktorem w tej dziedzinie.

Współpraca międzynarodowa

Program Europejski działał aktywnie w sieciach EPIN i PASOS (w tej ostatniej członkiem Rady Dyrektorów jest ekspert Programu), podjął też skuteczne starania zorganizowania kilku prezentacji wyników badań za granicą m.in. w Berlinie, Wilnie, Pradze, Kijowie. Pobyt dr Agnieszki Łady, kierownik Programu w niemieckim think tanku DGAP zaowocował poszerzeniem kontaktów w Berlinie. Zwiększono także liczbę publikacji obcojęzycznych.

Zespół i eksperci:

dr Agnieszka Łada (kierownik programu/starszy analityk), Aleksander Fuksiewicz (koordynator projektów/analityk), Łukasz Wenerski (koordynator projektów/analityk), Anna Jezierska (asystentka/koordynator projektów)

Eksperci współpracujący z programem:

Małgorzata Fałkowska-Warska, Grzegorz Gromadzki, Piotr Kaźmierkiewicz, dr Melchior Szczepanik

Program Polityki Społecznej

Program Polityki Społecznej prowadzi działania na rzecz przeciwdziałania marginalizacji społecznej. Szczególny nacisk w 2013 roku kładliśmy na aktywną politykę społeczną. Integracja wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem oraz ogólne zwiększanie zatrudnienia to cele naszej pracy. Koncentrując się na aktywnej polityce społecznej, PPS wychodzi naprzeciw potrzebie modernizacji polityki społecznej w Polsce – jej tradycyjne instrumenty ukształtowane w okresie transformacji systemowej, nastawione przede wszystkim na działania osłonowe, są dziś już niewystarczające.

Tematy wiodące w 2013 roku:

- Ekonomia społeczna i przedsiębiorczość społeczna
- System pomocy społecznej
- Dialog społeczny, stosunki przemysłowe i warunki pracy
- Ubóstwo energetyczne
- Ochrona zdrowia

Rok 2013 w liczbach:

- 4 realizowane projekty
- 1 uzyskany grant
- 6 wydanych publikacji
- 5 konferencji i seminariów

Ekonomia społeczna i przedsiębiorczość społeczna

W odpowiedzi na dotyczący Europę kryzys ekonomiczny, społeczny oraz polityczny, Komisja Europejska sięgnęła po przedsiębiorczość społeczną – narzędzie to, służące niwelowaniu różnic społecznych oraz odbudowie ducha współdziałania i zaufania między ludźmi, ma przyczynić się do ożywienia gospodarczego na kontynencie.

Takie podejście odpowiada na stojące przed Unią wyzwania, które zostały już wcześniej zidentyfikowane w strategii Europa 2020. Komisja Europejska zaczęła przekładać sformułowane cele na propozycje konkretnych działań. Mają one utworzyć kompleksowy system wsparcia ekonomii społecznej w Europie. Przewidziano zarówno działania o charakterze systemowym, czyli skierowane na budowę otoczenia prawnego i instytucjonalnego, uwzględnienie ekonomii społecznej w dotychczasowych liniach budżetowych UE, jak i powołanie, przeznaczonych na wsparcie dla przedsiębiorstw społecznych, odrębnych mechanizmów finansowych, z zaangażowaniem również środków prywatnych. Postulaty formułowane na szczeblu unijnym korespondują z działaniami prowadzonymi przez Program Polityki Społecznej w 2013 roku. Przeprowadziliśmy badania przedsiębiorstw społecznych – dokonaliśmy oceny ich gotowości na przyjęcie regulacji proponowanych przez instytucje unijne, szczególnie te dotyczące zwiększenia dostępności do środków finansowych. Wnioski z badań

pozwołyły nam na sformułowanie rekomendacji dla rządu i administracji publicznej, które prezentujemy w 2014 roku. Ponadto sfinalizowane zostały prace dotyczące standardów usług podmiotów reintegracji społecznej i zawodowej. W 2013 roku rząd Polski intensywnie pracował nad planami na przyszłą perspektywę finansowania ze środków UE 2014-2020. W tym roku również monitorowaliśmy i konsultowaliśmy działania administracji publicznej w tym zakresie. Szczególnie zwracaliśmy uwagę, aby cele rozwoju na najbliższe lata były określone szczególnie starannie, ponieważ opracowane narzędzia powinny pozwolić na samodzielny rozwój Polski po 2020 roku.

System pomocy społecznej

Kolejnym kluczowym obszarem zainteresowania Programu Polityki Społecznej jest kształt systemu pomocy społecznej. Jednym z problemów, przed jakim stoi wciąż przekształcający się system, jest dylemat dotyczący kierunku rozwoju służb społecznych. Z jednej strony akcentuje się konieczność zwiększania ich kompetencji administracyjno-kontrolnych, z drugiej coraz częściej w debacie publicznej podkreśla się potrzebę rozwoju pracy socjalnej w działaniach pomocowych. W 2013 staraliśmy się wpływać na upowszechnianie drugiego kierunku, a szczególnie środowiskowej pracy socjalnej.

Działania te podejmujemy, realizując systemowy projekt we współpracy z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”. Eksperti ISP przygotowali nowatorski model organizowania społeczności lokalnej (OSL) – polega on na prowadzeniu przez pomoc społeczną działań aktywizujących i usamodzielniających osoby wykluczone, tak, aby pomóc im na nowo włączyć się do życia społecznego. W założeniu model OSL ma być realizowany przez pracowników socjalnych zatrudnionych w instytucjach pomocy społecznej oraz podmiotach trzeciego sektora. Przygotowane również zostały narzędzia do wdrożenia i upowszechniania tego rodzaju usługi w ramach pracy socjalnej.

W 2013 zostało wydanych 5 publikacji, które popularyzowały i upowszechniały rezultaty projektu. Stały się one również podstawą do wypracowania rozporządzeń regulujących funkcjonowanie środowiskowej pracy socjalnej.

Dialog społeczny i rynek pracy

Program Polityki Społecznej w 2013 roku w dalszym ciągu monitorował stosunki przemysłowe w Polsce. Temat był szczególnie interesujący w kontekście przeprowadzanych zmian w Kodeksie pracy oraz trudności związanych z funkcjonowaniem Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Ekonomicznych i szerzej – dialogu społecznego w Polsce. Śledziliśmy zapowiadaną reformę systemu aktywizacji zawodowej i specjalnych programów aktywizacyjnych (szczególnie dla osób młodych), które w ostatnim czasie ogłosiło Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej oraz w dalszym ciągu monitorowaliśmy stosunki przemysłowe, warunki pracy i procesy restrukturyzacji w ramach międzynarodowego projektu koordynowanego przez Eurofound.

Ubóstwo energetyczne

W 2013 roku podjęliśmy temat ubóstwa energetycznego. Jest to zjawisko związane z tematem marginalizacji społecznej, a do tej pory w Polsce nierozpoznane i niezbadane. W pierwszym etapie działań skupiliśmy się na próbie zdiagnozowania zjawiska w naszym kraju. Wraz z Bankiem Światowym i GreenMax Polska wydaliśmy raport opisujący postrzeganie ubóstwa energetycznego i jego skalę, a także polityki publiczne mające na celu przeciwdziałanie temu zjawisku. W najbliższych latach planujemy rozpoczęcie działań rzeczniczych i zwrócenie uwagi opinii publicznej oraz decydentów na ten problem.

Ochrona zdrowia

W 2013 roku monitorowaliśmy proces informatyzacji służby zdrowia oraz działania rządu dotyczące zdrowia publicznego. Zorganizowaliśmy seminaria eksperckie na temat informatyzacji w służbie zdrowia, m.in. problemów z przygotowanym przez Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony Zdrowia projektem systemu P1 służącego do rejestracji zdarzeń medycznych. ISP był partnerem II Forum Pacjentów Onkologicznych, na którym lekarze onkolodzy (m.in. prof. Janusz Jassem, prof. Cezary Szczylik), eksperci i pacjenci sformułowali postulaty adresowane do instytucji kształtujących i realizujących system opieki zdrowotnej.

Instytut objął patronatem projekt „ONKOMAPA – przewodnik po przyjaznych ośrodkach onkologicznych w Polsce”. Portal internetowy onkomapa.pl ma stanowić dla pacjentów scentralizowane kompendium wiedzy na temat istniejących ośrodków onkologicznych w kraju oraz umożliwić im i ich bliskim ocenę placówki onkologicznej i pracujących w nim lekarzy poprzez wypełnienie anonimowej ankiety online. Pytania zawarte w ankiecie dotyczą m.in. opieki, organizacji leczenia i samego leczenia, wyposażenia szpitala oraz przestrzegania praw pacjenta w placówce. Portal jest pierwszą w Polsce i jedną z niewielu w Europie inicjatywą tego typu, utworzoną przez organizację pacjentów Alivia – Fundacja Onkologiczna Osób Młodych.

Zespół i eksperci:

Izabela Przybysz (kierownik programu/starszy analityk), Ewa Broma-Bąk (koordynatorka projektów), Dominik Owczarek (koordynator projektów/analityk), Dominika Potkańska (koordynatorka projektów/analityczka), Ewelina Kuźmich (starszy analityk)

Eksperti współpracujący z programem:

dr Jan Czarzasty, dr Magdalena Dudkiewicz, dr Tomasz Kaźmierczak, Aneta Król-Żórawska, dr Marek Rymsza, Tomasz Schimanek

Program Demokracja i Społeczeństwo Obywatelskie

Od wielu lat ISP jest wiodącym ośrodkiem w Polsce analizującym sytuację trzeciego sektora, wspierającym debatę ukierunkowaną na poprawę otoczenia organizacji pozarządowych oraz monitorującym rozwój społeczeństwa obywatelskiego. Od 2003 roku badamy środowisko prawne i instytucjonalne organizacji pozarządowych w naszym kraju, najpierw w ramach projektu KOMPAS, a od 2010 roku w ramach Programu Społeczeństwa Obywatelskiego. Od marca 2013 r. działania te są kontynuowane w Programie Demokracja i Społeczeństwo Obywatelskie, powstałym z połączenia Programu Społeczeństwa Obywatelskiego oraz Programu Prawa i Instytucji Demokratycznych. Program koncentruje się na zagadnieniach związanych z uczestnictwem obywateli w życiu publicznym oraz możliwością korzystania przez nich z posiadanych praw, jako podstawową wartość traktując przy tym stosowanie standardów konstytucyjnych. W związku z podejmowanymi tematami w 2013 r. intensywnie włączyliśmy się na różnych płaszczyznach w proces polskich przygotowań do wykorzystania środków z nowej perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020.

W obszarze działań związanych z aktywnością obywatelską, w ostatnim okresie zbadaliśmy m.in. wielopłaszczyznowo wolontariat w Polsce oraz perspektywy jego rozwoju z uwzględnieniem polityk europejskich. Zajmowaliśmy się też upowszechnieniem różnych form partycypacji publicznej Polaków w procesach podejmowania decyzji oraz współpracy między sektorem pozarządowym a administracją lokalną. Prowadziliśmy działania związane z nowym obszarem tematycznym – wpływem kościoła na sferę publiczną w Polsce.

Drugi blok działań podejmowanych przez ekspertów programu dotyczy szerokiego wachlarza zagadnień związanych z jakością funkcjonowania demokracji w Polsce. Zajmowaliśmy się wypracowaniem systemowych rozwiązań w zakresie bezpłatnego poradnictwa prawnego i obywatelskiego oraz upowszechnieniem wiedzy o nim. Kontynuowaliśmy też inicjowanie dyskusji nad aktualnymi problemami związanymi z dostępem obywateli do przysługujących im praw, szczególnie politycznych i obywatelskich, zastanawiając się nad możliwościami wykorzystania w tym celu nowych narzędzi technicznych i wprowadzenia rozwiązań systemowych. W połowie roku rozszerzyliśmy działania związane z przejrzystością funkcjonowania państwa, angażując się w międzynarodową inicjatywę skierowaną na promowanie skutecznych rozwiązań antykorupcyjnych w Państwach Europy Środkowo-Wschodniej.

Tematy wiodące w 2013 roku:

- Edukacja i aktywizacja obywatelska
- Dialog obywatelski i partycypacja
- Rozwój systemowy i instytucjonalny trzeciego sektora w Polsce
- Przeciwdziałanie korupcji i przejrzystość życia publicznego

- Dostęp obywateli do poradnictwa prawnego i obywatelskiego
- Korzystanie przez obywateli z praw politycznych i obywatelskich
- Relacje Państwo–Kościół
- Umiejętności cyfrowe społeczeństwa

Rok 2013 w liczbach:

- 10 realizowanych projektów
- 4 uzyskane granty
- 18 wydanych publikacji
- 25 konferencji, spotkań i seminariów
- 70 tekstów informacyjnych poświęconych partycypacji publicznej (w tym 12 tekstów problemowych)

Edukacja i aktywizacja obywatelska

Instytut od wielu lat zajmuje się sytuacją osób starszych w Polsce, która staje się coraz ważniejsza w kontekście obecnych trendów demograficznych naszego społeczeństwa. W roku 2013 kontynuowaliśmy działania służące aktywizacji osób starszych w wybranych lokalnych społecznościach, szczególną uwagę poświęcając promowaniu aktywności starszych mężczyzn (w Piekarach Śląskich i Tarnobrzegu). Pozyskane doświadczenia i – wypracowane z udziałem miejscowych seniorów i przedstawicieli instytucji pracujących z nimi – rekomendacje upowszechnialiśmy w poradniku adresowanym do organizacji działających na rzecz seniorów – *Aktywni seniorzy. Inspirator dla organizacji*. Przygotowaliśmy także film popularyzujący poruszaną tematykę, promowany na kanałach internetowych, oraz ogólnopolski konkurs „Dziadek nie służy tylko do orzechów” promujący dialog międzypokoleniowy.

Program propaguje ideę nieformalnej edukacji obywatelskiej. Z dokumentów rządowych (m.in. Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego) wynika, że polscy decydenci dostrzegają problem braku kształcenia obywatelskiego i deficytu zaangażowania w te procesy podmiotów spoza systemu edukacyjnego (szkół czy uczelni). Tymczasem edukacja obywatelska może być uwzględniana w ramach codziennej działalności firm, urzędów, instytucji publicznych (np. domów kultury, czy bibliotek).

Jednym z obszarów, w jakich odbywa się edukacja obywatelska, jest wolontariat. W 2013 roku angażowaliśmy się w promocję tej idei, w szczególnym stopniu zajmując się wpływem zaangażowania w długoterminowy wolontariat zagraniczny na zmianę wzajemnego nastawienia Niemców i Polaków i na ich podejście do idei integracji europejskiej. Wykorzystując ankietę internetową i przeprowadzając wywiady pogłębione z wolontariuszami, zbadaliśmy motywacje, kompetencje oraz doświadczenia nabyte przez młodych Polaków i Niemców podczas pobytu w charakterze wolontariusza w drugim kraju. Wstępne wyniki tych prac przedstawiliśmy podczas eksperckiego okrągłego stołu dla przedstawicieli organizacji i instytucji zajmujących się wolontariatem polsko-niemieckim. W oparciu o toczone na nim dyskusje sformułowaliśmy rekomendacje dla praktyków, tworzących podstawy wymian wolontariackich oraz polskich i niemieckich decydentów, mających wpływ na kształt odpowiednich rozwiązań systemowych. Wszystkie rezultaty podejmowanych działań podsumowaliśmy podczas konferencji zorganizowanej w Berlinie w 2014 roku oraz w publikacjach.

Z Programem Polityki Społecznej prowadziliśmy dalszy monitoring prawa oraz polskich i europejskich rozwiązań systemowych dotyczących funkcjonowania przedsiębiorstw społecznych w Polsce i Europie.

Dialog obywatelski i partycypacja

W roku 2013, z związku z obchodami Europejskiego Roku Obywateli, Program starał się włączyć w debatę w kraju i w Europie o prawach obywateli, kwestiach obywatelstwa społecznego, równości w korzystaniu z praw przez grupy zagrożone wykluczeniem (seniorzy, niepełnosprawni itp.), a także dialogu obywatelskiego i partycypacji publicznej. Włączyliśmy się w działania promujące idee Europejskiego Roku Obywateli w Polsce, w tym prace koalicji organizacji skupionych wokół Porozumienia na rzecz Europejskiego Roku Obywateli 2013 (PERO). Staraliśmy się też wnieść merytoryczny wkład w dyskusję na temat barier w korzystaniu z praw obywatelskich oraz możliwości wykorzystania nowych narzędzi internetowych na rzecz przeciwdziałania im. Propagowaliśmy ideę „otwartego rządu”. Ponadto, zajęliśmy się analizą barier oraz możliwości szerszego wykorzystania istniejących na poziomie unijnym mechanizmów włączania obywateli państw członkowskich w procesy podejmowania decyzji, w tym europejską inicjatywę obywatelską oraz składanie petycji do Parlamentu Europejskiego. Tego ostatniego systemu dotyczyło badanie oparte na analizie danych zastanych, wywiadach telefonicznych z osobami zaangażowanymi w składanie petycji oraz uzupełniających je kwestionariuszach internetowych. Jego wyniki prezentuje raport *Z gminy do Europy: Petycja do Parlamentu Europejskiego jako narzędzie rozwiązywania konfliktów lokalnych i regionalnych*.

Jednym z najważniejszych realizowanych przez nas w tym obszarze w 2013 roku była praca wspólnie z Ministerstwem Rozwoju Regionalnego (obecnie Infrastruktury i Rozwoju) oraz innymi instytucjami partnerskimi nad systemem wsparcia partycypacji publicznej w Polsce. Kształt systemu oraz możliwe warianty realizacyjne zostały opisane w tzw. zielonej księdze partycypacji publicznej, stanowiącej wstęp do dyskusji nad ostatecznym kształtem rozwiązań systemowych, których wdrożenie będzie zwieńczeniem prac prowadzonego od kilku lat projektu „Decydujmy Razem”. Kontynuowaliśmy monitoring wydarzeń prawnych, mających wpływ na uczestnictwo obywateli w sprawach publicznych. Sfinalizowaliśmy prace nad elektronicznym narzędziem do pomiaru i monitorowania stanu partycypacji publicznej w gminach, tzw. „Licznikiem partycypacji”, który został udostępniony samorządom do samodzielnego użytkowania w wersji on-line. Przeprowadziliśmy badania jakościowe, pogłębiające diagnozę stanu partycypacji publicznej w Polsce, których wyniki opublikowaliśmy w książce *Przepis na uczestnictwo. Diagnoza partycypacji publicznej w Polsce Tom II*. Podsumowaliśmy realizację cyklicznych badań terenowych nad metodami podnoszenia partycypacji w Polsce, zaprezentowanymi w publikacji *Partycypacja publiczna w praktyce. Dwa modele zwiększania uczestnictwa mieszkańców w podejmowaniu decyzji*. Analiza ich wyników stanowi podstawę do wypracowania modeli wspierania partycypacji nadających się do stosowania w codziennej praktyce samorządów. Rezultaty badań i monitoringu prezentowaliśmy w publikacjach książkowych, zeszytach serii „Analizy i Opinie” oraz na seminariach.

Realizowaliśmy również w partnerstwie z Gminą Dąbrowa Górnicza i Fundacją „Stocznia” działania doradcze na szczeblu lokalnym w obszarze konsultacji społecznych w związku z planowanym przyjęciem przez Dąbrowę Górniczą uchwały w sprawie zasad i trybu konsultacji społecznych i kolejnymi edycjami budżetu partycypacyjnego.

Nowym doświadczeniem Instytutu było nawiązanie współpracy z ośrodkiem uniwersyteckim w Santiago de Chile. W trakcie trwającego półtora roku projektu porównaliśmy przejawy deficytu demokracji w Ameryce Łacińskiej i Europie, a szczególnie w Chile i w Polsce oraz instrumenty, które wzmacniają poziom aktywności obywatelskiej w obu krajach. Możliwość przeprowadzenia analizy w regionach o tak odmiennym kontekście społecznym i politycznym dało niepowtarzalną okazję do spojrzenia na problem deficytu demokracji z szerszej, globalnej perspektywy. Wyniki prac polskich i chilijskich ekspertów prezentowane były podczas seminarium w Warszawie i konferencji w Santiago de Chile oraz w raporcie i czterech *policy*

briefs. Utworzono też specjalną stronę internetową, na której oprócz prac powstałych w ramach projektu umieszczane były inne publikacje nawiązujące do tematyki.

Rozwój systemowy i instytucjonalny trzeciego sektora w Polsce

W Polsce trwają prace nad określeniem kierunków systemowego wsparcia rozwoju trzeciego sektora, zarówno w oparciu o środki pochodzące z budżetu państwa, jak i pieniądze unijne, udostępnione Polsce w nowej perspektywie finansowej na lata 2014-2020. Wykorzystaniu tych ostatnich służyć ma nowa edycja krajowych programów operacyjnych. Ekspertki PDiSO monitorowały planowanie funduszy w nowej perspektywie finansowej, przygotowywały opinie w trakcie konsultacji powstających dokumentów oraz uczestniczyli w pracach stałej konferencji ds. konsultacji funduszy europejskich 2014-2020.

W ramach prac nad planowanymi systemowymi rozwiązaniami skierowanymi na wsparcie trzeciego sektora oraz uwzględnieniem jego roli w odniesieniu do świadczenia usług publicznych ważnym tematem w działaniach Programu była pozycja organizacji pozarządowych wobec sektora publicznego. Propagowaliśmy dobre standardy współpracy przedstawicieli obu sektorów w oparciu o wykorzystanie zróżnicowanych form finansowania działalności organizacji pozarządowych, w tym upowszechnienia zwrotnych mechanizmów finansowych (np. pożyczek czy poręczeń). W tym celu eksperci Programu, angażując się w prace ww. stałej konferencji, zajmowali się tematem równowagi między zwrotnymi a bezzwrotnymi mechanizmami finansowego wsparcia NGO w Polsce od 2014 roku. W tych działaniach kierowali się potrzebą ukształtowania w polskim sektorze pozarządowym, zdolności samodzielnego utrzymania się na rynku po spodziewanym ograniczeniu strumienia funduszy środków unijnych po 2020 roku. Przyczynkiem do tej pracy była także realizacja kolejnej edycji badań dotyczących stabilności funkcjonowania trzeciego sektora w Polsce, czyli CSO Sustainability Index 2012, będący elementem analogicznych badań realizowanych na terenie Azji i Europy Wschodniej. Jego wyniki posłużyły nam do zainicjowania debaty w środowisku organizacji pozarządowych i wspierających je instytucji publicznych, na temat możliwych form finansowego wsparcia dalszego rozwoju sektora, czemu służyła organizacja seminarium pt. „Kondycja trzeciego sektora w Polsce – 7 lat i 4 drogi do stabilności finansowej”.

W 2013 roku ukazały się kolejne numery kwartalnika „Trzeci Sektor”, poświęcone społeczeństwu obywatelskiemu na obszarach wiejskich (nr 29), polityce społecznej (nr 4 specjalny) oraz tzw. czwartemu sektorowi (nr 31). Z okazji wydania 30. jubileuszowego numeru kwartalnika zorganizowaliśmy konferencję podsumowującą jego dorobek – „Sektor pozarządowy w Polsce: profesjonalnie zarządzany, społecznie zakorzeniony?”. Jubileuszowy numer kwartalnika poświęcony był kondycji sektora pozarządowego w Polsce w oparciu o wyniki badania Sustainability Index Polska, technologii w komunikacji organizacji pozarządowych, działaniom publicznym trzeciego sektora, wdrażaniu i ewaluacji polityk publicznych i społecznemu wizerunkowi sektora pozarządowego. Zachęceniu ekspertów i akademików do publikowania na łamach pisma służyła udzielona przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego Kwartalnikowi w 2012 roku akredytacja do przyznawania punktów za publikację.

Przeciwdziałanie korupcji i przejrzystość życia publicznego

Począwszy od maja 2013 roku rozszerzyliśmy nasze działania związane z tematem polityki antykorupcyjnej o wymiar ponadnarodowy, rozpoczynając współpracę w projekcie „Promowanie skutecznych rozwiązań antykorupcyjnych w Państwach Europy Środkowo-Wschodniej”. Razem z partnerami z Czech, Słowacji, Węgier i Estonii eksperci PDiSO zajęli się analizą specyfiki przeciwdziałania korupcji w Europie Środkowo-Wschodniej. W ramach projektu przeprowadzono pionierskie badanie poświęcone sytuacji sygnalistów w Polsce, oparte na studiach przypadku, a także badanie jakości dostępu do informacji

publicznej dotyczącej przedsiębiorstw państwowych i komunalnych. W dalszej części projektu podjęte zostaną zagadnienia przejrzystości finansowania partii politycznych, konfliktu interesów oraz funkcjonowania instytucji antykorupcyjnych. W ramach projektu powstaną analizy problemowe zawierające diagnozę i rekomendacje dla poszczególnych obszarów tematycznych. Odbędzie się także szereg seminariów eksperckich.

Dostęp obywateli do poradnictwa prawnego i obywatelskiego

Zaprezentowaliśmy wyniki ogólnopolskich badań przeprowadzonych w 2012 roku i opublikowaliśmy raport zawierający wnioski i rekomendacje dla rozwoju poradnictwa w Polsce (pt. „Poradnictwo prawne i obywatelskie w Polsce. Stan obecny i wizje przyszłości”). Zebrane informacje były analizowane przez ekspertów ISP także w kolejnych publikacjach poświęconych potencjałowi społecznemu poradnictwa, jego medialnemu wizerunkowi oraz finansowaniu organizacji poradniczych. Przygotowaliśmy mapę poradnictwa prawnego i obywatelskiego (mapaporadnictwa.org), stanowiącą internetowe narzędzie służące wyszukiwaniu publicznych i niepublicznych podmiotów w różnym zakresie udzielających bezpłatnych porad prawnych i obywatelskich. Eksperci Programu wykorzystali wyniki tych działań, angażując się w prace nad optymalnym modelem realizowania poradnictwa w Polsce. Przeprowadzili m.in. konsultacje z przedstawicielami samorządu poświęcone propozycji przyszłego systemu świadczenia poradnictwa.

Aktualnym zagadnieniem była szansa finansowania poradnictwa w ramach przyszłej edycji unijnych funduszy strukturalnych. Wokół tego tematu uformowana została Platforma Współpracy Organizacji Poradniczych, zrzeszająca organizacje pozarządowe prowadzące bezpłatne poradnictwo prawne. Wypracowane przez Platformę stanowiska były przekazywane stronie rządowej oraz organom samorządowym w trakcie konsultacji odpowiednich dokumentów przygotowujących Polskę do wydatkowania środków z nowej unijnej perspektywy finansowej.

W obszarze systemowych rozwiązań na rzecz szerszego dostępu obywateli do prawa zorganizowaliśmy szereg seminariów, poświęconych: opodatkowaniu nieodpłatnych usług prawnych, pozwom zbiorowym, zmianom w procedurze karnej, edukacji prawnej, nowym technologiom. Zgromadziły one licznych przedstawicieli zawodów prawniczych, administracji rządowej, środowisk akademickich i pozarządowych. Wydarzeniom tym towarzyszyło opracowanie tematycznych ekspertyz dotyczących: wykorzystania nowych technologii w dostępie do prawa, funkcjonowania postępowania grupowego na gruncie polskim oraz możliwości wprowadzenia obowiązkowej mediacji w Polsce. Ponadto zostały opracowane materiały do edukacji prawnej: biblioteczka zasobów internetowych oraz inspirator dla edukatorów prawa.

Rok 2013 to czas realizacji projektów organizacji pozarządowych w zakresie ogólnodostępnych, specjalistycznych porad prawnych, na które przyznaliśmy granty finansowane przez Polsko-Amerykańską Fundację Wolności. Dofinansowanie osiemnastu projektów wyniosło blisko 600 tys. zł.

Korzystanie przez obywateli z praw politycznych i obywatelskich

2013 rok był dla nas okresem przygotowania się do szerszych działań związanych z korzystaniem przez Polaków z podstawowych praw obywatelskich w związku z czekającymi nas latami wyborów władz różnych szczebli. W pierwszej kolejności zwróciliśmy uwagę w stronę wyborów do Parlamentu Europejskiego. Wspólnie z ekspertami Programu Europejskiego zajęliśmy się kwestią poziomu wiedzy obywateli na temat Unii Europejskiej i jej instytucji ze szczególnym uwzględnieniem roli kampanii profrekwencyjnych oraz działalności posłów do PE. Zgromadzone dane posłużyły do opracowania rekomendacji dla podmiotów

informujących obywateli o wyborach europejskich oraz zajmujących się zachęcaniem do udziału w głosowaniu.

Prace forum „Aktywny Obywatel” koncentrowały się na dwóch kwestiach: problematyce podnoszenia wiedzy obywateli o wyborach samorządowych, a także na skutecznej komunikacji pomiędzy władzami lokalnymi a mieszkańcami danych jednostek terytorialnych. Opracowane analizy dotyczyły także tych dwóch tematów, prezentowanych następnie na seminariach eksperckich.

Analitycy PDiSO dalej podejmowali działania rzecznicze mające na celu wprowadzenie zmian w prawie wyborczym, ułatwiających obywatelom skorzystanie z tego podstawowego prawa obywatelskiego. Zaangażowali się także w przygotowanie internetowej platformy wymiany doświadczeń państw Grupy Wyszehradzkiej związanych z akcesją do Unii Europejskiej i wykorzystaniem środków z europejskich funduszy strukturalnych na kształtowanie spójności społecznej. Eksperti programu opracowali komponent dotyczący sytuacji osób z niepełnosprawnością w Polsce przed i po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej. Wnioski z tych prac mają stać się inspiracją dla krajów bałkańskich starających się o przystąpienie do Unii Europejskiej w zakresie dostosowania swojego ustawodawstwa do jej wymogów.

Relacje Państwo–Kościół

Program dalej angażował się na rzecz poprawy jakości debaty publicznej dotyczącej relacji między państwem a funkcjonującymi na terytorium Polski kościołami. Skupiliśmy się na dwóch sferach tej współzależności. Pierwsza dotyczyła relacji między nauczaniem religii i systemem edukacji oficjalnej a kształtowaniem postaw obywatelskich i związanych z funkcjonowaniem w społeczeństwie. Druga związana była z zagadnieniem finansowania kościołów, w tym dyskutowanym od jakiegoś czasu przez stronę rządową oraz przedstawicieli funkcjonujących w Polsce kościołów i związków wyznaniowych zastąpieniem dotychczasowego funduszu kościelnego odpisem podatkowym.

Przeprowadziliśmy analizę europejskich modeli finansowania kościołów i związków wyznaniowych, w dużej mierze ukształtowanych przez historię relacji Państwo–Kościół w poszczególnych krajach. Przyjrzelśmy się też modelowym europejskim rozwiązaniom dotyczącym stosunku między nauczaniem religii a oficjalnym systemem edukacji oraz poddaliśmy analizie treści materiałów dydaktycznych do nauczania religii w szkołach poziomu gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego pod kątem promowania przez nie określonych wartości i postaw obywatelskich. Polskie i zagraniczne ekspertyzy na te tematy uzupełniliśmy sondażowymi badaniami opinii publicznej, pokazującymi stosunek Polaków do wybranych wątków relacji między Państwem a Kościołem.

Przeprowadziliśmy też spotkania dyskusyjne z uczniami wybranych warszawskich szkół na temat ich oceny i oczekiwań w stosunku do nauczania religii. Oddzielna debata na ten temat z udziałem przedstawicieli różnych kościołów oraz nauczycielami i zainteresowanymi tematem rodzicami odbyła się w Białymstoku. Na podstawie wyników tych dyskusji oraz całej zgromadzonej wiedzy opracowaliśmy poradnik i scenariusze lekcji pokazujące m.in., jak dyskutować z uczniami na tematy związane z relacjami między państwem a kościołami w przestrzeni publicznej. Całość prac zakończyła seria trzech otwartych dla wszystkich zainteresowanych debat z udziałem przedstawicieli różnych kościołów, publicystów, ekspertów oraz decydentów. Poruszały one kolejno tematykę: nauczania religii w szkole, finansowania kościołów i związków wyznaniowych w naszym kraju oraz granic wzajemnego wpływu między państwem a kościołami w debacie publicznej.

ISP sygnatariuszem Szerokiego Porozumienia na rzecz Umiejętności Cyfrowych

Instytut Spraw Publicznych przystąpił do Szerokiego Porozumienia na rzecz Umiejętności Cyfrowych w Polsce. Inicjatywa, której członkami są przedstawiciele różnych sektorów, w tym administracji rządowej i samorządowej, biznesu, organizacji pozarządowych i mediów zapoczątkowana została przez ówczesnego Ministra Administracji i Cyfryzacji Michała Boniego oraz Lidera Cyfryzacji w Polsce Włodzimierza Marcińskiego. Jej celem jest podnoszenie kompetencji cyfrowych Polaków i uznanie ich kluczowego znaczenia dla rozwoju kraju. Nowe technologie to najszybciej rozwijający się sektor gospodarki przodujących państw świata i ma coraz większy udział w ich PKB, a powszechność i zaawansowanie umiejętności cyfrowych staje się wyznacznikiem dynamiki rozwoju społeczeństwa. Według naukowców, ponad 60% uczniów dziś rozpoczynających edukację będzie pracowało w zawodach jeszcze nieistniejących, a już w 2015 roku 90% miejsc pracy będzie wymagało podstawowych umiejętności cyfrowych. Tymczasem, z badań Diagnozy Społecznej, z komputerów i Internetu nie korzysta 36% dorosłych Polaków, choć blisko 40% z nich ma dostęp do sieci w domu. Porozumienie, które prezydent Bronisław Komorowski objął honorowym patronatem, zostało podpisane w Pałacu Prezydenckim w Warszawie w obecności przedstawicieli Komisji Europejskiej, Kancelarii Prezydenta oraz Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji.

Ekspertsi Instytutu Spraw Publicznych przedstawili własny pakiet założeń do Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020. Nasze propozycje ogniskowały się wokół rozwoju e-usług publicznych, które pomagają przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu i przyczyniają się do podnoszenia cyfrowych kompetencji Polaków: m.in. aplikacji internetowych ułatwiających dostęp do porad prawnych, e-wolontariat kompetencji czy konsultowania decyzji publicznych w sieci.

W listopadzie 2013 roku **Krajowa Rada Radców Prawnych przyznała ISP tytuł Organizacji Pozarządowej Roku** za „wkład w rozwój społeczeństwa demokratycznego i państwa prawa”. W uzasadnieniu werdyktu czytamy: „Nagroda, za wkład w rozwój społeczeństwa demokratycznego i państwa prawa. Prowadzone przez organizację badania, ekspertyzy i wydawane rekomendacje są z uwagą śledzone przez całe prawnicze środowisko”.

Zespół i eksperci:

Filip Pazderski (koordynator projektów/analitik, od kwietnia 2013 p.o. kierownika programu), Paulina Sobiesiak-Penszko (analitik/do marca 2013), Agata Winiarska (koordynator programu „Obywatel i Prawo” oraz projektu „Opracowanie kompleksowych i trwałych mechanizmów wsparcia dla poradnictwa prawnego i obywatelskiego” w Polsce), Małgorzata Koziarek (koordynator projektów/analitik), Aleksandra Kobylińska (koordynator projektów/analitik), Marcin Waszak (koordynator projektów/analitik), Adam Sawicki (koordynator projektów/analitik), Marta Gałązka (koordynatorka projektów), Joanna Grzeszczak (z-ca koordynatora projektu/asystent ds. badań i monitoringu prawa), Barbara Audycka (stypendystka Programu stypendialnego „Nauka i Społeczeństwo”), Daria Walczak (asystentka projektu), Beata Charycka (asystentka projektu), Maciej Folta (asystent projektu)

Ekspertsi współpracujący z programem:

dr Magdalena Arczewska, dr Ewa Bacia, dr Dominik Batorski, dr Ewa Bogacz-Wojtanowska, dr Galia Chimiak, dr Magdalena Dudkiewicz, Marek Dudkiewicz, dr Katarzyna Dzieniszewska-Naroska, prof. Małgorzata Fuszara, dr Katarzyna Górniak, dr Tomasz Kaźmierczak, Michał Kotnarowski, dr Anna Krajewska, dr Anna Olech, dr Arkadiusz Peisert, dr Agnieszka Rymśa, dr Marek Rymśa, Tomasz Schimanek, Anna Stokowska, Piotr Zimolzak

Program Polityki Migracyjnej

Program Polityki Migracyjnej koncentruje swoje działania wokół polskiej i europejskiej polityki migracyjnej i integracyjnej. Angażujemy się w debatę dotyczącą polityki migracyjnej, organizując konferencje i seminaria promujące dobre praktyki i rozwiązania stosowane w państwach UE i w Polsce, a także uczestnicząc w pracach eksperckich grup roboczych funkcjonujących przy instytucjach publicznych. Prowadzimy badania środowisk imigrantów przebywających w Polsce i polskich migrantów za granicą. Zajmujemy się także bezpośrednim wsparciem imigrantów – wspieramy poradnictwo prawne dla imigrantów i organizujemy warsztaty integracyjne. W 2013 roku wiele miejsca poświęciliśmy problemowi dyskryminacji cudzoziemców w Polsce – badaliśmy zjawisko dyskryminacji, ale też angażowaliśmy się w bezpośrednie, praktyczne działania, których celem jest jego zwalczanie.

Tematy wiodące w 2013 roku:

- Przeciwdziałanie dyskryminacji cudzoziemców
- Integracja cudzoziemców
- Badanie zjawiska handlu ludźmi
- Migracje Polaków

Rok 2013 w liczbach:

- 9 zrealizowanych projektów
- 8 uzyskanych grantów
- 5 publikacji książkowych oraz 33 artykuły, raporty i analizy wydane w wersji elektronicznej
- 6 seminariów i konferencji
- 3 cykle warsztatów integracyjnych i prawnych dla cudzoziemców
- 3 warsztaty antydyskryminacyjne dla urzędników
- warsztaty dla specjalistów ds. rekrutacji oraz pracodawców na temat przeciwdziałania dyskryminacji i zarządzania różnorodnością

Przeciwdziałanie dyskryminacji cudzoziemców

W 2013 roku PPM kontynuował działania zmierzające do diagnozy zjawiska dyskryminacji cudzoziemców w Polsce. Zakończyliśmy się badania nad równym traktowaniem cudzoziemców na rynku pracy realizowane z użyciem tzw. testów dyskryminacyjnych (tj. wysyłania fikcyjnych życiorysów Polaka i cudzoziemca na wyselekcjonowane stanowiska pracy oraz monitorowanie otrzymywanych informacji zwrotnych). Wyniki badań zostały zaprezentowane podczas konferencji „Dyskryminacja cudzoziemców w Polsce – konteksty prawne, społeczne i ekonomiczne” zorganizowanej w grudniu 2013 roku we współpracy ze Stowarzyszeniem Interwencji Prawnej. Konferencja była podsumowaniem trzyletnich badań dyskryminacji cudzoziemców w Polsce oraz ewaluacji polskiego prawa antydyskryminacyjnego. Zaprezentowaliśmy na niej wyniki badań oraz dyskutowaliśmy na temat dobrych praktyk

i rozwiązań stosowanych w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na narodowość oraz pochodzenie etniczne. Pod koniec 2013 roku ukazała się także publikacja, w której znalazły się wyniki niniejszych badań eksperymentalnych oraz testów dyskryminacyjnych, a także rekomendacje w zakresie odpowiedniego kształtowania prawa i polskiej polityki antydyskryminacyjnej.

Zorganizowano kolejne warsztaty dla specjalistów ds. rekrutacji oraz pracodawców na temat przeciwdziałania dyskryminacji i zarządzania różnorodnością. Uczestnicy zdobyli podstawowe informacje na temat obowiązującego polskiego i europejskiego prawa antydyskryminacyjnego oraz korzyści płynących ze stosowania polityki równego traktowania.

Ponadto, w ostatnim kwartale 2013 roku ISP we współpracy ze Stowarzyszeniem Interwencji Prawnej oraz Stowarzyszeniem Lambda Warszawa zorganizował szkolenia skierowane do osób zatrudnionych w wybranych wydziałach urzędów dzielnic m. st. Warszawy. Przedstawiciele grupy docelowej projektu „Równościowy Samorząd” ze względu na charakter wykonywanej pracy mogą często mieć styczność z cudzoziemcami. Ich odpowiednie, nieoparte na stereotypach nastawienie do imigrantów jest jednym z kluczowych czynników prowadzących do równego traktowania cudzoziemców i wzmocnienia procesu ich integracji z polskim społeczeństwem.

W 2013 roku zdiagnozowaliśmy również skalę problemu dyskryminacji migrantów na rynku mieszkaniowym. Jednym z czynników stanowiących przeszkodę w wynajęciu lokalu przez migrantów są uprzedzenia i dyskryminacja ze strony właścicieli mieszkań, szczególnie ich negatywne nastawienie do uchodźczych rodzin wielodzietnych. Na niechęć właścicieli lokali wobec uchodźców wpływają nie tylko stereotypy etniczno-rasowe (na przykład Czeczen kojarzy się z terrorystą), ale także wcześniejsze negatywne doświadczenia związane z wynajmowaniem mieszkania cudzoziemcom. Do zbadania skali problemu użyliśmy techniki zwanej testem dyskryminacyjnym (badaniem audytowym), polegającym na wykonywaniu telefonów odpowiadającym na ogłoszenia wynajmu mieszkań, a następnie monitorowaniu liczby i rodzaju reakcji z ich strony. W ramach niniejszego badania wśród par testerów wyznaczono parę rosyjskojęzyczną, wietnamską i afrykańską.

PPM przeprowadził również badanie statystyczne liczebności bezdomnych uchodźców, które polegało na określeniu faktycznej skali zjawiska bezdachowości (skrajny rodzaj bezdomności zdefiniowany jako przebywanie w przestrzeni publicznej lub noclegowniach) i bezdomności (przebywanie w schroniskach, ośrodkach interwencji kryzysowej lub ośrodkach dla oczekujących na przyznanie statusu uchodźcy) wśród uchodźców.

Integracja cudzoziemców

Na początku 2013 roku ukazała się publikacja *W poszukiwaniu nowych wzorów integracji cudzoziemców* składająca się z najciekawszych analiz powstałych w toku realizacji projektu „Polskie Forum Integracyjne II”. Teksty koncentrują się na obywatelskiej partycypacji imigrantów, europejskich doświadczeniach w obszarze nadawania obywatelstwa cudzoziemcom dyskryminacji cudzoziemców.

W drugim półroczu odbyły się 3 cykle warsztatów dla migrantów, którzy uzyskali w Polsce jedną z form ochrony międzynarodowej (szkolenia integracyjne oraz szkolenia z zakresu wiedzy prawnej i obywatelskiej). Wszystkie warsztaty odbyły się na terenie ośrodków dla cudzoziemców w różnych regionach kraju.

Z okazji obchodów Międzynarodowego Dnia Uchodźcy w czerwcu 2013 roku Program Polityki Migracyjnej zrealizował kampanię społeczną pod hasłem „Nasze podwórko, ich azyl”. Głównym elementem kampanii był spot emitowany w kilku stacjach telewizyjnych oraz szeroko

rozpowszechniany w Internecie. Przekaz spotu miał na celu wzbudzić wśród Polaków głębsze zainteresowanie i zrozumienie dla sytuacji, w jakiej znajdują się uchodźcy przybywający do Polski.

W 2013 roku ISP po raz kolejny był liderem programu „Prawnicy na rzecz uchodźców V”, w ramach którego udzielane są bezpłatne porady prawne dla migrantów przymusowych. W roku 2013 zrealizowaliśmy także badanie ewaluacyjne poradnictwa prawnego dla migrantów przymusowych w Polsce. Badanie zrealizowane zostało pod kątem podniesienia jakości świadczonego poradnictwa oraz opracowania standardów w tym obszarze, wzięli w nim udział zarówno pracownicy organizacji zajmujących się poradnictwem prawnym, jak i ich klienci. Badaniu towarzyszyła analiza doświadczeń wybranych państw UE w zakresie poradnictwa świadczonego uchodźcom.

Kontynuowaliśmy badania migrantów ekonomicznych z krajów Azji oraz Bliskiego Wschodu, ze szczególnym uwzględnieniem Hindusów, Turków oraz Ormian. Na początku 2013 roku zakończone zostało badanie ilościowe oraz obserwacja uczestnicząca w Raszynie, gdzie znajdują się centra handlowe prowadzone przez Turków oraz Hindusów. Podsumowaniem naszych działań jest publikacja pt.: *Mała Azja w Polsce* oraz konferencja „Stambuł i Delhi w Warszawie. Plany i strategie imigrantów z Azji i Bliskiego Wschodu w Polsce”, która odbyła się 28 marca w Warszawie.

W roku 2013 przeprowadziliśmy również diagnozę zjawiska integracji obywateli państw trzecich w sektorze opiekuńczym w kontekście sytuacji demograficznej Polski. Niski przyrost naturalny oraz starzenie się polskiego społeczeństwa generuje potrzebę uzupełnienia niedoborów na rynku pracy przez imigrantów, w tym w sektorze służby zdrowia i opiekuńczym. Celem badania było lepsze rozpoznanie sytuacji imigrantów w Polsce w kontekście rynku pracy oraz ich zatrudnienia w sektorze opiekuńczym.

Poprzez intensywne działania zaplanowane m.in. w ramach projektu „Migranci w Europie Środkowej” staraliśmy się nie tylko wpływać na podniesienie świadomości Polaków na temat problemów pojawiających się w procesie integracji cudzoziemców, ale także włączyć samych migrantów w dyskusję na tematy z ich perspektywy ważne, takie jak np. ich obecność na polskim rynku pracy czy łączenie rodzin. W konsekwencji może to przyczynić się do ożywienia debaty na tematy związane ze zjawiskiem migracji przy jednoczesnym stworzeniu warunków do uczestnictwa w niej migrantów, jak również polepszenia komfortu ich życia w Polsce.

Badanie zjawiska handlu ludźmi

W 2013 roku ISP wraz z organizacjami partnerskimi z Portugalii, Hiszpanii, Włoch, Belgii oraz Rumunii realizował kilka modułów badawczych mających na celu diagnozę postrzegania zjawiska handlu ludźmi i wypracowanie rekomendacji na rzecz skuteczniejszego przeciwdziałania temu zjawisku. Przeprowadziliśmy badanie ilościowe wśród funkcjonariuszy Straży Granicznej i Policji w Warszawie, Zielonej Górze i Szczecinie. Celem było zbadanie doświadczenia i opinii funkcjonariuszy m.in. w obszarze współpracy krajowej i międzynarodowej dotyczącej zwalczania handlu ludźmi i pomocy ofierze, jak również weryfikacja ich ogólnej wiedzy na temat tego przestępstwa oraz postrzegania ofiar. Równocześnie realizowane było badanie jakościowe, w ramach którego przeprowadzono ponad 20 wywiadów z ekspertami zajmującymi się badaniem oraz zwalczaniem zjawiska handlu ludźmi w Polsce. Celem tego badania było zidentyfikowanie dobrych praktyk oraz przedstawienie rekomendacji usprawniających system zwalczania handlu ludźmi na poziomie krajowym i międzynarodowym. Kontynuowana była również analiza polskiej prasy pod kątem artykułów dotyczących handlu ludźmi. Raporty z obu badań przygotowane przez analityków PPM ukazały się na początku 2014 roku.

Ponadto, PPM we współpracy z Biurem Rady Europy w Warszawie zorganizował międzynarodową konferencję „Jak skuteczniej walczyć z handlem ludźmi? – współpraca międzynarodowa, rola państwa i organizacji pozarządowych”. Konferencja ta spotkała się z dużym zainteresowaniem mediów i stworzyła możliwość wymiany doświadczeń i poglądów ekspertom i różnym środowiskom zaangażowanym w zwalczanie tego zjawiska. Zagraniczni goście dodatkowo wzbogacili spotkanie, dzieląc się doświadczeniami na temat przeciwdziałania handlowi ludźmi w Portugalii i Rumunii.

Migracje Polaków

ISP wielokrotnie podejmował temat emigracji Polaków do krajów Unii Europejskiej tuż po przystąpieniu Polski do struktur unijnych. Badaliśmy wizerunek Polaków w prasie brytyjskiej oraz niemieckiej, jak również w opinii społecznej Brytyjczyków i Holendrów. Obserwując wzrost aktywności Polaków w Wielkiej Brytanii, rosnącą liczbę organizacji pozarządowych oraz zwiększającą się obecność Polaków w życiu społecznym i politycznym, postanowiliśmy przeprowadzić diagnozę dotychczasowych form partycypacji obywatelskiej polskich migrantów w tym kraju. Naszym celem było nie tylko opisanie istniejących inicjatyw, ale także zbadanie zarówno motywacji Polaków do działań społecznych, jak i barier, na jakie napotykają, a także wypracowanie narzędzi, które zainspirowałyby ich do jeszcze większego zaangażowania. To pierwsze tego typu badania wśród migrantów poakcesyjnych na Wyspach Brytyjskich. Wyniki przeprowadzonych badań terenowych mają również posłużyć stworzeniu skuteczniejszej strategii wspierania różnych form aktywności Polaków na emigracji przez polskie i brytyjskie władze.

Materiał empiryczny zebrany podczas badań terenowych został zaprezentowany przez badaczy ISP podczas dwóch seminariów w Warszawie i Londynie w grudniu 2013 roku oraz szczegółowo opisany na łamach publikacji pod redakcją dr Jacka Kucharczyka pt. *Nic o nas bez nas. Partycypacja obywatelska Polaków w Wielkiej Brytanii*. Na podstawie przeprowadzonych badań przygotowano także publikację multimedialną dostępną pod adresem www.uk-insirator.eu. Publikacja ta przeznaczona jest zarówno dla osób, które chciałyby rozpocząć społeczną i (lub) polityczną działalność na emigracji, jak i do osób aktywnie działających w tym obszarze.

Za działania na rzecz integracji migrantów i przeciwdziałania dyskryminacji **Instytut Spraw Publicznych został mianowany do nagrody ZŁOTYCH WACHLARZY, przyznawanej po raz pierwszy w 2013 roku przez Międzynarodową Organizację ds. Migracji (IOM)**. Konkurs jest nową inicjatywą, mającą na celu uhonorowanie osoby oraz instytucji, które w ostatnim czasie w szczególnie sposób przyczyniły się do wspierania integracji migrantów w Polsce, stymulowania rozwoju społeczno-gospodarczego poprzez migracje lub do budowania dobrych praktyk w zakresie zarządzania migracjami.

Zespół i eksperci:

Justyna Segeš Frelak (kierownik programu/starszy analityk), Karolina Grot (koordynator projektów/analityk, w okresie czerwiec-grudzień 2013 p.o. kierownika programu), Maryla Koss-Goryszewska (koordynatorka projektów/analityczka), Anna Piłat (koordynator projektów/analityk), Bogumiła Jabłecka (koordynatorka projektów/analityczka), Agnieszka Sitko (koordynator projektów), Maria Sternicka i Przemysław Szulc (asystenci projektów)

Eksperci współpracujący z programem:

dr Kinga Wysieńska, Piotr Kaźmierkiewicz, dr Witold Klaus, dr Zbigniew Karpiński, Monika Szulecka, Natalia Klorek, Ignacy Józwiak, dr Michał P. Garapich, Roch Dunin-Wąsowicz, Paula Pustułka

Obserwatorium Równości Płci

Obserwatorium Równości Płci jest inicjatywą mającą na celu analizowanie, monitorowanie i promowanie równości płci w Polsce. Poprzez działania grupy ekspertów i ekspertek zajmujących się problematyką konstytucyjnej zasady równości kobiet i mężczyzn monitorujemy działania legislacyjne, aktywność rządu i administracji publicznej. Na stronie internetowej rownoscplci.pl zamieszczamy opinie i komentarze dotyczące polskiej legislacji oraz działań władz na różnych szczeblach oraz aktów prawa międzynarodowego.

Tematy wiodące w 2013 roku:

- Przemoc wobec kobiet i przemoc domowa
- Udział kobiet w życiu politycznym i w organach decyzyjnych
- Sytuacja kobiet na rynku pracy
- Godzenie życia zawodowego z rodzinnym
- Kościół katolicki a prawa kobiet

Rok 2013 w liczbach:

- 4 zrealizowane projekty
- 3 uzyskane granty
- 10 publikacji
- 16 seminariów, konferencji, warsztatów
- strona internetowa rownoscplci.pl

Przemoc wobec kobiet i przemoc domowa

Przemoc wobec kobiet i przemoc domowa to nowy obszar tematyczny Instytutu. W związku z podpisaniem przez Polskę w grudniu 2012 roku Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, zespół ORP monitorował zmiany związane z implementacją Konwencji w Polsce, między innymi prace nad zmianą trybu ścigania przestępstwa gwałtu. W naszej działalności podejmowaliśmy tematykę różnych form przemocy ekonomicznej, a także istniejących regulacji mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku. Ekspertka współpracująca z Obserwatorium przygotowała ekspertyzę wokół tego dość rzadko pojawiającego się w debacie publicznej, a jednocześnie wciąż nie zdefiniowanego w polskim porządku prawnym aspektu przemocy.

Udział kobiet w życiu politycznym i organach decyzyjnych

Kolejnym obszarem, pozostającym pod dużym wpływem administracji europejskiej, jest obecność kobiet w organach decyzyjnych. Dotychczasowe badania oraz działalność rzeczniczą ISP skupione były głównie na udziale kobiet w życiu politycznym. W pierwszej połowie roku promowaliśmy efekty dwuletnich prac na rzecz zidentyfikowania głównych barier, stojących na drodze do kariery politycznej kobiet. W raporcie *Kobiety, wybory, polityka* pod redakcją prof. Małgorzaty Fuszary, podsumowaliśmy badania dotyczące sytuacji kobiet

w polityce lokalnej i na poziomie centralnym. W tym okresie promowaliśmy także nasze rekomendacje, skierowane do władz państwowych, partii politycznych i organizacji pozarządowych, mające na celu wyrównanie szans kobiet i mężczyzn w sferze politycznej. Rekomendacje zostały opublikowane w języku polskim, angielskim i rosyjskim, co umożliwiło ich rozpowszechnianie wśród organizacji działających na rzecz równości w sferze publicznej w innych krajach. Przede wszystkim interesowało nas podzielenie się doświadczeniami na ten temat na szczeblu środkowo-europejskim. We wrześniu 2013 roku zorganizowaliśmy warsztaty i konferencję poświęconą udziałowi kobiet w procesie wyborczym w państwach grupy wyszehradzkiej (w Czechach, na Słowacji, w Polsce i na Węgrzech). 20 uczestniczek z krajów Europy Środkowo-Wschodniej miało szansę podzielenia się swoimi doświadczeniami, a także porozmawiania o wspólnej strategii zwiększenia udziału kobiet w polityce, co jest szczególnie istotne w obliczu wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2014 roku.

W 2013 gościliśmy w Obserwatorium Równości Płci stypendystkę z Indii, Rupinder Kaur Bhalla, która przez 6 tygodni prowadziła w Polsce badania nad udziałem kobiet w polityce lokalnej. Efektem jej pracy było porównanie sytuacji kobiet w wyborach samorządowych w 2010 roku w gminach, w których żadna kandydatka nie dostała się do rady. Wyniki uzyskane dzięki badaniom Rupinder Bhalla staną się podstawą kampanii, którą ORP zamierza zrealizować w 2014 na rzecz zwiększenia udziału kobiet w polityce lokalnej.

Sytuacja kobiet na rynku pracy

W 2013 podejmowaliśmy tematykę kobiet na rynku pracy. Poza obecnością kobiet w zarządach spółek, dyskutowaliśmy również o możliwościach likwidacji problemu luki płacowej (nierównej płacy za tę samą pracę wykonywaną przez kobiety i mężczyzn), a także podczas przedpremierowego pokazu filmu „Dzień Kobiet” rozmawialiśmy o sytuacji kobiet pracowniczek i nieodpłatnej pracy w gospodarstwie domowym. Sytuację kobiet na rynku pracy analizowaliśmy również w perspektywie badań dotyczących podziału obowiązków domowych w rodzinie i ich wpływu na czas poświęcany przez kobiety na pracę zawodową.

Godzenie życia zawodowego i rodzinnego

W związku z podjęciem tematyki sytuacji kobiet na rynku pracy, promowaliśmy rozwiązania, umożliwiające kobietom i mężczyznom skuteczne godzenie życia zawodowego z rodzinnym. Zagadnienie to stało się szczególnie aktualne z uwagi na przyjęcie przez rząd pakietu tzw. ustaw prorodzinnych w listopadzie 2012 roku, które weszły w życie w czerwcu 2013 roku. Wprowadzają wiele istotnych zmian, z których najbardziej nowatorską jest pojawienie się 26-tygodniowego urlopu rodzicielskiego, z którego skorzystać mogą zarówno matki, jak i ojcowie dzieci. W kwietniu i maju wraz z „Gazetą Wyborczą” i Kongresem Kobiet prowadziliśmy intensywną akcję na rzecz zarezerwowania określonej części urlopu rodzicielskiego do wykorzystania tylko przez ojców. Akcja „Weź urlop, ojcze” odbiła się szerokim echem i rozpoczęła publiczną debatę nad rolą ojca w wychowaniu dzieci oraz nad równym podziałem obowiązków domowych. Aby zapowiadane zmiany mogły mieć realny wpływ na polepszenie sytuacji kobiet na rynku pracy, a także na wyrównanie dostępu kobiet i mężczyzn do opieki nad własnymi dziećmi, musi nastąpić zdecydowana zmiana w stereotypowym postrzeganiu funkcji rodzicielskich w naszym kraju. W związku z tym, we współpracy z Ambasadą Szwecji oraz Instytutem Szwedzkim, zorganizowaliśmy warsztaty dla trenerów grup ojcowskich prowadzone przez doświadczonych szkoleniowców ze Szwecji. Dzięki nim 6 trenerów w różnych polskich miastach przeprowadziło 5 warsztatów dla 80 ojców. Ojcowie uczyli się na nich, jak skutecznie godzić życie zawodowe z rodzinnym, a także w jaki sposób egzekwować w miejscu pracy swoje prawa do czasu spędzonego z dzieckiem.

Szwedzki model posłużył nam nie tylko jako inspiracja do zwiększonego zaangażowania ojców w życie rodzinne, lecz również jako wzór do naśladowania w zakresie praktyk

umożliwiających godzenie życia zawodowego z rodzinnym. We współpracy z wyżej wymienionymi partnerami, w maju 2013 roku zorganizowaliśmy międzynarodową konferencję wokół wspomnianych praktyk. Konferencja „(Nie)równość płci – ile to kosztuje?” pozwoliła na podkreślenie aspektu biznesowego omawianego zagadnienia. Paneliści dyskutowali na temat tego, czy wprowadzanie w miejscu pracy mechanizmów umożliwiających pracownikom skuteczne łączenie sfery zawodowej z rodzinną, przynosi przedsiębiorstwom korzyści ekonomiczne. Eksperti oraz przedsiębiorcy ze Szwecji zaprezentowali Polakom możliwe i sprawdzone rozwiązania, które mogłyby zostać przeniesione na grunt polskich firm.

W 2013 roku zespół ORP brał udział w pracach grupy eksperckiej utworzonej przy Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej. Grupa pracowała nad skutecznymi mechanizmami umożliwiającymi polskim pracownikom efektywne godzenie sfery zawodowej z rodzinną.

Kościół katolicki a prawa kobiet

Dzięki projektowi realizowanemu przez Program Demokracja i Społeczeństwo Obywatelskie na temat relacji państwa i kościoła, mogliśmy zrealizować również badanie opinii publicznej, a następnie przeprowadzić wywiady z czołowymi aktorami i aktorkami polskiej sceny publicznej, na temat wpływu Kościoła katolickiego na regulacje związane z prawami kobiet np. dopuszczalnością przerywania ciąży. Efektem tej ścieżki naszych działań był między innymi wykład wygłoszony przez ekspertkę ORP podczas Akademii Feministycznej organizowanej przez Fundację Feminoteka.

Zespół i eksperci:

Małgorzata Druciarek (kierowniczka projektu/ analityczka), Aleksandra Niżyńska (kierowniczka projektu/ analityczka), Agnieszka Zarzyńska (asystentka programu)

Eksperti współpracujący z programem:

prof. dr hab. Małgorzata Fuszara, prof. dr hab. Irena E. Kotowska, dr Ewa Lisowska, dr Maria Pawłowska

Nagroda im. Jerzego Zimowskiego VI Edycja

Nagroda im. Jerzego Zimowskiego przyznawana jest od 2008 roku za działalność społeczną, publicystyczną, badawczą lub inną na rzecz grup społecznych, które znalazły się w sytuacjach nadzwyczajnych, w szczególności na rzecz migrantów i uchodźców. Nagroda ma również upamiętniać dzieło jej patrona, zmarłego w 2007 roku Jerzego Zimowskiego, wieloletniego członka zarządu Instytutu Spraw Publicznych, wiceministra spraw wewnętrznych w latach 1990-1996. Jerzy Zimowski w czasie swojej służby publicznej dużo uwagi poświęcał kwestiom migracji i uchodźców. Wprowadzał ustawodawstwo związane z polityką migracyjną. Przez kilkanaście lat był członkiem Rady do Spraw Uchodźców. Z jego udziałem odbywały się też m.in. pierwsze rozmowy o przystąpieniu Polski do strefy Schengen.

Kapituła:

STANA BUCHOWSKA Human Trafficking Foundation
MARIUSZ JAKUBOWSKI Gambit Kontrakt
LENA KOLARSKA-BOBIŃSKA Parlament Europejski
JACEK KUCHARCZYK Instytut Spraw Publicznych
WIKTOR OSIATYŃSKI Helsińska Fundacja Praw Człowieka
JANINA PARADOWSKA-ZIMOWSKA Polityka
ANNA RUTKIEWICZ Rada do Spraw Uchodźców
IRENA RZEPLIŃSKA Helsińska Fundacja Praw Człowieka
TOMASZ SADOWSKI Fundacja Pomocy Wzajemnej „Barka”
KRYSTYNA SLANY Uniwersytet Jagielloński
KRYSTYNA STARCZEWSKA Społeczne Gimnazjum nr 20 „Raszyńska”
WOJCIECH WRÓBLEWSKI PZU SA

Laureatką VI edycji Nagrody została Danuta Przywara, prezes zarządu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka. Danuta Przywara od wielu lat działa na rzecz obrony praw człowieka, intensywnie współpracuje z organizacjami i działaczami praw człowieka w Rosji i w innych państwach postradzieckich. Związana z Helsińską Fundacją Praw Człowieka od początku jej istnienia, najpierw jako członkini jej komitetu fundatorów, następnie jako sekretarz zarządu, wiceprezes, a od 2008 – prezes. Współzałożycielka i członkini działającego w podziemiu Komitetu Helsińskiego w Polsce, powołanego w latach 80. XX wieku. Odznaczona Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski oraz Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski.

„Znakomita obrończyni praw człowieka i organizatorka działań Fundacji, pomysłodawczyni programów realizowanych w Fundacji, szczególnie mocno związana z organizacjami i działaczami praw człowieka w Rosji i innych państwach postradzieckich (...) Osobowość znana i uznana w środowisku organizacji pozarządowych. Twardo broniąca niezależności organizacji watchdogowych, tych, które *władzy patrzą na ręce*” – napisali w uzasadnieniu członkowie Kapituły Nagrody.

Gala wręczenia Nagrody odbyła się 10 września 2013 roku w Klubie Bankowca w Warszawie. Uroczystość poprowadził redaktor Jerzy Baczyński, laudację wygłosił prof. Wiktor Osiatyński. Na uroczystość przybyli m.in. Marszałek Sejmu RP Ewa Kopacz, wicemarszałek Sejmu Cezary Grabarczyk, minister pracy i polityki społecznej Władysław Kosiniak-Kamysz,

Pełnomocniczka Rządu ds. Równego Traktowania Agnieszka Kozłowska-Rajewicz, Jacek Michałowski – minister w Kancelarii Prezydenta RP, Rzecznik Rządu Paweł Graś, Ambasador Szwecji Staffan Herrström, Zastępca Ambasadora Niemiec Joachim Bleicker oraz posłowie, posłowie do Parlamentu Europejskiego, przedstawiciele środowisk pozarządowych i mediów.

Stypendia i praktyki w ISP

Program Stypendialny „Nauka i Społeczeństwo”

Program Stypendialny „Nauka i Społeczeństwo” został utworzony w 2008 roku. Program umożliwia młodym badaczom wykorzystanie ich wiedzy, pomysłów i umiejętności w służbie publicznej poprzez udział w pracach naukowo-badawczych prowadzonych przez ISP. Ideą stypendium jest przygotowanie młodych naukowców do pracy eksperckiej. Oprócz udziału w bieżącej pracy badawczej Instytutu, szczególny nacisk położony jest na rozwijanie umiejętności pisania tekstów analitycznych skierowanych do decydentów i środowisk opiniotwórczych oraz rozpowszechnianie prac Instytutu na konferencjach, seminariach i w środkach masowego przekazu. Stypendium trwa 6 miesięcy z możliwością przedłużenia o kolejne 6 miesięcy. Od początku utworzenia Programu Stypendialnego wzięło w nim udział czternaście osób z różnych miast i uczelni w Polsce. Program przez pierwsze dwa lata finansowany był z grantu Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe. Obecnie Instytut finansuje stypendia głównie ze środków pochodzących od sponsorów korporacyjnych. W 2013 roku przyznano dwa stypendia dzięki wsparciu Fundacji PZU.

Stypendyści 2013

Anna Piłat, stypendystka Programu Polityki Migracyjnej (kwiecień–wrzesień 2013)

Absolwentka studiów migracyjnych na Uniwersytecie Amsterdamskim (Graduate School of Social Science) oraz etnologii w Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej na Uniwersytecie Warszawskim. Studiowała również na İşik Üniversitesi oraz Koç Üniversitesi w Stambule. Od lat zajmuje się badaniem społecznej percepcji katastrofy w Czarnobylu oraz topografii promieniotwórczego skażenia na ukraińskim Polesiu. Prowadziła również rozbudowane badania dotyczące kwestii repatriacji w Polsce i Niemczech. Współpracowała przy projektach badawczych m.in. ze Stowarzyszeniem Interwencji Prawnej, z Fundacją Res Publica i Ośrodkiem Karta. W swojej pracy badawczej interesuje się teorią migracji oraz polityką migracyjną Polski i Unii Europejskiej. Wykłada na Uniwersytecie im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.

Podczas stypendium w ISP Anna Piłat prowadziła projekty z zakresu pomocy prawnej dla uchodźców w Polsce, integracji migrantów przymusowych oraz warunków pracy i praw pracownicze migrantów w sektorze opiekuńczym. Opublikowała m. in. z Kingą Wysieńską *Badanie jakościowe liderów społeczności migrantów azjatyckich, Obcokrajowcy mieszkający w gminie Raszyn - wzory integracji i relacje ze społecznością lokalną*.

Barbara Audycka, stypendystka Programu Demokracja i Społeczeństwo Obywatelskie (lipiec-grudzień 2013)

Barbara Audycka jest socjolożką, absolwentką Międzywydziałowych Indywidualnych Studiów Humanistycznych na Uniwersytecie Jagiellońskim. W Instytucie Stosowanych Nauk Społecznych na Uniwersytecie Warszawskim napisała doktorat, w którym analizuje strategie uczestnictwa obywatelskiego i politycznego na przykładzie organizacji lokatorskich. Specjalizuje

się w tematyce ruchów społecznych, partycypacji politycznej, polityki mieszkaniowej oraz polityki edukacyjnej. Podczas stypendium w Programie Demokracji i Społeczeństwa Obywatelskiego Barbara Audycka prowadziła badania unijnych narzędzi partycypacji: europejskiej inicjatywy obywatelskiej (EIO) umożliwiającej obywatelom Europy wprowadzenie projektu lub pomysłu legislacyjnego w agendę Komisji Europejskiej oraz składania petycji do Parlamentu Europejskiego. Wyniki pracy podsumowała w raporcie *Z gminy do Europy: Petycja do Parlamentu Europejskiego jako narzędzie rozwiązywania konfliktów lokalnych i regionalnych*. Współpracowała również przy realizacji badań nad różnymi formami partycypacji w Polsce i Chile. Jest współautorką raportu *Civic Participation in Poland and Chile. Democratic Dialogue between continents*.

Open Society Fellowship

W ramach Open Society Foundations Internship for Rights and Governance w lipcu i sierpniu 2013 roku gościliśmy na stypendium w Obserwatorium Równości Płci indyjską studentkę Rupinder Kaur Bhalla. Stypendystka prowadziła badania udziału kobiet w polityce lokalnej. Dzięki spotkaniom z licznymi organizacjami pozarządowymi, reprezentantkami świata akademickiego i przedstawicielkami rządu miała szansę poznać lepiej warunki, w których rozwija się polski ruch kobiecy, a także odkryć przyczyny, które doprowadziły do uchwalenia w Polsce ustawy kwotowej i włączenia mechanizmu kwotowego do Kodeksu wyborczego. Druga część stypendium koncentrowała się na badaniach terenowych. Wraz z współpracowniczką Obserwatorium Równości Płci Rupinder Bhalla przeprowadziła 16 wywiadów w czterech polskich gminach: Lipowcu Kościelnym, Wildze, Godziszowie i Batorzu. Efektem stypendium jest raport dotyczący sytuacji kobiet w gminach, w których w wyborach samorządowych w 2010 roku żadna kandydatka nie została wybrana do rady, a także mapa 61 gmin bez radnych kobiet.

Praktyki

Instytut Spraw Publicznych prowadzi od wielu lat program praktyk studenckich i absolwenckich. Praktyki odbywają się przez cały rok we wszystkich Programach ISP oraz w działach publikacji i komunikacji. Rocznie praktykę w ISP odbywa ponad 20 osób. W ostatnich latach praktykantami było też 10 studentów z zagranicy. W 2013 roku w naszym programie praktyk wzięło udział 16 studentów i absolwentów.

Wydawnictwa

Instytutu Spraw Publicznych jest wydawcą publikacji książkowych, kwartalnika „Trzeci Sektor” oraz dwóch serii: „Raporty, ekspertyzy, rekomendacje” oraz „Analizy i Opinie”. W 2013 roku ukazały się łącznie 63 publikacje. Udział tytułów w danej serii ilustruje poniższa tabela:

Tab 1. Liczba publikacji ISP wydanych w poszczególnych seriach w 2013 r.

Seria publikacji ISP	Liczba publikacji wydanych w 2013
Publikacje książkowe	24
kwartalnik „Trzeci Sektor”	4
„Raporty, ekspertyzy, rekomendacje”	48
„Analizy i Opinie”	10
Razem	86

Niemal wszystkie publikacje książkowe, raporty oraz „Analizy i Opinie” były rozpowszechniane bezpłatnie – zgodnie z wymogami grantodawców. Kwartalnik „Trzeci Sektor” w 2013 roku był dystrybuowany zarówno jako publikacja płatna (3 numery), jak i bezpłatna (jeden numer, finansowany ze środków europejskich). Przychód ze sprzedaży publikacji w 2013 wyniósł 37 489 zł

Bezpłatne publikacje były rozpowszechniane w wersji drukowanej i elektronicznej. Dystrybucja bezpłatna wersji drukowanych odbywa się przez wysyłkę pocztową do grup docelowych, udostępnienie publikacji na konferencjach i seminariach ISP, przekazywanie kopii instytucjom i organizacjom zajmującym się zagadnieniami omawianymi w opracowaniu. Dystrybucja elektroniczna – poprzez udostępnienie publikacji na stronie internetowej isp.org.pl i rozesłanie informacji o publikacji i linku do niej na adresy mailowe z baz danych ISP (15000 rekordów).

W roku 2013 ukazały się:

Publikacje książkowe:

- **Magdalena Dudkiewicz, *Populiści dobroczynności. Medialne informowanie o pomaganiu a partycypacja publiczna***

Książka dotyczy pomagania, czyli problematyki istotnej z punktu widzenia wielu wymiarów życia jednostkowego i zbiorowego, także dla działalności instytucji polityki społecznej i organizacji pozarządowych. Autorka podejmuje kwestię obecności i sposobu przedstawiania

w mediach całego kompleksu zjawisk związanych z pomaganiem. Książka dotyczy bardzo aktualnych, a przy tym nie do końca rozpoznanych i zbadanych, zwłaszcza w polskich realiach, kwestii, jakimi jest z jednej strony pomoc zbiorowa i indywidualna, jako forma relacji międzyludzkich i forma działalności w sferze publicznej oraz z drugiej strony rola w tej dziedzinie mediów, odzwierciedlających, a jednocześnie kreujących problemy i ich obrazy w dyskursie publicznym, nadających im rangę ważności lub nieważności.

- **Marek Dudkiewicz, Aleksander Fuksiewicz, Jacek Kucharczyk, Agnieszka Łada, *Parlament Europejski. Społeczne zaufanie i (nie)wiedza***

Kto wybiera posłów do Parlamentu Europejskiego? Czy znasz jakiegoś europosła? Choć trudno w to uwierzyć, odpowiedź na takie pytania sprawia wiele trudności większości Polaków. Pomimo 10letniego członkostwa w Unii Europejskiej, tylko czterech na dziesięciu Polaków zdaje sobie sprawę z tego, że Parlament Europejski jest instytucją wybraną przez obywateli w powszechnych wyborach. Aż siedmiu na dziesięciu nie potrafi przypomnieć sobie nazwiska ani jednego polskiego europosła. W ostatnich wyborach w Polsce głosował zaledwie co czwarty uprawniony i była to jedna z najniższych frekwencji w całej Unii Europejskiej. Raport analizuje paradoks, jakim jest niska wiedza i zainteresowanie wyborami do PE przy jednocześnie wysokiej ocenie i zaufaniu do tej instytucji. Wnioski z raportu mają posłużyć do planowania działań informacyjnych i profrekwencyjnych przed zbliżającymi się wyborami.

- **Magdalena Dudkiewicz (red.), *Oblicza zmiany lokalnej***

Publikacja powstała w ramach projektu badawczego, którego celem było towarzyszenie działaniom praktyków, zbieranie informacji o ich sukcesach i porażkach, sprzymierzeńcach i wrogach ich działań, trudnościach i ułatwieniach, o potencjałach i zasobach, jak też zagrożeniach i deficytach prowadzonych przez nich interwencji społecznych. Prezentowane studia przypadku, a także pozostałe, towarzyszące im, opracowania powstały na podstawie badań, prowadzonych w społecznościach lokalnych, w których pracownicy socjalni z ośrodków pomocy społecznej realizowali projekty – oparte na założeniach Modelu Organizowania Społeczności Lokalnej.

- **Joanna Fomina, Joanna Konieczna-Sałamatin, Jacek Kucharczyk, Łukasz Wenerski, *Polska-Ukraina, Polacy-Ukraińcy. Spojrzenie przez granicę***

Raport przedstawia drogi, którymi do Polski docierają informacje o Ukrainie, a do Ukraińców wiedza o Polsce oraz efekty tej informacyjnej wymiany: wizerunek Ukrainy w oczach Polaków i Polski - na Ukrainie. Okazuje się, że mimo wielowiekowego sąsiedztwa i długiego odcinka wspólnej granicy, ciągle niezbyt dobrze się znamy. Polsko-ukraińskie kontakty zdominowane są dziś – jak pokazują statystyki – przez handel przygraniczny. Tak jest od początku lat 90. Są to kontakty bardzo specyficzne i wydają się wyraźnie wpływać na obrazy obu krajów w oczach sąsiadów. Polacy patrzą na Ukraińców również przez pryzmat historii – konfliktów i rzezi, choć nie przeszkadza im to w odczuwaniu niewielkiego dystansu do Ukraińców i szerokiej akceptacji ich obecności w Polsce. Ukraińcy natomiast dostrzegają przede wszystkim polsko-ukraińską wspólnotę kultury oraz widzą w Polsce dobrze rozwijający się kraj europejski.

- **Aleksander Fuksiewicz, Agnieszka Łada, Jacek Kucharczyk, *Obok siebie. Wzajemne postrzeganie się Polaków i Litwinów [PL, LT]***

Publikacja opisuje i komentuje wyniki badania wzajemnego postrzegania się Polaków i Litwinów przeprowadzonego przez Instytut Spraw Publicznych. To pierwsza tego typu zakrojona na tak szeroką skalę analiza przeprowadzona w ciągu ostatnich kilkudziesięciu lat. Łączy bowiem nie tylko badania opinii publicznej ogółu społeczeństw, ale konfrontuje te oceny także z poglądami obu mniejszości narodowych – stawiając wszystkim grupom te same pytania.

Dodatkowo uzupełnia je o wypowiedzi kręgów eksperckich. Zestawia dzięki temu odczucia społeczeństw z doniesieniami medialnymi, wypowiedziami przedstawicieli elit politycznych i eksperckich oraz stereotypami, wciąż obecnymi w dyskursie politycznym na temat obu państw i narodów. Publikacja przedstawia przez to dużą wartość poznawczą i naukową, poruszając tak bardzo obecnie aktualny temat relacji polsko-litewskich. Poszukuje odpowiedzi na pytanie, jak patrzą na siebie Polacy i Litwini i co z tego wynika dla przyszłości wzajemnych stosunków

- **Małgorzata Fuszara (red.), *Kobiety, wybory, polityka***

W grudniu 2012 roku Instytut Spraw Publicznych zakończył dwuletnie badania udziału kobiet w procesie wyborczym. Pod merytorycznym kierownictwem prof. Małgorzaty Fuszary, zespół Programu Prawa i Instytucji Demokratycznych dokonał analizy uczestnictwa kobiet w wyborach samorządowych 2010 i parlamentarnych 2011 roku. Interdyscyplinarny zespół złożony z socjolożek i socjologów, prawników, politologów, zrealizował badania jakościowe oraz ilościowe, dzięki którym udało się zidentyfikować bariery uniemożliwiające kobietom kandydowanie w wyborach na równych zasadach z mężczyznami. Czas, w którym realizowane były badania, zbiegł się z pierwszymi w Polsce wyborami parlamentarnymi, w których zastosowane zostały kwoty płci. Efektem pracy badaczek i badaczy jest dzięki temu aktualna analiza wpływu tego rozwiązania na partycypację polityczną kobiet, a także zbiór rekomendacji umożliwiających efektywniejsze wykorzystanie kwotowego mechanizmu.

- **Jakub Głowacki, Magdalena Jelonek, *Mierzenie społecznej wartości dodanej podmiotów ekonomii społecznej***

Potrzeba posiadania narzędzi, służących pomiarowi zewnętrznych (w tym społecznych) efektów działania organizacji, pojawiła się wśród władz lokalnych i państwowych, a także wśród organizacji pozarządowych, pragnących pokazać interesariuszom zakres pozytywnych efektów swojej działalności i uzasadnić potrzebę transferowania środków finansowych na ich działalność. W publikacji przedstawiono najpopularniejsze, zagraniczne metody pomiaru oddziaływania społecznego, które w środowisku ekonomii społecznej są znane. Zaprezentowano także autorskie narzędzie ESometr, które może być użyteczne dla podmiotów ekonomii społecznej zarówno w budowaniu swojej wiarygodności wśród interesariuszy i donatorów, jak i podczas autoewaluacji własnych działań.

- **Karolina Grot, Justyna Segeš Frelak (red.), *W poszukiwaniu nowych wzorów integracji cudzoziemców***

Stworzenie efektywnej polityki integracyjnej – uwzględniającej potrzeby różnych grup imigrantów i umożliwiającej zapewnienie im równego i pełnego członkostwa w życiu publicznym – to wciąż duże wyzwanie dla wielu państw członkowskich Unii Europejskiej, w tym dla Polski. Właśnie dlatego Instytut Spraw Publicznych rozpoczął w 2009 roku realizację projektu „Polskie Forum Integracyjne”. Jego druga edycja – przypadająca na lata 2010–2012 – podobnie jak pierwsza, służyła wzmocnieniu dialogu w dziedzinie integracji cudzoziemców w Polsce przez organizację cyklu spotkań z udziałem polskich i zagranicznych ekspertów i praktyków oraz opracowanie szeregu analiz. Oba działania miały umożliwić zarówno wymianę doświadczeń, informacji i dobrych praktyk, jak i wypracowanie rekomendacji dotyczących integracji obywateli państw trzecich w Polsce.

- **Tomasz Kaźmierczak, Barbara Bąbska, Magdalena Popłońska-Kowalska, Marek Rymsza, *Środowiskowe role zawodowe pracownika socjalnego***

Raport „Środowiskowe role zawodowe pracownika socjalnego” przedstawia rekomendowane przez Laboratorium Innowacji Społecznej zakresy trzech kluczowych dla organizowania społeczności lokalnej środowiskowych ról zawodowych pracownika socjalnego: animatora

lokalnego, organizatora sieci społecznych (networkera) oraz lokalnego polityka społecznego (planisty). W niniejszym materiale położono nacisk na aspekt praktyczny, a wspomniane środowiskowe role zawodowe przedstawiane są jako role w działaniu – dlatego stojące za nimi założenia teoretyczne uzupełniane są o przykłady działań praktycznych realizowanych głównie na podstawie prowadzonej w ramach szkoleń pilotażowych środowiskowej pracy socjalnej w konkretnej społeczności lokalnej.

- **Karolina Kędziora, Katarzyna Kubin, Katarzyna Wencel, Kinga Wysieńska, *Inspirator Równościowy***

Warszawa to miasto coraz bardziej różnorodne. Mieszkają w nim ludzie pochodzący z różnych stron świata, o różnych poglądach i przekonaniach, w różnym wieku i o różnych stopniach sprawności. Niniejszy inspirator równościowy ukazuje – podając przykłady z kraju i zagranicy – jak z korzyścią dla wszystkich przestrzegać zasad równego traktowania w sektorze dóbr i usług oraz jak czerpać z różnorodności inspiracje dla rozwoju firm i Warszawy.

- **Jacek Kucharczyk (red.), *Nic o nas bez nas. Partycypacja obywatelska Polaków w Wielkiej Brytanii***

W 2014 roku mija dziesięć lat od czasu, gdy rząd premiera Tony’ego Blaira zdecydował się w pełni otworzyć brytyjski rynek pracy dla obywateli państw nowo przyjętych do Unii Europejskiej, w tym dla obywateli polskich. Polacy to obecnie druga najliczniejsza grupa etniczna w Wielkiej Brytanii. Nie bacząc ani na antyimigracyjne nastroje w Wielkiej Brytanii, ani na polskich polityków, którzy nawołują ich do powrotu do kraju, Polki i Polacy w Zjednoczonym Królestwie mają się dobrze: nie tylko pracują, uczą się, rodzą i wychowują dzieci, ale także coraz częściej angażują się społecznie i politycznie. Stają się integralną częścią brytyjskiej tkanki społecznej. Publikacja powstała w ramach projektu „Nic o nas bez nas. Partycypacja obywatelska Polaków w Wielkiej Brytanii”, którego celem była diagnoza dotychczasowych form partycypacji obywatelskiej polskich migrantów na Wyspach Brytyjskich i wypracowanie narzędzi, które zainspirowałyby Polaków do większego zaangażowania w życie społeczne i polityczne na emigracji. Wyniki przeprowadzonych badań powinny również posłużyć stworzeniu skuteczniejszej strategii wspierania różnych form aktywności Polaków na emigracji przez polskie i brytyjskie władze.

- **Jacek Kucharczyk, Agnieszka Łada, Cornelius Ochmann, Łukasz Wenerski, *Polityka i życie codzienne. Niemieckie spojrzenie na Polskę i Rosję [PL, DE]***

Polska kojarzy się Niemcom głównie z dobrymi polskimi pracownikami, pięknymi krajobrazami, ale i (nadal) kradzieżami samochodów. Niemieckie społeczeństwo dostrzega dobrą sytuację polskiej gospodarki oraz rosnące niemieckie inwestycje za Odrą, jednak w wielu dziedzinach oceny funkcjonowania polskiego państwa nadal pozostają krytyczne. Częściej niż przed laty Niemcy uważają natomiast Polaków za życzliwych, przedsiębiorczych czy nowoczesnych. Inaczej Niemcy postrzegają Rosję. W niemieckich oczach to kraj o dużym deficycie demokracji, atrakcyjny jako partner gospodarczy, ale nie polityczny. Opinie o Rosjanach są także mniej przychylne niż o Polakach.

- **Stina Larserud, Rita Taphorn, *Planowanie na rzecz równości***

Publikacja jest tłumaczeniem raportu Instytutu International IDEA *Designing for Equality Best-fit, medium-fit and non-favourable combinations of electoral systems and gender quotas*. Zawiera analizę pokazującą, w jakim stopniu poszczególne systemy wyborcze pasują do różnych rodzajów kwot, oceniając jednocześnie, jak można osiągnąć większą reprezentację kobiet przy różnych połączeniach systemów wyborczych i kwot. Celem tej analizy jest stworzenie narzędzia,

do którego mogliby odwoływać się wszyscy ci, którzy dążą do zwiększenia obecności kobiet w polityce.

- **Marta Łuczyńska, *Pracownicy socjalni w procesie profesjonalizacji***

Autorka opisuje proces profesjonalizacji pracowników socjalnych poprzez odwołanie się do perspektywy ich deklarowanej kompetencyjności, czyli poziomu wiedzy, umiejętności oraz postaw. Te trzy wymiary składają się na obraz specjalisty od pomagania. Autorka dokonuje analizy porównawczej tych trzech obszarów na podstawie ogólnopolskich badań pracowników socjalnych w latach 1988, 1995, 2010. Łuczyńska próbuje odtworzyć wewnętrzne dynamizmy w obrębie grupy zawodowej pracowników socjalnych, szczególnie w obszarze ich kompetencyjności i wskazuje ma dostrzegalne zmiany oraz gotowość do zmian. Która jest tak istotna w obliczu nowych zadań, które stoją przed służbami społecznymi.

- **Maria Mendel, Bohdan Skrzypczak (red.), *Praca socjalna jako edukacja ku zmianie***

Praca socjalna raczej rzadko jest kojarzona z edukacją, jeszcze rzadziej zaś – z polityką. Tymczasem teksty zebrane w publikacji dowodzą, że skojarzenia takie są słuszne i że praca socjalna nakierowana na zmianę sytuacji i warunków życia osób i grup pozostających w kryzysie i wymagających pomocy ma charakter edukacyjny i polityczny zarazem. Dążenie pracowników socjalnych do zmiany w podmiocie i miejscu, w jakim podmiot ten żyje, czyni z nich zarówno edukatorów, jak i polityków poszukujących strategicznych rozwiązań systemowych i w różnej skali te rozwiązania optymalizujących. Przy czym wspomniane edukacyjne i polityczne wymiary ich pracy bywają mocno splecione, kiedy na przykład pomagając, uczą – nierzadko własnym przykładem – jak artykułować swoje potrzeby i jednocześnie przyczyniać się do dobra wspólnego, stając się w ten sposób pełnoprawnym i aktywnym współuczestnikiem demokratycznie funkcjonujących wspólnot.

- **Anna Olech (red.), *Partycypacja publiczna w praktyce. Dwa modele zwiększania uczestnictwa mieszkańców w podejmowaniu decyzji***

Książka poświęcona jest metodom podnoszenia poziomu partycypacji publicznej w społecznościach lokalnych. W działaniach projektu „Decydujmy razem” koncentrowano się na wypracowaniu i upowszechnieniu mechanizmów współpracy administracji publicznej ze społecznościami lokalnymi, mechanizmów włączania mieszkańców w podejmowanie decyzji publicznych. Wdrażane były dwa zamysły podniesienia poziomu partycypacji publicznej: jeden – Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej, drugi – Stowarzyszenia Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL. Obie organizacje, korzystając ze swoich bogatych doświadczeń w animowaniu społeczności lokalnych, wypracowały własne koncepcje działań interwencyjnych, a następnie wprowadziły je w życie w wybranych gminach i powiatach na terenie całej Polski (FRDL w 60 społecznościach¹, CAL – w 48). Projekt „Decydujmy razem” miał charakter badawczo - wdrożeniowy, co oznacza, że prowadzonym działaniom wdrożeniowym towarzyszyła refleksja naukowa. Niniejsza publikacja jest efektem owej refleksji, prezentujemy bowiem wyniki badania „Metody podnoszenia poziomu partycypacji publicznej zastosowane w projekcie DECYDUJMY RAZEM”.

- **Anna Olech (red.), *Przepis na uczestnictwo. Diagnoza partycypacji publicznej w Polsce, Tom II***

W niniejszym tomie prezentowane są wyniki badania „Funkcjonalna diagnoza partycypacji publicznej”, ostatniego z wielu zadań badawczo-diagnostycznych realizowanych przez Instytut Spraw Publicznych. W badaniu „Funkcjonalna diagnoza...” wykorzystano efekty wcześniejszych prac badawczych, przede wszystkim badania „Diagnoza stanu partycypacji publicznej w Polsce”, przeprowadzonego na przełomie lat 2011 i 2012, oraz zadania analityczno-badawczego

„Wskaźniki partycypacji publicznej”, realizowanego w latach 2010–2011. Efektem realizacji zadania analityczno-badawczego „Wskaźniki partycypacji publicznej” była konceptualna identyfikacja modeli partycypacji publicznej oraz wskazanie tych obszarów życia lokalnej wspólnoty politycznej, które z poziomem partycypacji publicznej są mocno związane. Wykorzystano te ustalenia w przeprowadzonym ogólnopolskim, reprezentatywnym badaniu Diagnoza stanu partycypacji publicznej w Polsce, które pokazało skalę występowania modeli partycypacji publicznej oraz stan rzeczy w obszarach jej towarzyszących.

- **Filip Pazderski (red.), *Religia – Państwo – Kościoły w różnorodnym społeczeństwie***

Publikacja ma charakter poradnikowy i zawiera sporządzone przez ekspertów współpracujących z Centrum Edukacji Obywatelskiej scenariusze lekcji, pokazujące m.in., jak dyskutować z uczniami na tematy związane z relacjami między państwem a kościołami w przestrzeni publicznej. Powstała jako jeden z rezultatów projektu „Obywatel – Religia – Państwo. Rola i miejsce kościołów i związków wyznaniowych w polskim życiu publicznym”. W jego trakcie przyjrzelśmy się modelowym europejskim rozwiązaniom dotyczącym stosunku między nauczaniem religii a oficjalnym systemem edukacji oraz poddaliśmy analizie treści obowiązujących w Polsce materiałów dydaktycznych do nauczania religii w szkołach poziomu gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego pod kątem promowania przez nie określonych wartości i postaw obywatelskich. Odbyły się także spotkania dyskusyjne z uczniami wybranych warszawskich szkół na temat ich oceny i oczekiwań w stosunku do nauczania religii. Oddzielna debata na ten temat z udziałem przedstawicieli różnych kościołów oraz nauczycielami i zainteresowanymi tematem rodzicami odbyła się w Białymstoku. W oparciu o wyniki wszystkich tych działań eksploracyjnych powstała prezentowana publikacja.

- **Arkadiusz Peisert, Tomasz Schimanek, Marcin Waszak, Agata Winiarska (red.), *Poradnictwo prawne i obywatelskie w Polsce***

Raport z badania poradnictwa prawnego i obywatelskiego zrealizowanego przez Instytut Spraw Publicznych to pierwsza próba kompleksowego ujęcia tego zjawiska, istniejącego w Polsce od połowy lat 90. XX w., w oparciu o dane empiryczne. Niezbądany dotąd obszar eksplorowano, konfrontując ze sobą doświadczenia i opinie usługodawców, beneficjentów i instytucji wspierających poradnictwo. Autorzy publikacji zwracają szczególną uwagę na bariery ograniczające rozwój bezpłatnej pomocy prawnej, których efektem jest tymczasowość i doraźność podejmowanych działań.

- **Tomasz Schimanek, Zbigniew Wejcman, *Aktywni seniorzy. Inspirator dla organizacji***

Jak angażować w życie społeczne osoby starsze? Okazuje się, że można na wiele sposobów. Niektóre wypróbowaliśmy sami, inne podpatrzyliśmy. W ten sposób powstał *Inspirator*, dedykowany organizacjom, które mają seniorów w swoich szeregach lub z nimi pracują, a także tym, które chciałyby rozpocząć przedsięwzięcia z udziałem starszych osób.

- **Tomasz Schimanek (red.), *Badanie poradnictwa prawnego i obywatelskiego w Polsce. Wybrane wyniki, wnioski i rekomendacje***

Publikacja w sposób kompleksowy opisuje najważniejsze aspekty funkcjonowania poradnictwa prawnego i obywatelskiego w Polsce. Po raz pierwszy podjęte na szeroką skalę ogólnopolskie badanie tej problematyki pozwoliło opisać obecny stan poradnictwa prawnego i obywatelskiego, z uwzględnieniem perspektyw różnych aktorów społecznych: usługodawców, beneficjentów i instytucji wspierających. Poza głównymi wnioskami, analizujemy też potencjał zmian, w tym społeczne, prawne i finansowe uwarunkowania przyszłego rozwoju poradnictwa. Publikacja przybliża najważniejsze tezy i rekomendacje sformułowane przez autorów badania, które

jednocześnie stanowią ważny głos w dyskusji nad potrzebą wprowadzenia w Polsce systemu bezpłatnej pomocy prawnej.

- **Paulina Sobiesiak-Penszko (red.), *Prawo a partycypacja publiczna. Bilans monitoringu 2012***

Partycypacja publiczna stała się w ostatnich latach jednym z kluczowych pojęć debaty publicznej, obecnym szczególnie na szczeblu ogólnopolskim, ale też coraz częściej na poziomie samorządu terytorialnego. Mówi się więc o konieczności uspołecznienia władzy publicznej na wszystkich etapach podejmowania decyzji publicznych – od planowania przez wdrażanie polityk publicznych. Narasta także przekonanie o potrzebie edukacji obywatelskiej społeczeństwa i wyrabiania w nim nawyku bieżącego uczestnictwa w życiu publicznym, czemu ma służyć m.in. tworzenie różnych mechanizmów i narzędzi umożliwiających współudział obywateli w sprawowaniu władzy. W tym kontekście rozwiązania prawno-instytucjonalne należy postrzegać jako jeden z czynników wpływających na poziom i jakość partycypacji, który może zarówno przyczyniać się do jej rzeczywistego rozwoju, jak i skutecznie ten rozwój ograniczać. Kształt rozwiązań prawnych i ich propartycypacyjność stanowią także dobry wskaźnik faktycznego zakorzenienia się tej idei w polskiej demokracji. Tym bardziej powinniśmy zwracać na nie uwagę, albowiem – jak wskazuje wiele badań i analiz, w tym także prezentowanych w niniejszej publikacji – partycypacja stała się co prawda pojęciem modnym w dyskursie publicznym, ale idea ta nadal ma w dużej mierze wymiar postulatyczny.

- **Kinga Wysieńska, *Gdzie jest mój dom?***

Raport jest uzupełnieniem istniejących danych dotyczących bezdomnych beneficjentów ochrony międzynarodowej lub osób ze zgodą na pobyt tolerowany. Opisuje sytuację bezdomnych uchodźców. Zawiera najświeższe dane dotyczące sytuacji mieszkaniowej i socjalnej osób korzystających z ochrony międzynarodowej, informacji na temat zmian i tendencji zaobserwowanych w ciągu minionych dwóch lat, dotyczących sytuacji mieszkaniowej oraz powodów i konsekwencji pozostawania w bezdomności, a także mapę zjawiska bezdomności uchodźców w Polsce.

- ***Dojrzałość w sieci. Dobre praktyki***

Publikacja przedstawia zbiór inspirujących i wartych naśladowania działań na rzecz edukacji cyfrowej osób po 50. roku życia, nagrodzonych w konkursie „Dojrzałość w sieci. Dobre Praktyki”. W 2011 roku konkurs odbywał się pod honorowym patronatem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Bronisława Komorowskiego. Druga edycja konkursu została zorganizowana w 2013 roku w partnerstwie z Szerokim Porozumieniem na rzecz Umiejętności Cyfrowych w Polsce, którego członkiem jest m.in. Instytut Spraw Publicznych.

Kwartalnik „Trzeci Sektor”:

Wydawany od 2004 roku kwartalnik poświęcony jest tematyce społeczeństwa obywatelskiego. Ma charakter edukacyjny: dostarcza wiedzy na temat kondycji i perspektyw rozwoju trzeciego sektora i społeczeństwa obywatelskiego w Polsce, pełni też funkcję forum dyskusji na temat problemów dotyczących społeczeństwa obywatelskiego. Skierowany jest przede wszystkim do środowiska organizacji społecznych, ekspertów trzeciego sektora i decydentów. W roku 2013 ukazały się cztery numery kwartalnika:

- *Aktywność obywatelska na wsi*, nr 29
- *NGOs - Projekt nadal w budowie?* nr 30

- *Jak wspierać rodziny?* nr specjalny
- *Nowe formy aktywności?* nr 31

„Analizy i Opinie”

„Analizy i Opinie” to krótkie kilkustronicowe analizy dotyczące istotnych dla Polski tematów. W ten sposób Instytut Spraw Publicznych chce jeszcze mocniej włączyć się w debatę publiczną – pokazywać istotne a często nieobecne w polskiej debacie problemy oraz rekomendować konkretne polityczne rozwiązania. W roku 2011 ukazały się:

- Anna Jezierska, Agnieszka Łada, December 2013. *The 2014 elections to the European Parliament in Poland. What should be done to avoid low voter turnout again?*, nr 19/138
- Tomasz Schimanek, *Finansowanie porad prawnych i obywatelskich świadczonych przez organizacje społeczne w Polsce – potrzeba systemowych rozwiązań*, nr 137 grudzień 2013.
- Grzegorz Gromadzki, Susan Stewart, *Domestic challenges in Ukraine: implications for the EU*, nr 18/136 October 2013
- Anna Jezierska, Agnieszka Łada, *Wybory do Parlamentu Europejskiego w 2014 roku. Co zrobić, żeby niska frekwencja się nie powtórzyła?*, nr 135 październik 2013.
- Agnieszka Łada, Melchior Szczepanik, *Kandydat idealny. Na co powinny zwracać uwagę polskie partie polityczne, układając listy kandydatów w wyborach do Parlamentu Europejskiego?*, nr 134 październik 2013.
- Maja Brzozowska-Brywczyńska, *Partycypacja publiczna dzieci*, nr specjalny 4/2013.
- Anna Krajewska, *Radni a partycypacja publiczna*, numer specjalny 5/2013
- Beata Łaciak, *Medialny obraz poradnictwa prawnego i obywatelskiego oraz możliwości popularyzacji tej formy pomocy*, nr 133 wrzesień 2013
- Jolanta Arcimowicz, *Potencjał społeczny poradnictwa prawnego i obywatelskiego*, nr 132 czerwiec 2013.

„Raporty, ekspertyzy, rekomendacje”:

- Barbara Audycka, *Z gminy do Europy: Petycja do Parlamentu Europejskiego jako narzędzie rozwiązywania konfliktów lokalnych i regionalnych*
- Rodrigo Alvarez, Barbara Audycka, Aleksandra Niżyńska, *Civic participation in Poland and Chile*
- Michał Araszkiewicz, *Nowe technologie a dostęp do prawa*
- Paweł Borecki, *Respektowanie polskiego konkordatu z 1993 roku – wybrane problemy*
- Paweł Borecki, *Reforma prawa wyznaniowego w Polsce*
- Agata Chełstowska, Małgorzata Druciarek, Jacek Kucharczyk, Aleksandra Niżyńska, *Relacje Państwo-Kościół w III RP*
- Katarzyna Dzieniszewska-Naroska, *Skuteczna komunikacja między władzą lokalną a mieszkańcami za pośrednictwem Internetu*
- Agata Foryś, *Pomoc prawna dla osób ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy*
- Aleksander Fuksiewicz, *Podsumowanie polsko-czeskiej współpracy przygranicznej 2007-2013*
- Aleksander Fuksiewicz, *The European Endowment for Democracy after Lift-off. Opinions and expectations*
- Iwo Gabrysiak, *Postępowanie grupowe w polskim prawie*
- Marta Gałązka, Filip Pazderski, Dominika Potkańska, Izabela Przybysz, Tomasz Schimanek, *Podsumowanie monitoringu prawa przedsiębiorczości społecznej*
- Jakub Głowacki, Magdalena Jelonek, *Mierzenie społecznej wartości dodanej podmiotów ekonomii społecznej*

- Aleksander Fuksiewicz, Melchior Szczepanik, *Parlament Europejski. Subiektywny przegląd najważniejszych debat i decyzji*
- Aleksander Fuksiewicz, Agnieszka Łada, Jacek Kucharczyk, *Side by side. How Poles and Lithuanians see one another. Summary*
- Iwo Gabrysiak, *Postępowanie grupowe w polskim prawie*
- Marta Gałązka, Adam Sawicki, *W jaki sposób informować o wyborach samorządowych*
- Bogumiła Jabłecka, *Bariery w świadczeniu usług medycznych cudzoziemcom w Polsce*
- Anna Jezierska, Agnieszka Łada, *Siema! Tu Europa. Komunikacja posłów do Parlamentu Europejskiego z młodymi Polakami*
- Marek Rymsza, Arkadiusz Karwacki, *Standardy jakości usług jako narzędzia zarządzania procesami świadczenia usług reintegracji (rehabilitacji) społecznej i zawodowej*,
- Piotr Kaźmierkiewicz, Elżbieta Kaca (cooperation), *ENPI's performance in Eastern Partnership states: lessons from the current perspective for the new budget*
- P. Kaźmierkiewicz, Ł. Wenerski, *Krajobraz pogranicza. Perspektywy i doświadczenia funkcjonowania małego ruchu granicznego z Obwodem Kaliningradzkim*
- Jacek Kucharczyk (red.), *Opinie Polaków na temat wybranych aspektów relacji Państwo - Kościół w przestrzeni publicznej*
- J. Kucharczyk, A. Łada, Ł. Wenerski, *Wzajemny wizerunek Polaków, Czechów i Niemców. Raport Instytutu Spraw Publicznych dla PKN Orlen*
- Ewa Lisowska, *Przemoc ekonomiczna wobec kobiet*
- Beata Łaciak, Urszula Szczepankowska, *Analiza podręczników do religii w szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz treści religijnych w podręcznikach do języka polskiego w gimnazjach*
- Agnieszka Łada, *Barometr Polska – Niemcy 2013. Wizerunek Niemiec i Niemców w polskim społeczeństwie po 10 latach wspólnego członkostwa w Unii Europejskiej*
- Agnieszka Łada, *Deutsch-Polnisches Barometer 2013*
- Agnieszka Łada, *Wybory do Bundestagu 2013. Przegląd programów wyborczych*
- Agnieszka Łada, *Slogany czy konkrety? Polsko-niemieckie partnerstwo na rzecz wejścia Polski do strefy euro*
- Agnieszka Łada, *Floskeln oder Fakten? Polen und Deutschland auf dem weg zu Polens Euroeinführung*
- Alberto Mayol, *From low-intensity politics to high intensity politics*
- Aleksandra Niżyńska, *Invisible leaders Women and democratic transition in Poland and Chile*
- Agnieszka Mikulska, *Rozwiązywanie problemów mieszkaniowych migrantów w wymiarze dyskryminacji i ksenofobii – działania i dobre praktyki w Unii Europejskiej*
- Maria M. Pawłowska, *Kobiece i męskie mózgi czyli neuroseksizm w akcji i jego społeczne konsekwencje*
- A. Piłat, I. Jóźwiak, J. Segeš Frelak, K. Wysieńska, M. Bieniecki, *Mała Azja w Polsce. Plany i strategie imigrantów z Azji i Bliskiego Wschodu w Polsce*
- Aleksandra Sołtysiak, *Działania administracji samorządowej realizujące ideę równości płci*
- Matilde Spoerer, Barbara Audycka, *Contemporary students and youth movement in Chile and Poland*
- Melchior Szczepanik, *Polish MEPs: status, activities and achievements in the 7th European Parliament*
- Gerhard Robbers, *Modele finansowania Kościołów i innych wspólnot wyznaniowych w Europie*
- Gerhard Robbers, *Edukacja religijna w systemach szkół publicznych w Europie*
- Łukasz Wenerski, Piotr Kaźmierkiewicz (współpraca), *Krajobraz pogranicza. Perspektywy i doświadczenia funkcjonowania małego ruchu granicznego z obwodem kaliningradzkim*

- Łukasz Wenerski, *Unia daje czy zabiera? Dekada członkostwa Polski w UE w oczach przedstawicieli polskich samorządów*
- Kinga Wysieńska, Zbigniew Karpiński, *Kapitał ludzki i społeczny uchodźców w Polsce*
- Kinga Wysieńska, Katarzyna Wencel *Status, tożsamość, dyskryminacja. O (nie)równym traktowaniu imigrantów w Polsce*
- Zielona księga wsparcia partycypacji publicznej w Polsce

Inne:

- Grzegorz Gromadzki, Łukasz Wenerski, *Going forward anyway. The Polish view of the crisis of the Eastern Partnership*, policy brief w ramach współpracy z Fundacją Bertelsmanna
- Agnieszka Łada, *Die polnische Schlacht um den Euro*, (policy brief w ramach współpracy z Fundacją Bertelsmanna)
- Melchior Szczepanik, *A European Victory for the Eurosceptics?*, policy brief w ramach współpracy z Fundacją Bertelsmanna

Informacja o finansach ISP za rok 2013

Informacja o przychodach i kosztach ISP w roku 2013

Rok 2013 był dla Fundacji rokiem dobrym, stabilizującym ją finansowo. Pokazują to podstawowe dane finansowe o przychodach i kosztach Fundacji, zawarte w sprawozdaniu finansowym i niniejszym dokumencie oraz wskaźniki obrazujące sytuację finansową, zamieszczone w raporcie audytora z badania Sprawozdania Finansowego ISP za rok 2013.

Przychody Fundacji w 2013 roku wyniosły 8 779 491,40 a na koniec roku **wystąpiła nadwyżka przychodów nad wydatkami w wysokości 107 276,29 zł.**

Na przestrzeni minionego roku, ISP kontynuował liczne działania mające na celu zapewnienie pełnego pokrycia kosztów działalności Fundacji, a w szczególności kosztów osobowych i administracyjnych. Fundacja bardziej selektywnie podchodziła do kontraktowania projektów, których budżety nie zapewniały oczekiwanego pokrycia kosztów własnych (w tym szczególnie kosztów ogólnych) Fundacji, jak również zintensyfikowała wysiłek związany z pozyskiwaniem zleceń w ramach działalności gospodarczej.

Porównanie wielkości przychodów, kosztów i wyniku finansowego na przestrzeni ostatnich 6 lat przedstawia poniższe zestawienie:

Tab. 1. Przychody i koszty ISP w latach 2008-2013
(w tysiącach PLN)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Przychody *	6.259	5.974	7.565	7.593	6.980	8.779
Koszty **	7.008	5.759	7.495	7.832	6.914	8.672
Wynik finansowy	-749	215	70	-239	66	107

* łączne w tym: z działalności statutowej gospodarczej, operacyjnej, finansowej

** łączne w tym: z działalności statutowej, gospodarczej, operacyjnej, finansowej

W strukturze przychodów i kosztów w 2013 roku nadal wyraźnie dominuje działalność statutowa, a działalność gospodarcza i przychody finansowe stanowią jej uzupełnienie.

Tab. 2. Przychody i koszty z podziałem na typy działalności

	Stan na 31.XII.2012	Plan 2013r.	Stan na 31.XII.2013
Przychody	6 980 341,29	9 249 468,00	8 779 491,40
Koszty	6 914 491,27	9 244 661,00	8 672 215,11
Wynik finansowy	65 850,02	4 807,00	107 276,29

Przychody	Stan na 31.XII.2012	Plan 2013r.	Stan na 31.XII.2013
Przychody działalności statutowej	6 200 069,96	7 738 693,91	7 936 060,45
Przychody działalności gospodarczej	545 144,92	296 415,00	699 827,94
Przychody oczekiwane	0,00	863 860,00	0,00
Przychody operacyjne	39 612,40	500,00	20 525,55
Przychody finansowe (gł. z kapitału żelaznego, lokat bankowych)	195 514,01	150 000,00	123 077,46
Razem	6 980 341,29	9 249 468,00	8 779 491,40

Koszty	Stan na 31.XII.2012	Plan 2013r.	Stan na 31.XII.2013
Koszty działalności statutowej (programowe)	6 318 182,59	7 738 693,91	7 933 306,08
Koszty administracyjne (bez źródła finansowania)	236 068,65	212 856,00	189 537,19
Koszty działalności gospodarczej	300 958,04	159 252,00	440 571,75
Koszty oczekiwane programowe	0,00	863 860,00	0,00
Koszty operacyjne	32,86	20 000,00	105 527,76
Koszty finansowe	59 249,13	50 000,00	3 272,33
Razem	6 914 491,27	9 244 661,00	8 672 215,11

W roku 2013 kontynuowaliśmy realizację pięciu wieloletnich projektów systemowych, finansowanych ze środków unijnego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, administrowanego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministerstwo Rozwoju Regionalnego. Ze względu na swoją wielkość i złożoność, projekty te stanowiły wyzwanie zarówno pod względem merytorycznym, organizacyjnym, jak i z punktu widzenia zarządzania finansowego. Poniższa tabela szczegółowo przedstawia źródła finansowania działalności statutowej ISP w 2013 roku.

Tab. 3. Źródła przychodów statutowych ISP / porównanie lat 2012 i 2013

Działalność statutowa	Stan na 31.XII.2012	Plan 2013r.	Stan na 31.XII.2013
Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej	2 048 629,00	2 836 782,64	2 226 911,12
Europejski Fundusz na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich	758 283,87	838 008,27	1 398 334,03
Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności	606 665,27	965 250,00	963 577,72
Ministerstwo Rozwoju Regionalnego	780 205,07	800 000,00	586 050,63
Komisja Europejska	383 904,22	518 768,00	541 773,62
Trust for Civil Society in CEE	264 975,80	532 272,00	503 990,23
Ministerstwo Spraw Zagranicznych	185 394,02	57 000,00	286 883,11
Fundacja PZU	105 226,47	209 200,00	234 660,27
Polsko-Niemiecka Fundacja na Rzecz Nauki	0,00	411 125,00	229 644,42
Open Society Foundations	322 158,89	203 478,00	171 755,56
Fundacja Eberta	110 473,11	71 560,00	89 643,51
National Endowment for Democracy	102 099,32	0,00	79 369,18
Fundacja Bertelsmanna	0,00	122 000,00	77 798,90
Fundacja Konrada Adenauera	98 143,17	39 850,00	72 125,15
Fundacja Współpracy Polsko –Niemieckiej	96 069,74	100 000,00	61 250,68
Nagroda Zimowskiego (Fundacja PZU, MSW, Kancelaria Adwokacka W. Raduchowski, MSW, Emil Wąsacz, Mocate, Wojskowe Centralne Biuro	46 120,00	0,00	57 479,97

Działalność ISP w roku 2013. Program pracy na rok 2014

Konstytucyjno- Technologiczne)			
Parlament Europejski	-32 205,25	0,00	55 151,64
Ministerstwo Administracji I Cyfryzacji	0	0	50 185,48
Fundacja Boella	12 013,50	33 400,00	47 038,89
Fundacja Geremka	92 032,46	0,00	33 435,13
Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu	0	0	23 564,62
Fundacja PKO BP	50 000,00	0,00	22 661,45
Sabieriskas	0,00	0,00	22 113,49
Fundacja Wspomagania Wsi	0,00	0,00	20 000,00
Urząd Miasta st. W-wy	51 100,00	0,00	16 152,70
Europeum	19 874,34	0,00	11 186,79
PASOS	11 732,61	0,00	7 937,88
Center for Liberal Strategies	0,00	0,00	7 875,75
Fundacja Stefana Batorego	15 807,19	0,00	6 312,20
Ministerstwo Finansów	0	0	2 699,15
1%	533,00	0,00	2 359,10
Ambasada Brytyjska	9 853,00	0,00	0,00
Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE)	7 310,88	0,00	0,00
European Partnersip for Democracy (EPD)	7 896,40	0,00	0,00
Proinfo Fundation	3 044,40	0,00	0,00
Fundusz Wyszehradzki	16 761,49	0,00	0,00
Fundacja Genshagen	3 486,15	0,00	0,00
Ambasada Królestwa Norwegii	-3 270,00	0,00	0,00
Fundacja Boscha	-6 407,46	0,00	0,00
Razem	6 167 910,66	7 738 693,91	7 909 922,37

Działalność ISP w roku 2013. Program pracy na rok 2014

Działalność gospodarcza	Stan na 31.XII.2012	Plan 2013r.	Stan na 31.XII.2013
Fundacja Europejska (EIRO)	184 052,56	180 000,00	174 886,26
PKN ORLEN	0,00	0,00	160 000,00
Komisja Europejska	0,00	0,00	61 800,00
Nagroda Zimowskiego (Poczta Polska, POLYMUS, P4 Sp z o.o.)	35 000,00	0,00	50 000,00
Związek Miast Polskich	89 430,89	0,00	40 650,40
Fundacja Bertelsmanna	4 163,50	0,00	34 386,01
World Bank	0,00	27 150,00	34 156,08
Instytut Szwedzki	0,00	40 000,00	28 787,50
Zakład Ubezpieczeń Społecznych	0,00	0,00	27 300,00
USAID	25 347,70	24 465,00	25 997,09
Ministerstwo Spraw Zagranicznych	19 000,00	20 000,00	20 000,00
UPC Polska	0,00	0,00	17 450,67
Ambasada Szwecji	0,00	0,00	12 143,40
KOZEP	0,00	0,00	3 970,53
Instytut Filozofii i Socjologii	0,00	0,00	3 000,00
Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej	0,00	0,00	2 800,00
Polityka Spółdzielnia Pracy	1 800,00	0,00	1 500,00
Starostwo Powiatowe w Ełku	0,00	0,00	1000,00
Telekomunikacja Polska SA	30 000,00	0,00	0,00
Institute for Public Policy Research (IPPR)	10 586,00	0,00	0,00
European Partnership for Democracy	34 775,20	0,00	0,00
Uniwersytet im.Adama Mickiewicza	3 252,03	0,00	0,00
Trust for Civil Society In CEE	10 000,00	0,00	0,00
Credit Cooperatif Service	41 142,00	0,00	0,00

Ambasada Holandii	24 898,38	0,00	0,00
Tygodnik Powszechny	650,41	0,00	0,00
Fundusz Wyszehradzki	0,00	4 800,00	0,00
Razem przychody działalności gospodarczej	545 144,92	296 415,00	699 827,94

W roku 2013 nastąpił postęp, jeśli chodzi o finansowanie prac ISP w ramach działalności gospodarczej. W 2013 roku kontynuowaliśmy współpracę z Fundacją Europejską (EIRO), USAID czy MSZ, jak również podjęliśmy nową współpracę z PKN ORLEN, Komisją Europejską, Ambasadą Szwecji i Zakładem Ubezpieczeń Społecznych.

Przychody finansowe z lokat bankowych i obligacji skarbowych Fundacji wyniosły w 2013 roku 108 090,01 zł. Na tę kwotę składają się kapitalizacja odsetek od obligacji skarbowych w kwocie 64 126,03 zł oraz odsetki od lokat bankowych w kwocie 43 963,98. zł. Polityka inwestowania rekomendowana przez Komitet Inwestycyjny nie uległa zmianie. Środki były inwestowane zgodnie z regulaminem w formie krótkoterminowych lokat bankowych, nie dłuższych niż 6 miesięcy. Ich oprocentowanie było każdorazowo negocjowane i zawierało się w granicach 2,4% do 4,5%. W skali roku średnie oprocentowanie wyniosło 3,45 %. Krótkoterminowe lokaty pozwalały na wykorzystanie krótkookresowych korzystnych zmian w oprocentowaniu na rynku międzybankowym i częstą kapitalizację odsetek.

W minionym roku koszty ogólnoinstytucjonalne wyniosły 38,79% wszystkich kosztów fundacji. Finansowanie tych kosztów pozostaje jednym z głównych wyzwań dla stabilizacji finansowej Fundacji. Aby zapewnić pokrycie kosztów ogólnych, z roku na rok coraz skrupulatniej planowane są budżety projektów w ramach ogłaszanych konkursów lub przetargów, a mimo to reguły wielu grantodawców w zasadzie uniemożliwiają pełne pokrycie kosztów pośrednich w ramach realizowanych projektów.

Przeprowadzone kontrole i audyty

1. W 2013 roku w Fundacji Instytut Spraw Publicznych zostały przeprowadzone kontrole, audyty zewnętrzne oraz monitoringi realizowane według wymagań grantodawców :

- Audyt sprawozdania finansowego za rok 2013 przeprowadzone przez Perfectum Audit Sp. z o.o. – Opinia pozytywna;
- Kontrola Płatnika składek przez Inspektora Kontroli Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – zastosowano się do zaleceń;
- Kontrola dotycząca ochrony pracy w tym BHP oraz przepisy dot. legalności zatrudnienia przeprowadzona przez Państwową Inspekcję Pracy – zastosowano się do zaleceń;
- Audyt gospodarowania środkami pochodzącymi z budżetu Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich na lata 2007-2013 – projekt nr 13/7/EFI/2010 „Różni ale równi – badania nad równym

traktowaniem cudzoziemców w Polsce” – przeprowadzony przez Generalnego Inspektora Kontroli Skarbowej – zastosowano się do zaleceń;

- Monitoring merytoryczny i finansowy projektu 24/8/EFU/2011 „Badanie zagrożeń w integracji migrantów przymusowych w Polsce” – przeprowadzony przez Władzę Wdrażającą Programy Europejskie – brak uwag do realizacji projektu;
- Monitoring merytoryczny i finansowy projektu 51/7/2010/EFI/51/7/EFI/2011 (II) „Tygiel kulturowy czy getta narodowościowe? – wzory integracji i wzajemne relacje imigrantów z Azji i Bliskiego Wschodu w Polsce” przeprowadzony przez Władzę Wdrażającą Programy Europejskie – zastosowano się do zaleceń;
- Audyt Komisji Europejskiej projektów: 2009-2043 oraz 2010-0600.” – przeprowadzony przez KE – zastosowano się do zaleceń;
- Audyt Komisji Europejskiej projektu realizowanego w ramach umowy finansowej nr 5/1/EFI/2008 na realizację projektu pt. „Strategie przetrwania – integracja imigrantów na polskim rynku pracy” KE przeprowadzona przez Władzę Wdrażającą Programy Europejskie – zastosowano się do zaleceń;
- Kontrola projektu nr POKL.05.03.00-00-009/09 „Decydujmy razem. Wzmocnienie mechanizmów partycypacyjnych w kreowaniu i wdrażaniu polityk Publicznych oraz podejmowaniu decyzji publicznych” przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego – Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym – zastosowano się do zaleceń;
- Kontrola projektu nr POKL.05.04.01-00-00-004/11 „Opracowanie kompleksowych i trwałych mechanizmów wsparcia dla poradnictwa prawnego i obywatelskiego w Polsce” przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Departament Wdrażania europejskiego Funduszu społecznego – brak protokołu;

Przeprowadzone audyty oraz kontrola nie wykazały istotnych nieprawidłowości, a opinia niezależnego biegłego rewidenta z badania sprawozdania finansowego dla Rady Fundacji stwierdza, iż:

„Naszym zdaniem, zbadane sprawozdanie finansowe, we wszystkich istotnych aspektach:

- a) przedstawia rzetelnie i jasno wszystkie informacje istotne dla oceny sytuacji majątkowej i finansowej badanej Fundacji na dzień 31 grudnia 2013 roku, jak też jej wyniku finansowego za rok obrotowy od 1 stycznia 2013 roku do 31 grudnia 2013 roku,
- b) zostało sporządzone, zgodnie z określonymi w powołanej wyżej ustawie o rachunkowości zasadami (polityką) rachunkowości oraz na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych,
- c) jest zgodne z wpływającymi na treść sprawozdania finansowego przepisami prawa i postanowieniami statutu Fundacji.

Sprawozdanie z działalności Fundacji jest kompletne w rozumieniu art. 49 ust. 2 ustawy o rachunkowości oraz Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 8 maja 2001 roku w sprawie ramowego zakresu sprawozdania z działalności Fundacji, a zawarte w nim informacje, pochodzące ze zbadanego sprawozdania finansowego, są z nim zgodne”.

Program pracy Instytutu Spraw Publicznych na rok 2014

Program Europejski

Tematy wiodące w 2014 roku:

- Bilans polskiej obecności w Unii Europejskiej i wyzwania na przyszłość
- Parlament Europejski
- Polityka wschodnia
- Stosunki polsko-niemieckie

W 2014 roku obchodzić będziemy dziesiątą rocznicę wejścia naszego kraju do Unii Europejskiej. Instytut Spraw Publicznych jako organizacja, która od początku swego istnienia wspierała polski proces integracji z Unią, będzie komentował, podsumowywał oraz analizował dziesięć lat polskiego członkostwa we Wspólnocie oraz wyzwania, jakie przyniosą kolejne lata.

Jeszcze w okresie przedakcesyjnym Instytut zwracał szczególną uwagę na skutki społeczne integracji i odbiór jej przez Polaków. Stąd w roku 2013 wraz z think tankami z Bułgarii, Czech i Łotwy oraz Czarnogóry i Serbii rozpoczęliśmy analizę stosunku polskiego społeczeństwa do integracji europejskiej oraz przełożenia polskiej polityki na politykę europejską. Szczegółowo przeanalizujemy te zagadnienia, porównując wraz z partnerami z Grupy Wyszehradzkiej, czego Polsce i innym krajom Grupy udało się dokonać w takich dziedzinach polityki europejskiej jak: polityka zagraniczna, rynek wewnętrzny, obszar wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości oraz reformy instytucjonalne. Na wzajemne relacje z perspektywy wspólnego członkostwa w Unii Europejskiej spojrzeliśmy także w odniesieniu do Niemiec. Książka o wspólnej dekadzie podsumowuje, co przez 10 lat zmieniło się w relacjach polsko-niemieckich w takich obszarach jak: polityka wschodnia, gospodarka, migracje, kontakty społeczne i młodzieży. Publikacja została zaprezentowana w Warszawie w obecności wiceministrów spraw zagranicznych obu krajów.

Debaty na temat dziesiątej rocznicy członkostwa łączą się z kampanią wyborczą do Parlamentu Europejskiego. Podobnie jak przy każdej kampanii ISP komentuje jej przebieg oraz zachęca do głosowania, między innymi poprzez prowadzenie osobnej podstrony poświęconej Parlamentowi Europejskiemu: www.isp.org.pl/parlamenteuropejski, udział w Koalicji Masz Głos, Masz Wybór, współorganizację debat kandydatów do PE w serii EuropaCafe czy publikowanie krótkich analiz i blogów (na przykład na temat udziału dotychczasowych europosłów w wyborach lub znaczeniu kandydatów partii europejskich). W celu merytorycznego wzbogacenia debaty o Parlamencie Europejskim dokonaliśmy analizy 17 kluczowych głosowań, jakie odbyły się w PE mijającej kadencji. Badania wykazały, że w wielu kwestiach kluczowych dla przyszłości Polski polscy posłowie głosowali podobnie, niezależnie od poglądów politycznych. Wyraźne są jednak także podziały dotyczące kształtu dalszej integracji europejskiej, gdzie polscy europosłowie wyraźnie się dzielą na zwolenników i przeciwników ściślejszej integracji. Wyniki analiz były szeroko komentowane w kluczowych

mediach, w tym trzech dziennikach. Na zlecenie Fundacji Konrada Adenauera dokonujemy także porównania programów wyborczych polskich partii politycznych, a we współpracy z partnerami, niemieckim – CAP z Monachium, oraz czeskim – Europeum z Pragi, analizujemy kampanie pod kątem obecności w niej wątków eurosceptycznych. Po wyborach planujemy zorganizowanie seminariów, podczas których porozmawiamy o przyszłości Unii Europejskiej w odniesieniu do wyników wyborów. Analizować warto w tym kontekście zarówno polskie możliwości współtworzenia przyszłości Europy – w tym członkostwo w strefie euro – jak i wyzwania dla instytucji europejskich w nowym składzie.

Rok 2014 to jednocześnie dla Unii Europejskiej okres poważnego wyzwania związanego z kryzysem rosyjsko-ukraińskim. ISP opublikował we współpracy z Fundacją Bertelsmanna w języku angielskim dwa *policy briefs* poświęcone Ukrainie – omawiający rolę społeczeństwa w protestach, które miały miejsce na Ukrainie w 2013 roku w porównaniu z tymi podczas Pomarańczowej Rewolucji oraz wskazujący na różnice w poglądach ukraińskiego społeczeństwa w zależności od regionu zamieszkania czy języka, jakim posługuje się dana osoba w domu. W drugiej połowie roku planujemy przeprowadzić szkolenia dla ukraińskich aktywistów, zachęcając ich do brania udziału w wyborach i wchodzenia do polityki.

Jednocześnie przyglądamy się relacjom z Rosją, kontynuując badania oddziaływania małego ruchu granicznego na wzajemne relacje społeczne. W roku 2013 przeprowadziliśmy kilkadziesiąt wywiadów po polskiej stronie granicy, ustalając, że swobodne przekraczanie granicy wspiera handel, jednak o wiele wolniej wpływa na zmiany w poznawaniu się Polaków i Rosjan. Obecnie przygotowujemy identyczne badanie po stronie rosyjskiej. Analizujemy także zmiany, zachodzące w całym rosyjskim społeczeństwie. Ekspert udaje się w tym celu na wizytę studyjną do Rosji.

Istotnym tematem analiz Instytutu pozostają stosunki z Niemcami. Na początku roku dokończyliśmy projekt, badający wpływ udziału w programie wymiany młodzieży na wzajemne postrzeganie. Wywiady z uczestnikami wymian wykazały, że kontakt z rówieśnikami z drugiego kraju zbliża młodzież i pozwala wyzbywać się stereotypów. Wyniki te szeroko omówione zostały w książce i jej streszczeniu wydanych w dwóch językach i zaprezentowane na dyskusji w Warszawie. W czerwcu będą omówione podczas Targów Młodzieżowych w Berlinie. Kontynuujemy także serię „Slogany czy konkrety”, tym razem analizując współpracę przygraniczną.

Program Polityki Społecznej

Tematy wiodące w 2014 roku:

- Przedsiębiorczość społeczna
- Dialog społeczny i rynek pracy
- Zabezpieczenie społeczne
- Polityka rodzinna
- Ubóstwo energetyczne
- Spójność społeczna mieszkańców miast i społeczności lokalnych
- Ochrona zdrowia

PPS zajmuje się od wielu lat przedsiębiorczością społeczną. Warto przypomnieć, że Komisja Europejska wskazuje na szczególną rolę przedsiębiorczości społecznej w gospodarce rynkowej. Postrzegana jest ona jako narzędzie do walki z kryzysem ekonomicznym i szansa na zatrudnienie młodych. Daje to możliwość promocji ekonomii społecznej w kontekście problemów na rynku pracy oraz gospodarczych trudności krajów europejskich, w tym również Polski. Celem Programu Polityki Społecznej będzie promocja w Polsce innowacyjnych rozwiązań wśród osób młodych i seniorów.

Jednym z głównych wyzwań polskiego rządu w 2014 roku będzie przeciwdziałanie bezrobociu osób młodych. Problem stał się w ostatnim roku bardzo widoczny niemal we wszystkich Państwach Unii Europejskiej, a rząd nadal nie wdraża mechanizmów przeciwdziałania temu zjawisku. Konieczne jest podjęcie inicjatyw, szczególnie w kontekście planowanej do przyjęcia w Polsce propozycji Komisji Europejskiej „Gwarancje dla Młodzieży”. Propozycja miała zostać przyjęta przez Polskę w styczniu 2014 roku, ale ze względów proceduralnych przyjęcie zostało opóźnione.

Program Polityki Społecznej będzie włączał się do dyskusji w mediach na temat bezrobocia młodych, akcentował konieczność podjęcia intensywnych działań na rzecz zmian na rynku pracy, tak, aby polscy absolwenci mogli korzystać z nowych rozwiązań i znaleźć zatrudnienie w kraju.

Od 2013 roku badamy nowe zjawisko – ubóstwo energetyczne. Jest to nasza odpowiedź na przyjętą w 2009 roku Politykę Energetyczną Polski. W ramach niej niemal w ogóle nie zostały uwzględnione aspekty społeczne, zatem PPS ze względu na nasz profil chciałby zwrócić uwagę na wpływ zużycia energii na życie Polaków szczególnie tych, których dochody nie są wysokie.

Kryzys ekonomiczny jest istotny z punktu widzenia rządu, organizacji pracodawców prywatnych i związków zawodowych. Trójstronna Komisja ds. Społeczno-Gospodarczych skupiająca przedstawicieli stron dialogu społecznego przeżywa od 2011 roku poważny kryzys.

Sposób prowadzenia przez rząd konsultacji może znajdować odzwierciedlenie w nastrojach społecznych, przede wszystkim wśród branż zawodowych. Zadaniem Programu Polityki Społecznej będzie monitorowanie działań partnerów społecznych i rozwoju dialogu społecznego. W 2014 roku jako szczególnie ważne postrzegamy upowszechnianie informacji oraz zwiększenie zainteresowanie mediów tym tematem.

W bieżącym roku zabieramy również głos w debacie publicznej na temat polityki rodzinnej w Polsce. W obliczu potencjalnie dramatycznych skutków obecnych (i przyszłych) trendów demograficznych, rośnie zainteresowanie mediów i ośrodków opinii problemem dzietności. Wobec tego pragniemy przedstawić propozycje zmian, które przyczynią się do poprawy sytuacji demograficznej Polski, a jednocześnie będą społecznie i ekonomicznie zrównoważone.

Przedsiębiorczość społeczna

W odpowiedzi na dotyczący Europę kryzys ekonomiczny, społeczny oraz polityczny Komisja Europejska już w 2009 roku sięgnęła po przedsiębiorczość społeczną – narzędzie to, służące niwelowaniu różnic społecznych oraz odbudowie ducha współdziałania i zaufania między ludźmi, ma przyczynić się do ożywienia gospodarczego na kontynencie.

Takie podejście odpowiada na stojące przed Unią wyzwania, które zostały już wcześniej zidentyfikowane w strategii Europa 2020. Komisja Europejska zaczęła przekładać sformułowane cele na propozycje konkretnych działań. Polski rząd także uwzględnił wsparcie przedsiębiorczości społecznej w kluczowych dokumentach rozwojowych Polski i propozycjach programów działań na najbliższe lata, przede wszystkim w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju Polska 2030, Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2020, a także w strategiach horyzontalnych: Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego do roku 2020, Strategii Sprawne Państwo 2020. Pomimo tak szeroko zakrojonych działań nadal przedsiębiorczość społeczna uważana jest przez opinię publiczną za mało znane zjawisko skierowane do osób bezrobotnych.

W 2014 roku przede wszystkim chcielibyśmy podjąć działania mające na celu popularyzację ekonomii społecznej, wskazania jej możliwości i potencjału do rozwoju wobec biznesu. Ta forma prowadzenia działalności ekonomicznej może być innowacyjna i cenna dla osób młodych oraz seniorów, ale także dla tych którzy poprzez pracę chcieliby mieć wpływ na społeczeństwo.

Dialog społeczny i rynek pracy

Program Polityki Społecznej nadal będzie monitorował stosunki przemysłowe w Polsce. Temat jest szczególnie interesujący w kontekście zapowiadanych zmian w Kodeksie pracy, prac nad drugą ustawą antykryzysową oraz trudności związanych z funkcjonowaniem Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Ekonomicznych i szerzej – dialogu społecznego w Polsce. Będziemy śledzić zapowiadaną reformę systemu aktywizacji zawodowej i specjalnych programów aktywizacyjnych (szczególnie dla osób młodych), które w ostatnim czasie ogłosiło Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej oraz w dalszym ciągu monitorować stosunki przemysłowe, warunki pracy i procesy restrukturyzacji w ramach międzynarodowego projektu koordynowanego przez Eurofound. W 2014 roku podpisaliśmy umowę na prowadzenie Krajowego Centrum Eurofound na kolejne cztery lata. Nasza współpraca z Eurofound trwa nieprzerwanie od 2002 roku.

Zabezpieczenie społeczne

Reforma systemu emerytalnego w ostatnich latach jest jednym z kluczowych elementów debaty publicznej nad kształtem polityki społecznej w Polsce. W 2014 roku wprowadzono reformę drugiego filara systemu emerytalnego (przeniesienie części obligacyjnej z OFE do ZUS oraz możliwość wyboru między tymi dwiema instytucjami jako depozytariusza części składki emerytalnej), ale także ogłoszono orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego w sprawie prawomocności reformy wieku emerytalnego z 2012 roku. Ponadto dyskutowany jest pomysł oskładkowania umów cywilnoprawnych, co może zwiększyć przychody do budżetu, a także zwiększać zabezpieczenie społeczne licznej grupie uczestników rynku pracy (ok. 1,3 mln – na podstawie komunikatu GUS). Niebagatelna jest również kwestia stabilności systemu emerytalnego w perspektywie kilkudziesięciu lat zważywszy na prognozy pogłębiającej się dysproporcji między grupą płacącą składki a grupą pobierającą świadczenia emerytalne. Instytut Spraw Publicznych będzie analizować działania rządu w obszarze kształtowania systemu emerytalnego, jak również zabierać głos w debacie publicznej, rekomendując rozwiązania korzystne z punktu widzenia bezpieczeństwa społeczeństwa oraz bilansowania finansów publicznych. Jednym z działań, jakie zostało już podjęte w poprzednim roku, było zainicjowanie badania panelowego wśród liderów opinii dotyczącego wizerunku i oceny funkcjonowania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, który jest fundamentalną instytucją w systemie zabezpieczenia społecznego. Badanie to – powtarzane w cyklu dwuletnim – ma za zadanie dostarczyć wiedzy niezbędnej do usprawniania działań tej instytucji, ale także pomóc w budowaniu lepszej komunikacji z klientami, co przekłada się na większe poczucie stabilności i bezpieczeństwa socjalnego w polskim społeczeństwie. Zadaniem projektu jest wspomaganie budowania ZUS jako instytucji zaufania publicznego, co w kontekście wyraźnie negatywnego wizerunku ZUS, jest dużym wyzwaniem.

Polityka rodzinna

Będziemy intensywnie działać w obszarze polityki rodzinnej, która jest niezmiennie bardzo istotnym tematem w polskiej debacie publicznej. Nasza praca analityczno-badawcza skupiać się będzie na szukaniu efektywnego modelu polityki wspierającej dzietność w Polsce. Wychodzimy z założenia, że obecnie funkcjonujące rozwiązania i najpopularniejsze propozycje zmian w systemie wsparcia dla rodzin są często nieefektywne w odniesieniu do celów demograficznych, jak również przyczyniają się do dyskryminacji pewnych grup społecznych (przede wszystkich kobiet, ale również uboższych rodzin). Szczególnie ważne jest zajęcie stanowiska wobec polityki wydłużania urlopów rodzicielskich, w której brak jest wsparcia dla partnerskiego modelu rodziny i sprawiedliwego podziału obowiązków związanych z opieką nad dziećmi między oboje rodziców. Równie istotną kwestią jest kierunek rozwoju opieki instytucjonalnej, przede wszystkim dla małych dzieci. Polska w porównaniu do innych krajów Unii Europejskiej (i zwłaszcza państw odnoszących sukcesy w polityce pronatalistycznej) niezmiennie wydaje bardzo mało pieniędzy na żłobki i przedszkola.

Ubóstwo energetyczne

W nadchodzącym roku kontynuować będziemy nasze działania w obszarze ubóstwa energetycznego. Niezbędne jest na tym etapie wypracowanie polskiej definicji tego zjawiska, która mogłaby być przyjęta przez instytucje publiczne, zbadanie skali tego zjawiska i pogłębienie wiedzy na temat jego specyfiki i wreszcie rekomendowanie rozwiązań w obszarze polityk publicznych przeciwdziałających występowaniu tego zjawiska. Na obecnym etapie ISP prowadzić będzie działania rzecznicze mające na celu włączenie tematyki ubóstwa energetycznego na agendę rządową. Partnerami w tych działaniach będą Instytut na rzecz Ekorozwoju oraz Europejska Fundacja Klimatyczna. W planach mamy pozyskanie grantu pozwalającego przeprowadzić pogłębione badania w tym obszarze.

Spójność społeczna mieszkańców miast i społeczności lokalnych

Od dekady obserwować można powstanie ruchów miejskich, które osiągnęły już dojrzałą i zinstytucjonalizowaną formę. Ich dynamiczny rozwój amplifikowany jest tzw. modą na miasto. Program Polityki Społecznej nie może przeoczyć tego znaczącego zjawiska. Przede wszystkim dlatego, że ruchy miejskie zasilone są aktywnością osób młodych, które często angażują się w przedsiębiorczość społeczną (np.: spółdzielnie socjalne) i starają się wypracować alternatywną wersję samodzielnego funkcjonowania ekonomicznego w „pokoleniu bez kapitału”. Stąd miasta są dla nas ważnym obszarem obserwacji. Kolejnym powodem jest częste podnoszenie przez ruchy miejskie wątku spójności społecznej i pracy z osobami wykluczonymi. Wiele realizowanych projektów identyfikowanych z tym nurtem dotyczy: problemu mieszkalnictwa socjalnego/komunalnego i eksmisji, przestrzeni zdegradowanych zamieszkiwanych przez osoby wykluczone, rewitalizacji, solidarności sąsiedzkiej, działaniami samopomocowymi w mikroskali. Wszystkim tym działaniom znajdującym się w sercu polityki społecznej towarzyszy specyficzny wymiar związany z miejscem/miejski oraz świadomość, że procesy społeczne zawsze mają miejsce w konkretnym kontekście przestrzennym.

Ochrona zdrowia

ISP w dalszym ciągu będzie rozszerzał swoją działalność związaną z ochroną zdrowia w Polsce. Oprócz organizacji spotkań eksperckich, na których przygotowywane są rekomendacje dotyczące zmian w systemie, angażujemy się także w inne wydarzenia związane z tym tematem. W 2014 roku chcielibyśmy monitorować proces informatyzacji służby zdrowia oraz działania rządu dotyczącymi zdrowia publicznego.

Program Demokracja i Społeczeństwo Obywatelskie

Tematy wiodące w 2014 roku:

- Edukacja i aktywizacja obywatelska
- Dialog obywatelski i partycypacja
- Rozwój systemowy i instytucjonalny trzeciego sektora w Polsce
- Przeciwdziałanie korupcji i przejrzystość życia publicznego
- Poradnictwo prawne i obywatelskie
- Korzystanie przez obywateli z praw politycznych i obywatelskich

Edukacja i aktywizacja obywatelska

Rok 2014 otwiera okres trzech lat wypełnionych w Polsce wyborami władz różnych szczebli. W ich wyniku poznamy osoby, które będą kierować krajem, wytyczając dalsze kierunki jego rozwoju w czasie, gdy Polska będzie wydawać ostatnią dużą pulę środków przyznanych jej z unijnej polityki spójności. Dlatego tak ważny staje się świadomy udział Polaków w tych podstawowych aktach zaangażowania w systemie demokracji przedstawicielskiej. Jednak wszelkie dane z badań społecznych ostatnich lat nie pozwalają na optymizm. Wskazują nie tylko na niskie zaufanie Polaków do samych siebie, lecz również do mających reprezentować ich interesy instytucji. Zwiększa się też grupa osób niezadowolonych z działalności władz lokalnych na poziomie miasta lub gminy. Ponadto, 75% młodych Polaków twierdzi, że politycy działają głównie dla własnego interesu, a według *Diagnozy społecznej* z 2013 roku ok. 45% Polaków nie dostrzega partii politycznej reprezentującej ich interesy.

Wszystkie te dane wydają się wskazywać na dający się zaobserwować kryzys wiary w demokrację przedstawicielską, którego elementem jest niskie zainteresowanie udziałem w wyborach. Problem z podzielnianiem wartości demokratycznych oraz wiedzy na temat funkcjonowania tego ustroju w coraz większym stopniu dotyczy także młodych Polaków. Obniża się odsetek tych spośród nich, którzy deklarują udział w akcie wyborczym (Flash Eurobarometer 375, maj 2013). Dane prezentowane przez ISP w raporcie *Wyborca 2.0. Młode pokolenie wobec procedur demokratycznych* wskazują, że młodzi w wieku 18-24 lat stanowią jedną z najbardziej biernych politycznie grup obywateli. Nie obserwują tego, co dzieje się na scenie politycznej, podkreślając, że do polityki zniechęcają ich nieuzasadnione spory między politykami oraz zajmowanie się nieistotnymi tematami zastępczymi. Badania ISP, prezentowane w raporcie *Parlament Europejski – społeczne zaufanie i (nie)wiedza* pokazują, że młodzi są grupą posiadającą najmniej wiedzę o zasadach wyboru i samym funkcjonowaniu Parlamentu Europejskiego. Dlatego też, działania PDiSO w 2014 będą miały na celu dotarcie do tej grupy społecznej z przekazem o roli ich zaangażowania w sprawy obywatelskie. Postaramy się też pogłębić wiedzę na temat ich opinii związanych z funkcjonowaniem demokracji i poszukać nowych perspektyw dla zaangażowania młodych w sprawy publiczne.

Jednym z pomysłów, które będziemy dalej propagować jest idea nieformalnej edukacji obywatelskiej. Z dokumentów rządowych, m.in. Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego, wynika, że polscy decydenci dostrzegają problem braku kształcenia obywatelskiego i deficytu zaangażowania w te procesy podmiotów spoza systemu edukacyjnego – szkół czy uczelni. To stwarza przestrzeń dla promowania nieformalnej edukacji obywatelskiej, która byłaby uwzględniana w ramach codziennej działalności firm, urzędów, instytucji publicznych (np. ośrodków pomocy społecznej, domów kultury, czy bibliotek). Dzięki zainteresowaniu tym tematem ze strony Instytutu Badań Edukacyjnych, który zajmuje się wdrożeniem w Polsce Krajowej Ramy Kwalifikacji, uwzględniającej także edukację odbywającą się poza oficjalnymi instytucjami oświatowymi, jest szansa, by w system ten wpisane zostały też w tym zakresie nieformalne działania sprzyjające budowaniu postaw i kompetencji obywatelskich.

Jednym z obszarów, w jakich odbywa się edukacja obywatelska, jest wolontariat. Na początku 2014 roku zakończyliśmy badanie wpływu zaangażowania w długoterminowy wolontariat zagraniczny na zmianę wzajemnego nastawienia Niemców i Polaków oraz ich podejścia do idei integracji europejskiej. Rezultaty badań podsumowaliśmy na konferencji w Berlinie oraz w – opublikowanych przy tej okazji publikacjach – anglojęzycznym raporcie z badań i *policy paper* przygotowanym w trzech wersjach językowych. W dalszej części roku będziemy promowali wyniki badania, starając się przy tym wpisać w dyskusje związane z przypadającymi w 2014 roku rocznicami – m.in. 10-leciem przystąpienia Polski do UE, czy też 25. rocznicą pierwszych demokratycznych wyborów w 1989 r. Temat wolontariatu będziemy także poruszali w kontekście polskich planów wydatkowania funduszy unijnych przyznanych nam na lata 2014-2020.

Będziemy też w dalszym ciągu analizować sytuację osób starszych w Polsce. Temat staje się coraz ważniejszy w kontekście obecnych trendów rozwojowych naszego społeczeństwa i warto zainteresować się możliwością głębszego włączenia osób starszych w aktywność obywatelską na rzecz społeczności, w których żyją. Ważne jest także promowanie wykorzystania przez społeczności lokalne potencjału starszych mieszkańców, m.in. przez inicjowanie i rozwój dialogu międzypokoleniowego. Jak wskazują wyniki wielu badań bycie osobą starszą wiąże się w Polsce bardzo silnie z wykluczeniem społecznym, co przejawia się m.in. nikłym odsetkiem osób w tym wieku uczestniczących w jakichkolwiek formach kształcenia (*lifelong learning*) i korzystających z nowoczesnych technologii telekomunikacyjnych, oraz biernym sposobem spędzania wolnego czasu. Osoby starsze po przejściu na emeryturę nie wykorzystują również swojego doświadczenia i kompetencji w działaniach na rzecz innych ludzi czy swojej społeczności. Osoby starsze, powyżej 65 roku życia, należą też do grupy najmniej aktywnych w zakresie włączania się w procesy podejmowania decyzji publicznych, a wyraźny spadek uczestnictwa w życiu publicznym następuje już około 55 roku życia.

Planujemy zajęcie się tematem edukacji obywatelskiej skierowanej do osób starszych, pokazującej im możliwości uczestnictwa w życiu lokalnej wspólnoty, również na poziomie zarządzania gminnymi usługami publicznymi. Działania takie mogą odegrać znaczącą rolę we włączaniu w życie publiczne osób w starszym wieku. Są szczególnie potrzebne w dużych miastach, które odznaczają się znacznie niższym poziomem zaangażowania mieszkańców, wynikającym między innymi z odmiennych typów więzi społecznych. W celu lepszego zagospodarowania potencjału osób starszych dla pożytku całego społeczeństwa, potrzebne są nowe rozwiązania instytucjonalne i narzędzia służące angażowaniu ich w procesy prowadzące do udemokratycznienia zasad funkcjonowania społeczności lokalnych. Ośrodkami, które w naturalny sposób mogą sprostać takim wymaganiom w ramach prowadzonej działalności, są instytucje kultury. Organizowane przez nie działania cieszą się licznym uczestnictwem osób starszych. Świadczy to o zaufaniu tej grupy społecznej do instytucji kultury i o ich zakorzenieniu w lokalnych społecznościach. Dlatego też wydają się one dobrym miejscem do prowadzenia działań z zakresu nieformalnej edukacji obywatelskiej skierowanych do osób

starszych, będącej wartościowym narzędziem służącym zmianie sytuacji związanej z niskim zaangażowaniem seniorów w aktywność obywatelską.

We współpracy z Programem Polityki Migracyjnej zajmiemy się również badaniem sytuacji migrantów-opiekunów osób starszych. Jednym z wyzwań związanych z procesem starzenia się społeczeństwa, wzrostem odsetka kobiet aktywnych zawodowo oraz coraz mniejszym potencjałem opiekuńczym rodzin w Polsce, jest zapewnienie opieki osobom starszym. Podjęte działania będą miały na celu uzupełnienie braku kompleksowych badań na temat sytuacji cudzoziemców zatrudnionych w tym sektorze w Polsce oraz poznanie zagranicznych doświadczeń w tym zakresie. Zgromadzony materiał będzie podstawą do wypracowania rekomendacji w obszarze polityki zatrudnienia, warunków pracy migrantów, polityki wizowej oraz wyzwań dla długoterminowej polityki migracyjnej.

Dialog obywatelski i partycypacja

Polacy nie tylko słabo angażują się w wyborach, lecz również wykazują ciągle niskie zainteresowanie stwarzanymi im w samorządach możliwościami angażowania się w sprawy publiczne – np. w ramach organizacji konsultacji społecznych, czy ich specyficznego rodzaju w postaci budżetów partycypacyjnych. Poza ciągle niskim stopniem kompetencji obywatelskich u Polaków przyczyn tej sytuacji na poziomie lokalnym należy doszukiwać się również w spadku wiary obywateli w to, że lokalne władze kierują się w swoich działaniach dobrem publicznym. Winne takiemu stanowi rzeczy są też same samorządy. Badania polskich gmin zrealizowane przez ISP w projekcie „Decydujmy razem” pokazują, że zazwyczaj samorządy poprzestają na niezbędnym minimum wspierania partycypacji publicznej obywateli, podejmując działania wymagające najmniejszego wysiłku z ich strony. Zajmują się raczej informowaniem o podejmowanych decyzjach i ich wyjaśnianiem oraz konsultowaniem już gotowych decyzji z mieszkańcami. Zdecydowanie rzadziej stosowane są najbardziej partycypacyjne sposoby podejmowania decyzji publicznych, czyli współdziałanie przy opracowaniu jakiegoś rozwiązania w danej uchwale oraz delegowanie jego przygotowania na mieszkańców.

Jednym z najważniejszych realizowanych przez analityków PDiSO w tym obszarze w 2014 roku zadań będzie zakończenie prac prowadzonych wspólnie z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju oraz innymi instytucjami partnerskimi nad systemem wsparcia partycypacji publicznej w Polsce. Proponowane w jego ramach rozwiązania systemowe zostaną opisane w tzw. białej księdze partycypacji publicznej, której przygotowanie będzie zwieńczeniem prac prowadzonego od kilku lat projektu „Decydujmy Razem”. Ponadto, przyczynkiem do osiągnięcia tego rezultatu będą wyniki kontynuowanego monitoringu wydarzeń prawnych, mających wpływ na uczestnictwo obywateli w sprawach publicznych.

W roku 2014 podejmiemy też dalsze wspólne działania doradcze dotyczące wprowadzenia mechanizmów partycypacji obywatelskiej na szczeblu lokalnym w partnerstwie z Gminą Dąbrowa Górnicza i Fundacją „Stocznia”. W ich ramach zajmiemy się wypracowaniem w partycypacyjny sposób standardów konsultacji w gminie Dąbrowa Górnicza – regulaminu konsultacji społecznych i budżetu partycypacyjnego. Podejmiemy też starania na rzecz wykorzystania tego dokumentu w planowanej przez Dąbrowę Górniczą uchwale dotyczącej zasad i trybu konsultacji społecznych oraz kolejnych edycji budżetu partycypacyjnego. Wypracowane w ten sposób rezultaty i uzyskane doświadczenia dot. budżetu partycypacyjnego będą następnie upowszechnione wśród 20 innych jednostek samorządu terytorialnego.

Rozwój systemowy i instytucjonalny trzeciego sektora w Polsce

Rok 2014 będzie także czasem zakończenia w Polsce prac nad określeniem kierunków systemowego wsparcia rozwoju trzeciego sektora, zarówno w oparciu o środki pochodzące z budżetu państwa, jak i pieniądze unijne, udostępnione Polsce w nowej perspektywie

finansowej UE na lata 2014-2020. Wykorzystaniu tych ostatnich służyć ma nowa edycja krajowych programów operacyjnych. Eksperci PDiSO będą nie tylko zajmowali się dalszym monitoringiem tych wydarzeń, ale włączą się aktywnie w ich przebieg. Będą uczestniczyli w dalszych pracach Stałej konferencji ds. konsultacji funduszy europejskich 2014-2020 oraz podejmą dialog z instytucjami państwowymi, zajmującymi się tym zagadnieniem (np. Parlamentarnym Zespołem ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi).

Podjmując powyższe działania, będziemy się kierowali potrzebą ukształtowania w polskim sektorze pozarządowym, w trakcie przyszłego okresu unijnego finansowania, zdolności samodzielnego utrzymania się na rynku po spodziewanym ograniczeniu strumienia funduszy środków unijnych po 2020 roku. Dlatego też naszą uwagę poświęcimy też innym rozwiązaniom systemowym stwarzającym nowe możliwości funkcjonowania NGO w tym zakresie – m.in. ustawie o zbiorce publicznych, ustawie o grach hazardowych, czy też zmianami ustawowymi dot. funkcjonowania samorządów.

Przyczynkiem do takiej pracy będzie realizacja kolejnej edycji badań dotyczących stabilności funkcjonowania trzeciego sektora w Polsce, czyli CSO Sustainability Index 2013. Badanie prowadzone dla USAID jest elementem analogicznych prac eksploracyjnych prowadzonych na terenie Azji i Europy Wschodniej. Wyniki zorganizowanego w ramach tego badania panelu eksperckiego, omówione w anglojęzycznym raporcie, posłużą nam do zainicjowania debaty w środowisku organizacji pozarządowych i wspierających je instytucji publicznych, na temat obecnej sytuacji i możliwości dalszego rozwoju sektora pozarządowego w Polsce, w kontekście sytuacji w sąsiednich krajach. Okazją do podjęcia takiej refleksji będzie 25. rocznica pierwszych demokratycznych wyborów oraz organizowana w Warszawie VII edycja Ogólnopolskiego Forum Inicjatyw Pozarządowych (OFIP).

W 2014 roku ukazać się kolejne numery kwartalnika „Trzeci Sektor”. Nr 32 będzie poświęcony kształtowi polskiego społeczeństwa obywatelskiego po 25 latach od pierwszych wolnych wyborów. Numer ukaze się w czerwcu, a w połowie miesiąca odbędzie się związana z nim debata z udziałem działaczy okresu transformacji, którzy zainicjowali budowanie polskiego społeczeństwa obywatelskiego i trzeciego sektora oraz z młodymi aktywistami i badaczami. Pod koniec maja ukarze się też nr specjalny poświęcony poradnictwu prawnemu.

Przeciwdziałanie korupcji i przejrzystość życia publicznego

W 2014 roku będziemy kontynuować badania wokół polityki antykorupcyjnej w wymiarze ponadnarodowym. W ramach projektu „Promowanie skutecznych rozwiązań antykorupcyjnych w Państwach Europy Środkowo-Wschodniej” razem z partnerami z Czech, Słowacji i Estonii eksperci PDiSO będą zajmowali się analizą specyfiki przeciwdziałania korupcji w Europie Środkowo-Wschodniej, w tym zagadnieniem przejrzystości finansowania partii politycznych, konfliktem interesów czy funkcjonowaniem instytucji antykorupcyjnych oraz sytuacją tzw. sygnalistów. Po realizacji badań i opracowaniu ekspertyz dotyczących sytuacji w poszczególnych krajach, zajmiemy się też opracowaniem analiz problemowych, zawierających diagnozę i rekomendacje dla poszczególnych obszarów tematycznych.

Poradnictwo prawne i obywatelskie

Kolejny rok będziemy kontynuować prace związane z tematyką poradnictwa prawnego i obywatelskiego, obecną w ISP od 2002 r. Upowszechnimy model poradnictwa w Polsce wypracowany w projekcie partnerskim, m.in. poświęcając zagadnieniu poradnictwa w kontekście organizacji pozarządowych numer specjalny kwartalnika „Trzeci Sektor”. Zorganizujemy szkolenia specjalistyczne dla członków Platformy Współpracy Organizacji Poradniczych. Będziemy też kontynuować wspólną działalność rzeczniczą Platformy

oraz wspierać dalszą integrację środowiska organizacji pozarządowych zajmujących się poradnictwem prawnym i obywatelskim.

Działania te będą także wiązać się z planowanym podsumowaniem dorobku siedmiu edycji Programu „Obywatel i Prawo”. Prace przyjmą formę kilku publikacji, strony internetowej i konferencji. Ponadto, wydane i rozpowszechnione zostaną materiały pomocnicze do edukacji prawnej i obywatelskiej w szkołach (w tym „Inspirator edukacji prawnej”).

Korzystanie przez obywateli z praw politycznych i obywatelskich

W związku z odbywającymi się w 2014 roku dwoma kampaniami wyborczymi oraz kolejnymi planowanymi w następnych latach, istotnym tematem dla ekspertów PDiSO stanie się korzystanie przez Polaków z praw wyborczych, monitorowanie stanu polskiej polityki i proponowanie nowych rozwiązań w tym zakresie. Kontynuując wieloletnie działania ISP związane z finansowaniem partii politycznych i komitetów wyborczych, zajmiemy się przede wszystkim tematem kampanii prowadzonych na poziomie lokalnym. Wątek ten pozostaje od lat nieodmiennie jednym z najistotniejszych zagadnień z punktu widzenia jakości i przejrzystości funkcjonowania polskiej polityki i życia publicznego w ogóle.

Dążąc do zainicjowania dyskusji na temat potrzeb i możliwości zmian prawnych w obszarze lokalnych kampanii wyborczych i kampanii referendalnych, będziemy poszukiwać ciekawych rozwiązań systemowych pochodzących z innych krajów. Opracujemy ekspertyzy dotyczące finansowania kampanii w wyborach samorządowych w Niemczech i w Polsce oraz ekspertyzę nt. finansowania kampanii referendalnych. W oparciu o wyniki tych działań zorganizujemy seminarium eksperckie, którego celem będzie podjęcie refleksji nad możliwymi do wprowadzenia zmianami systemowymi, wzorowanymi na mechanizmach niemieckich.

Będziemy także monitorować stosowanie obowiązujących standardów w trakcie kampanii samorządowej w Polsce, budując w tym celu sieć współpracujących z ISP wolontariuszy. Prace te będą częścią większego międzynarodowego projektu partnerskiego „Transparency of Local Government Elections in Central and Eastern Europe”, w którego ramach analogiczne działania podjęte zostaną w Słowacji i Słowenii.

Analitycy PDiSO będą działać na rzecz wprowadzenia zmian w prawie wyborczym, ułatwiających udział w głosowaniu osobom mającym problemy w korzystaniu z czynnego prawa wyborczego, np. niepełnosprawnym czy starszym. Osoby niepełnosprawne prawnie i biologicznie stanowią ok. 8% wyborców uprawnionych do czynnego udziału w wyborach. Kodeks wyborczy umożliwia im korzystanie z alternatywnych procedur głosowania – korespondencyjnego i za pośrednictwem pełnomocnika. Jednak wiedza o tych możliwościach wydaje się nie być zadowalająca, a to od niej uzależnione jest stosowanie tych procedur przez zainteresowane tym osoby. Wolę taką muszą one bowiem zgłosić w określonych prawem terminach.

Działania podjęte przez PDiSO odpowiedzą na ten problem przez zaangażowanie informatyków do skonstruowania aplikacji teleinformatycznych, pozwalających ułatwić dostęp do korzystania z przewidzianych Kodeksem wyborczym udogodnień przez osoby z różnym rodzajem niepełnosprawności. Wiedza o powstałej aplikacji będzie intensywnie upowszechniana w trakcie kampanii przed wyborami samorządowymi jesienią 2014 roku, stając się elementem kampanii promującej udział w wyborach przez osoby z niepełnosprawnościami. Na zakończenie, w oparciu o wyniki podjętych działań, opracowane zostaną rekomendacje dotyczące dalszych rozwiązań z zakresu technologii teleinformatycznych, których zastosowanie może ułatwić udział w wyborach posiadającym utrudnienia w tym zakresie Polakom.

Program Polityki Migracyjnej

Tematy wiodące w 2014 roku:

- Dyskryminacja cudzoziemców
- Integracja cudzoziemców
- Przemiany demograficzne a migracja
- Migracje Polaków

Dyskryminacja cudzoziemców

Program Polityki Migracyjnej angażuje się w działania mające na celu przeciwdziałanie nierównemu traktowaniu cudzoziemców zarówno poprzez prowadzenie badań diagnozujących dyskryminację np. na rynku mieszkaniowym lub rynku pracy w Polsce, jak i poprzez działalność szkoleniową kierowaną m.in. do polskich pracodawców i urzędników. Wyniki badań prowadzonych dotąd przez ISP w tym obszarze cieszyły się dużym zainteresowaniem mediów, były także prezentowane podczas wielu wydarzeń publicznych, przyczyniając się do rozpowszechniania nowych, ważnych wątków i rekomendacji na rzecz przeciwdziałania dyskryminacji migrantów w Polsce.

W 2014 roku Instytut Spraw Publicznych wraz ze Stowarzyszeniem Interwencji Prawnej przeprowadzi diagnozę dyskryminacji cudzoziemców w dostępie do wybranych usług w Polsce (branża finansowa i branża gastronomiczna) poprzez przeprowadzenie testów dyskryminacyjnych z wykorzystaniem narzędzia *mystery shopping*. Będziemy kontynuować także działalność szkoleniową. Szkolenia skierowane do przedsiębiorców będą miały na celu przede wszystkim podniesienie ich świadomości w zakresie zarządzania różnorodnością i pracy w środowisku wielokulturowym. Drugi cykl szkoleń będzie przewidziany dla przedstawicieli środowiska pozarządowego, którzy zaangażowani są w proces integracji cudzoziemców w Polsce. Szkolenia te umożliwią im zapoznanie się z narzędziem *mystery shopping*, które umożliwia przeprowadzenie tekstów dyskryminacyjnych w sektorze usług. Uczestnicy otrzymają także praktyczne wskazówki dotyczące prowadzenia działań PR upowszechniających rezultaty działań antydyskryminacyjnych.

Instytut Spraw Publicznych planuje także kontynuować współpracę ze Stowarzyszeniem Interwencji Prawnej i Stowarzyszeniem Lambda Warszawa polegającą na tworzeniu oferty szkoleniowej i organizacji szkoleń antydyskryminacyjnych dla warszawskich urzędników.

Integracja cudzoziemców

Dzięki dofinansowaniu z Europejskiego Funduszu na rzecz Uchodźców Program Polityki Migracyjnej będzie w 2014 roku kontynuował prowadzenie szkoleń dla migrantów przymusowych, w tym głównie mieszkańców ośrodków dla cudzoziemców, jak również pracujących z nimi Polaków. W ramach programu szkoleniowego odbędą się zarówno warsztaty psychoedukacyjne dla kobiet-migrantek przymusowych, będących matkami, jak i warsztaty z zakresu wiedzy prawnej i obywatelskiej dla mieszkańców ośrodków dla cudzoziemców. Planowane są także warsztaty dla nauczycieli oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych

prowadzących działania na rzecz poprawy sytuacji migrantów przymusowych w Polsce. W realizację szkoleń zaangażowani będą doświadczeni trenerzy, którzy od dłuższego czasu współpracują z Programem Polityki Migracyjnej.

Po przeanalizowaniu potrzeb szkoleniowych cudzoziemców w Polsce oraz przebiegu warsztatów prowadzonych dla różnych grup Polaków pracujących z cudzoziemcami, rozszerzyliśmy naszą ofertę na rok 2014. Warsztaty z zakresu wiedzy prawnej i obywatelskiej skierujemy nie tylko do migrantów przymusowych, ale także do studentów zagranicznych, dostosowując program szkoleniowy do ich potrzeb. Studenci zagraniczni z krajów spoza UE będą mogli także wraz z polskimi studentami wziąć udział w nowym cyklu warsztatów kształtujących umiejętności międzykulturowe. Szkolenia przeprowadzone będą m.in. na wyższych uczelniach w Warszawie i innych polskich miastach z dużymi ośrodkami akademickimi. Ponadto, zarówno do studentów, jak i do innych grup migrantów chcielibyśmy skierować warsztaty adaptacji kulturowej. Stworzymy także nowe możliwości szkoleniowe dla pracowników organizacji pozarządowych pracujących na rzecz lub z obywatelami państw trzecich, jak również dla nauczycieli, pedagogów i psychologów szkolnych pracujących z uczniami cudzoziemskimi w klasach wielokulturowych. Co więcej, specjalny moduł szkoleniowy zostanie skierowany także do migrantek.

Jednym z nowych działań, jakie przeprowadzimy we współpracy z Polskim Forum Migracyjnym, jest wspieranie cudzoziemców w integracji na polskim rynku pracy. W tym celu po pierwsze zdiagnozujemy bariery, jakie napotykają cudzoziemcy, zarówno w zatrudnieniu w Polsce, jak i ci prowadzący własną działalność gospodarczą. Po drugie, w czasie prowadzenia bezpośredniego doradztwa i szkoleń, umożliwimy pozyskanie wiedzy i umiejętności, pozwalających wejść cudzoziemcom na oficjalny rynek pracy tj.: uzyskanie legalnego zatrudnienia, otwarcie i prowadzenie własnej firmy, lub zmiana profilu już istniejącego przedsiębiorstwa

Innymi ważnymi działaniami, które zostaną z kolei skierowane do przedstawicieli społeczeństwa przyjmującego będą konkurs filmowy i blog prowadzone pod hasłem „Na styku kultur”. Celem wyżej opisanych działań jest wzmocnienie dialogu międzykulturowego pomiędzy przedstawicielami polskiego społeczeństwa a obywatelami państw trzecich przy jednoczesnym podnoszeniu świadomości Polaków na temat korzyści płynących z dialogu międzykulturowego oraz potrzeb integracyjnych cudzoziemców. Planowane szkolenia mają zaś na celu bezpośrednie wsparcie obywateli państw trzecich w procesie integracji ze społeczeństwem przyjmującym, co w konsekwencji może potencjalnie przyczynić się do poprawy ich komfortu życia w Polsce. Niemniej ważnym celem naszych działań na 2014 rok będzie również podnoszenie kompetencji i kwalifikacji osób pracujących z obywatelami państw trzecich, co ma szansę przyczynić się do wzmocnienia systemowej pomocy (zarówno bezpośredniej, jak i pośredniej) świadczonej migrantom w Polsce.

W 2014 roku Program Polityki Migracyjnej przeprowadzi także ewaluację nowej ustawy o nadawaniu obywatelstwa polskiego, która weszła w życie 15 sierpnia 2012 roku. Włączenie postępowania administracyjnego, skrócenie okresu kwalifikującego oraz ustanowienie prawa do obywatelstwa mają szansę ułatwić proces naturalizacji. Z nową ustawą wiązano duże nadzieje – przede wszystkim zwiększenie liczby naturalizowanych obywateli, bardziej przejrzystą procedurę oraz łatwiejszy dostęp do obywatelstwa dla grup istotnych z punktu widzenia polskiej polityki migracyjnej. Blisko dwa lata obowiązywania nowej ustawy skłania do oceny stopnia, w jakim spełnia one swoje zadania – zarówno z punktu widzenia państwa polskiego, jak też przede wszystkim samych migrantów. Nasze działania w tym obszarze stawiają sobie za cel ocenę samych przepisów prawnych pod kątem zmian w stosunku do stanu poprzedniego, jak też w porównaniu do przepisów w krajach Grupy Wyszehradzkiej oraz wybranych krajach UE, oferujących przykłady dobrych praktyk w tym zakresie. Po drugie, ocenie podlegać będą procedury naturalizacyjne, stosowane w Polsce: na ile przedstawiają

trudności dla osób aplikujących, w jakim stopniu wymogi są zrozumiałe i możliwe do spełnienia, oraz na ile proces ten charakteryzuje się przejrzystością i gwarancjami równego traktowania różnych kategorii cudzoziemców. Identyfikacja elementów, które sprawiają największą trudność w procedurze pozwoli z jednej strony wypracować konkretne rekomendacje o charakterze prawnym, proceduralnym i z zakresu praktyki urzędniczej, a z drugiej – zwiększyć świadomość cudzoziemców co do ich praw oraz przedstawić im w dostępny sposób wykładnię obowiązujących procedur. Działania te w konsekwencji powinny zwiększyć liczbę osób aplikujących o obywatelstwo polskie oraz zapewnić większą ochronę praw wnioskujących w ramach obowiązującej procedury.

Będziemy nadal wspierać poradnictwo prawne dla migrantów przymusowych w Polsce. W ścisłej współpracy z Helsińską Fundacją Praw Człowieka, Uniwersytetem Warszawskim oraz Stowarzyszeniem Interwencji Prawnej będziemy pracować nad rozwinięciem, poprawą oferty integracyjnej oraz poradnictwa zarówno dla osób ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy, jak i osób objętych ochroną międzynarodową. Zespół ISP opracuje też ekspertyzy na temat dostępu do pomocy prawnej oraz wielopłaszczyznowej dyskryminacji, jaka dotyka uchodźców w Polsce.

Eksperci Instytutu nadal będą diagnozować sytuację mieszkaniową cudzoziemców w tym szczególnie trudności związane z dyskryminacją cudzoziemców na rynku mieszkaniowym oraz utrudnionym dostępem zarówno do mieszkań na wolnym rynku, jak i do mieszkań socjalnych.

Poprzez udział w kolejnej edycji międzynarodowego projektu MIPEX w latach 2014-2015 Program Polityki Migracyjnej będzie zaangażowany w prowadzenie kolejnej tury badań nad integracją cudzoziemców w obszarach takich jak np. dostęp do edukacji, partycypacja obywatelska, łączenie rodzin, dostęp do rynku pracy czy też nabywanie obywatelstwa. ISP będzie jedną z ponad 30 organizacji prowadzących badania w ramach tego projektu. Prace badawcze będą realizowane we wszystkich krajach unijnych, a także m.in. w Szwajcarii i Norwegii. Wszyscy zaangażowani badacze będą korzystać z tych samych wspólnie przyjętych wskaźników oceniających postępy każdego z tych państw w zakresie zapewnienia cudzoziemcom odpowiednich warunków uczestnictwa w procesie integracji ze społeczeństwem przyjmującym.

Przemiany demograficzne a migracja

Jednym z wyzwań związanych z procesem starzenia się społeczeństwa, wzrostem odsetka kobiet aktywnych zawodowo oraz coraz mniejszym potencjałem opiekuńczym rodzin w Polsce, jest zapewnienie opieki osobom starszym. Migracja siły roboczej, zatrudnianej w sektorze medyczno-opiekuńczym jest postrzegana w związku z tym jako jedno z rozwiązań wymienionych powyżej problemów demograficznych. Podobnie jak w Wielkiej Brytanii, Francji czy Niemczech, także w Polsce rola cudzoziemskich pracowników zatrudnionych w tym sektorze usług będzie w dalszym ciągu rosła. Jednocześnie brak jest kompleksowych badań na temat sytuacji cudzoziemców zatrudnionych w sektorze usług opiekuńczych skierowanych do osób starszych w Polsce. Dostępne opracowania dotyczą jedynie sektora pracy domowej oraz opieki nad dziećmi.

Program Polityki Migracyjnej, chcąc wypełnić tę lukę, planuje przeprowadzić badania, których celem będzie analiza sytuacji migrantów-opiekunów osób starszych, w tym warunków ich zatrudnienia, relacji z osobami starszymi i ich rodzinami, a także perspektyw rozwoju tej opieki w przyszłości. W tym celu zostaną przeprowadzone wywiady pogłębione zarówno z opiekunami-migrantami, jak i osobami starszymi, przedstawicielami społeczności lokalnej i praktykami, a także pracodawcami. Badania zostaną poprzedzone analizą danych zastanych, która będzie miała na celu m.in. identyfikację barier prawnych ograniczających dostęp

cudzoziemców do zatrudnienia w sektorze opiekuńczym, jak i czynników utrudniających zatrudnienie migrantów przez pracodawców. Tematem kolejnych planowanych ekspertyz będzie analiza warunków funkcjonowania migrantów w sektorze opiekuńczym w wybranych krajach Unii Europejskiej, jak i przedstawienie stosowanych w tych państwach polityk publicznych w obszarze zatrudnienia migrantów w sektorze usług opiekuńczych.

Zgromadzony materiał będzie służył jako podstawa do stworzenia rekomendacji w obszarze polityki zatrudnienia, warunków pracy migrantów, polityki wizowej, wyzwań dla długoterminowej polityki migracyjnej (w tym również polityki integracyjnej). Nacisk położony będzie na praktyczne aspekty migracji pracowników cudzoziemskich, a rekomendacje będą skierowane do przedstawicieli rządu, administracji, naukowców oraz pracodawców. Dzięki szeroko zakrojonym konsultacjom wyników badań oraz promocji publikacji zawierającej rekomendacje zmian w zakresie rozwiązań systemowych, działania Programu Polityki Migracyjnej przyczynią się do rozwoju debaty nad zjawiskiem migracji i integracji cudzoziemców w Polsce w kontekście zmian demograficznych.

Migracje Polaków

Migracje Polaków będą wciąż stanowiły jeden z priorytetowych obszarów działalności Programu Polityki Migracyjnej. W maju 2014 roku mija nie tylko 10 lat od wejścia Polski do Unii Europejskiej, co za sprawą swobodnego przepływu osób przyczyniło się do dynamicznego wzrostu liczby Polaków emigrujących do innych państw członkowskich, ale także od momentu otwarcia brytyjskiego rynku pracy dla Polaków decyzją rządu Tony'ego Blaira. Wielka Brytania była jednym z pierwszych państw unijnych, w których Polacy mogli podejmować zatrudnienie bez specjalnych zezwoleń i wciąż obok Niemiec pozostaje najważniejszym krajem docelowym dla migrantów z Polski.

Instytut Spraw Publicznych przeprowadził w 2001 i 2011 roku badania nad wizerunkiem Polski i Polaków w tym kraju, podobne badanie planuje przeprowadzić w 2014 roku. Dodatkowym ciekawym kontekstem badań może okazać się tegoroczny intensywny kalendarz wyborczy – wybory do Parlamentu Europejskiego, wybory lokalne w Wielkiej Brytanii oraz referendum w sprawie odłączenia się Szkocji od Wielkiej Brytanii. W wyborach tych i wspomnianym referendum polscy migranci mają prawo głosu, a rozstrzygnięcie zwłaszcza dwóch ostatnich może zaważyć na ich przyszłości w tym kraju. Po raz kolejny obserwujemy, jak obecność Polaków na Wyspach Brytyjskich (głównie z uwagi na ich wciąż wzrastającą liczebność) podsyca nastroje antyimigracyjne wśród części brytyjskich polityków, a przez wiele krajów europejskich przetacza się debata o realnych skutkach migracji dla krajów przyjmujących spowodowana m.in. pełnym otwarciem unijnych rynków pracy dla Rumunów i Bułgarów. Wiele krajów europejskich obawia się nadmiernego obciążenia systemu pomocy społecznej i zagrożenia dla rodzimej siły roboczej ze strony migrantów podczas gdy dostępne dane statystyczne wskazują na to, że obecność migrantów z regionu Europy Środkowo-Wschodniej, w tym z Polski, korzystnie wpływają na budżet krajów przyjmujących. ISP planuje więc zbadać, w jakim stopniu kryzys gospodarczy czy retoryka populistycznych polityków może wpływać na postrzeganie Polski i Polaków w Wielkiej Brytanii.

Obserwatorium Równości Płci

Tematy wiodące w 2014 roku:

- Przemoc wobec kobiet
- Udział kobiet w procesie demokratyzacji
- Udział kobiet w wyborach
- Udział kobiet w organach decyzyjnych w gospodarce
- Aktywne ojcostwo
- Godzenie życia zawodowego i rodzinnego

Przemoc wobec kobiet

Obserwatorium Równości Płci w 2014 kontynuuje prace związane z uświadamianiem, czym jest przemoc wobec kobiet i podejmowaniem nowych zagadnień w tym obszarze. Zamierzamy w dalszym ciągu prowadzić dyskusję na temat przemocy ekonomicznej i w drugiej połowie roku zorganizować eksperckie seminarium podejmujące ten problem. Seminarium będzie punktem wyjścia do szerszego projektu badawczego planowanego na 2015 roku. Z okazji Dnia Kobiet organizujemy wydarzenie połączone z pokazem filmu „Moimi oczami” poprzedzonego debatą „Skąd się bierze przemoc wobec kobiet?”. Ważnym elementem działań Obserwatorium będzie monitoring implementacji Konwencji Rady Europy w sprawie zapobiegania i zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej.

Udział kobiet w procesie demokratyzacji

W związku z 25. rocznicą wolnych wyborów i transformacji ustrojowej w Europie Środkowo-Wschodniej planujemy zorganizować konferencję z udziałem uczestniczek z krajów grupy wszechradzkiej, a także państw bałtyckich. Podczas konferencji przypomnimy ważną rolę, jaką odegrały kobiety w procesie transformacji w tych państwach, ale zaprosimy także do dyskusji współczesne aktywistki i liderki życia publicznego w Czechach, Estonii, na Litwie, Łotwie, Węgrzech, Słowacji i w Polsce. Konferencja ma być okazją do wymiany doświadczeń między aktywnymi w życiu społecznym opozycjonistkami z lat 80' a współczesnymi aktywistkami ze sfery pozarządowej, nieformalnych grup obywatelskich.

Udział kobiet w wyborach

Rok 2014 rozpoczyna w Polsce maraton wyborczy, z wiosennymi wyborami do Parlamentu Europejskiego i jesiennymi wyborami samorządowymi. Obserwatorium Równości Płci będzie prowadziło monitoring obecności kobiet na listach wyborczych, a także wizerunku kobiet w kampaniach prowadzonych przez komitety wyborcze. 17 marca podczas konferencji w Kancelarii Premiera zainaugurowana zostanie akcja „Gminy BezRadne”, której celem będzie zwrócenie uwagi opinii publicznej na fakt zmian w ordynacji wyborczej do rad gmin, które mogą mieć duże znaczenie dla szans kobiet na wygraną w wyborach. Jednomandatowe okręgi wyborcze w wielu badaniach pojawiają się jako te, które niekorzystanie wpływają na obecność kobiet w organach stanowiących. Akcja „Gminy BezRadne” prezentuje mapę gmin, w których radach obecnej kadencji nie zasiada żadna kobieta, raport badań

jakościowych przeprowadzonych w czterech takich gminach, a także wskazówki dla różnych podmiotów, które mogą podjąć działania zapobiegające powtórzeniu się takiej sytuacji.

Udział kobiet w organach decyzyjnych w gospodarce

W roku 2014 zamierzamy kontynuować działalność związaną z promowaniem rozwiązań prowadzących do zwiększania udziału kobiet w organach zarządzających spółek notowanych na giełdzie. Będziemy monitorować działania Komisji Europejskiej związane z projektem Dyrektywy Vivian Reding dotyczącą kwot płci w zarządach i radach nadzorczych spółek publicznych. Jednocześnie będziemy podejmować tematykę luki płacowej i dyskryminacji w pracy ze względu na płeć, zarówno kobiet, jak i mężczyzn.

Aktywne ojcostwo

Dzięki współpracy ze Stołecznym Klubem Aktywnych Tatów i Fundacją „Rozwód? Poczekaj!” będziemy prowadzić warsztaty dla ojców poprzez szkołę trenerów grup ojcowskich w całej Polsce. Planujemy również organizację dużego wydarzenia poświęconego sytuacji ojców, ich problemom i dylematom. Wydarzenie będzie służyło integracji środowisk ojcowskich i uwidocznieniu aktywnego ojcostwa w przestrzeni publicznej.

Godzenie życia zawodowego i rodzinnego

W roku 2014 Obserwatorium będzie kontynuować działania związane z promocją godzenia życia zawodowego i rodzinnego. Zamierzamy również przeprowadzić projekt badawczy dotyczący tego zagadnienia w zakładach produkcyjnych, gdzie tematyka harmonii między życiem prywatnym i zawodowym jest rzadziej podejmowana. Efektem badania miałyby być wypracowanie usługi, którą firmy mogłyby wdrażać w swoich zakładach.

Planowany budżet ISP na rok 2014

Prognozy finansowe Fundacji na rok 2014 sygnalizują, że będzie to rok pełen wyzwań w obszarze pozyskiwania funduszy na działalność statutową Fundacji. Na podstawie podpisanych już i spodziewanych umów (wraz z przychodami przyszłych okresów) wyniosą one **6 930 500,00 zł**.

W roku 2014 Fundacja zamknie realizację działań w ramach 5 wieloletnich projektów systemowych, jak również w ramach Programu „Obywatel i Prawo”, dających dotychczas dużą stabilizację finansową. Powodem zaistniałej sytuacji jest kończący się okres finansowania w ramach Funduszy Europejskich 2007-2013 przy jednoczesnym braku uruchomienia środków w ramach nowego okresu programowania Funduszy Europejskich 2014-2020. By w przyszłości móc w pełni korzystać z funduszy UE, potrzebne jest posiadanie przez organizację silnej struktury instytucjonalnej. Sprawny i doświadczony personel będzie niezbędny przy założeniu realizacji projektów długofalowych, o dużym stopniu trudności i złożoności formalno-proceduralnej. Dzięki nabytemu w latach 2007-2013 doświadczeniu, Instytut jest zdolny do realizacji tego typu projektów. Obecnie chcemy utrzymać ten zespół i ewentualnie, w miarę potrzeb, dążyć do jego rozbudowania.

W ramach Strategii rozwoju ISP na lata 2013-2015, Fundacja założyła rozwój działalności gospodarczej. W celu zapewnienia stabilizacji finansowej zintensyfikowane zostały działania mające na celu pozyskiwanie większej liczby nowych zleceń w ramach działalności gospodarczej.

Tab. 1 Planowane przychody i koszty ISP w roku 2014 wg układu rachunku zysków i strat

	2013	Plan na 2014
Przychody	8 779 491,40	6 930 500,00
Koszty	8 672 215,11	6 930 000,00
Wynik finansowy	107 276,29	500,00

Przychody	2013	Plan 2014 r.
Przychody działalności statutowej	7 936 060,45	6 500 000,00
Przychody działalności gospodarczej	699 827,94	300 000,00
Przychody operacyjne	20 525,55	10 500,00
Przychody finansowe (gł. z kapitału żelaznego, lokat bankowych)	123 077,46	120 000,00
Razem	8 779 491,40	6 930 500,00
Koszty	2013	Plan na 2014

Działalność ISP w roku 2013. Program pracy na rok 2014

Koszty działalności statutowej (programowe)	7 933 306,08	6 500 000,00
Koszty administracyjne (bez źródła finansowania)	189 537,19	210 000,00
Koszty działalności gospodarczej	440 571,75	150 000,00
Koszty operacyjne	105 527,76	20 000,00
Koszty finansowe	3 272,33	50 000,00
Razem	8 672 215,11	6 930 000,00
Wynik	107 276,29	500,00

Tab. 2. Planowane przychody ISP na działalność statutową w roku 2014

Działalność statutowa	2013	Plan na 2014
Europejski Fundusz na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich	1 398 334,03	2 620 000,00
Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej	2 226 911,12	1 150 000,00
Komisja Europejska	541 773,62	995 000,00
Ministerstwo Rozwoju Regionalnego	586 050,63	540 000,00
Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności	963 577,72	376 000,00
Fundacja Współpracy Polsko – Niemieckiej	61 250,68	155 000,00
National Endowment for Democracy	79 369,18	155 000,00
Fundacja Stefana Batorego	6 312,20	90 000,00
Fundacja GFK	0,00	80 000,00
Fundacja PZU	234 660,27	70 000,00
Fundacja Eberta	89 643,51	60 000,00
Fundacja Adenauera	72 125,15	50 000,00
Nagroda Zimowskiego	57 479,97	50 000,00

Działalność ISP w roku 2013. Program pracy na rok 2014

Fundacja Boella	47 038,89	41 000,00
Polsko-Niemiecka Fundacja na Rzecz Nauki	229 644,42	30 000,00
Fundacja PKO BP	22 661,45	27 000,00
Europeum	11 186,79	10 000,00
1%	2 359,10	1 000,00
Open Society Foundations	171 755,56	0,00
Trust for Civil Society In CEE	503 990,23	0,00
Ministerstwo Spraw Zagranicznych	286 883,11	0,00
Fundacja Wspomagania Wsi	20 000,00	0,00
Parlament Europejski	55 151,64	0,00
Fundacja Geremka	33 435,13	0,00
Fundacja Bertelsmanna	77 798,90	0,00
Urząd Miasta st. W-wy	16 152,70	0,00
PASOS	7 937,88	0,00
Center for Liberal Strategies	7 875,75	0,00
Ministerstwo Finansów	2 699,15	0,00
Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu	23 564,62	0,00
Sabiedriskas	22 113,49	
Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji	50 185,48	0,00
Razem	7 909 922,37	6 500 000,00

Tab. 3. Planowane przychody ISP z działalności gospodarczej w roku 2014

Działalność gospodarcza	2013	Plan na 2014
Fundacja Europejska (EIRO)	174 886,26	190 000,00
Fundacja Bertelsmanna	34 386,01	25 000,00

Działalność ISP w roku 2013. Program pracy na rok 2014

USAID	25 997,09	25 000,00
Zakład Ubezpieczeń Społecznych	27 300,00	20 000,00
Nagroda im. Zimowskiego	50 000,00	18 000,00
Fundacja Hertie	0,00	12 000,00
Jet Evens	0,00	7 000,00
Ambasada Szwecji	12 143,40	3 000,00
Ministerstwo Spraw Zagranicznych	20 000,00	0,00
Związek Miast Polskich	40 650,40	0,00
Polityka Spółdzielnia Pracy	1 500,00	0,00
Instytut Szwedzki	28 787,50	0,00
World Bank	34 156,08	0,00
Instytut Filozofii i Socjologii UW	3 000,00	0,00
Komisja Europejska	61 800,00	0,00
Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej	2 800,00	0,00
PKN ORLEN	160 000,00	0,00
UPC Polska	17 450,67	0,00
KOZEP	3 970,53	0,00
Starostwo Powiatowe w Ełku	1 000,00	0,00
Razem	699 827,94	300 000,00

ANEKS – ROK 2013

Projekty

Program Europejski

Wyzwania dla polityki europejskiej

„Czechy i Polska – analiza i porównanie interesów w polityce zagranicznej i gospodarczej UE”

Kierownik projektu: dr Agnieszka Łada
Koordynator projektu dr Agnieszka Łada
Eksperci: Grzegorz Gromadzki

Celem projektu było stwierdzenie jak Polska i Czechy definiują swoje interesy w polityce zagranicznej UE i w obszarze jej przemian instytucjonalnych oraz jak skutecznie umieją je realizować. W dwóch raportach eksperci opisują działania obu krajów i wskazują na cechy charakterystyczne ich działań.

Okres realizacji: styczeń 2013 – grudzień 2013
Źródło finansowania: Forum Polsko-Czeskie – czeskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych

„Akademia online”

Kierownik projektu: dr Agnieszka Łada
Koordynator projektu: dr Agnieszka Łada
Eksperci: Grzegorz Gromadzki, dr Agnieszka Łada, Melchior Szczepanik, Łukasz Wenerski

Projekt zakłada regularne dostarczanie Fundacji Bertelsmanna najnowszych publikacji na temat reform instytucjonalnych i polityki zagranicznej UE autorstwa ekspertów z Europy Środkowej i Wschodniej. Linki do nich zamieszczane są na stronie prowadzonej dla uczestników letnich akademii skierowanych do ekspertów, dyplomatów i urzędników. Dodatkowo eksperci ISP piszą w ramach projektu policy papers na istotne tematy związane z integracją europejską, pokazujące polskie spojrzenie na daną kwestię.

Okres realizacji: czerwiec 2013 – listopad 2013
Źródło finansowania: Fundacja Bertelsmanna

„Wyszehrad w UE – jak wiele znaczymy?”

Kierownik projektu: dr Agnieszka Łada
Koordynator projektu: dr Agnieszka Łada

Eksperci: Barbara Audycka, Grzegorz Gromadzki, dr Agnieszka Łada, dr Olga Markiewicz

Celem projektu jest stwierdzenie, co krajom z Grupy Wyszehradzkiej udało się osiągnąć w ciągu dziesięciu lat członkostwa w UE w takich obszarach jak: rynek wewnętrzny, obywatelstwo, polityka zagraniczna i reformy instytucjonalne. W ramach projektu powstaną raporty narodowe oraz wspólna publikacja podsumowująca wyniki badań z czterech państw. Wyniki analiz zostaną zaprezentowane na seminariach w czterech państwach. Partnerami w projekcie są: Hungarian Institute of International Affairs, Slovak Foreign Policy Association oraz EUROPEUM Institute for European Policy.

Okres realizacji: wrzesień 2013 – marzec 2015

Źródło finansowania: Międzynarodowy Fundusz Wyszehradzki

„Europejski Fundusz na rzecz Demokracji – rekomendacje sponsorów i beneficjentów”

Kierownik projektu: dr Jacek Kucharczyk

Koordynator projektu: Aleksander Fuksiewicz

Eksperci: dr Agnieszka Łada, Aleksander Fuksiewicz

W ramach projektu przeprowadzono wywiady z przedstawicielami organizacji pozarządowych z krajów Partnerstwa Wschodniego oraz instytucji wspierających przemiany demokratyczne w tych krajach w celu przedstawienia ich opinii i oczekiwań w stosunku do nowoutworzonej instytucji Europejskiego Funduszu na rzecz Demokracji. Podjęto również współpracę z samym funduszem, czego efektem był udział jej dyrektora wykonawczego w seminarium kończącym projekt w grudniu 2013 roku. Zaprezentowano na nim publikację, będącą efektem badań, *The European Endowment for Democracy after Lift-off. Opinions and expectations* autorstwa Aleksandra Fuksiewicza.

Okres realizacji: styczeń– grudzień 2013

Źródło finansowania: Fundacja im. Heinricha Boella

„Ocena stanu wdrażania międzynarodowych/dwustronnych systemów regulacji prawnych dotyczących wymiany handlowej z państwami – odbiorcami pomocy rozwojowej”

Kierownik projektu: dr Agnieszka Liszka

Koordynator projektu: Łukasz Wenerski

Eksperci: dr Paweł Bagiński, Piotr Kaźmierkiewicz, Aleksander Fuksiewicz

Celem projektu było stworzenie ponadnarodowych porozumień między nowymi państwami członkowskimi Unii Europejskiej tak, aby wykorzystać i rozpowszechnić ich doświadczenia i najlepsze praktyki w zakresie wymiany handlowej z odbiorcami Oficjalnej Pomocy Rozwojowej (Official Development Assistance), uwzględniając przy tym działania podmiotów prywatnych i społeczeństwa obywatelskiego na rzecz pomocy rozwojowej. Działania realizowało konsorcjum dziewięciu partnerów z Europy Środkowo-Wschodniej, którego liderem był bułgarski think tank Center for Economic Development. W ramach projektu zorganizowano szereg spotkań poświęconych polityce rozwojowej oraz udziałowi społeczeństwa obywatelskiego i sektora prywatnego w polityce rozwojowej Polski. Konferencja podsumowująca polską część projektu poświęcona została działaniom pomocowym w Afryce. Rezultaty badań wszystkich partnerów, zawarte w trzech publikacjach książkowych, zostały natomiast zaprezentowane na konferencji w Sofii w czerwcu w 2013 roku.

Okres realizacji: styczeń 2012 – czerwiec 2013

Źródło finansowania: Komisja Europejska

„Kształtowanie integracji europejskiej poprzez aktywność w kraju”

Kierownik projektu: dr Jacek Kucharczyk

Koordynator projektu: Aleksander Fuksiewicz

Eksperti: Aleksander Fuksiewicz

Celem międzynarodowego projektu kierowanego przez łotewski instytut Providus, we współpracy z ISP i czeskim EUROPEUM, było określenie możliwości wpływania organizacji społeczeństwa obywatelskiego na procesy decyzyjne w Unii Europejskiej poprzez udział w konsultacjach społecznych tzw. stanowisk rządu do dokumentów Unii Europejskiej. Wydanie publikacji i jej prezentacja planowana jest w Warszawie, Rydze i Pradze w roku 2014.

Okres realizacji: styczeń 2013 – marzec 2014

Źródło finansowania: Komisja Europejska

„Samorządy lokalne a Unia Europejska w przeddzień 10-lecia akcesji”

Kierownik projektu: dr Jacek Kucharczyk

Koordynator: Anna Jezierska

Eksperti: dr Agnieszka Łada, Łukasz Wenerski

Głównym celem projektu było zbadanie w jaki sposób członkostwo w Unii Europejskiej jest postrzegane przez przedstawicieli samorządu terytorialnego. Zdanie tej grupy jest niezwykle ważne przynajmniej z dwóch powodów. Po pierwsze dlatego, że to właśnie samorządy są ważnymi beneficjentami funduszy unijnych i widzą, na co te fundusze są przeznaczane, a często same decydują. Po drugie, spośród przedstawicieli administracji reprezentanci samorządu terytorialnego są tymi, którzy działają „bliżej ludzi” niż władza centralna, wiedzą więc, jak UE wpływa na los zwykłego obywatela, zamieszkującego dany region. W ramach projektu przygotowany został raport *Unia daje czy zabiera? Dekada członkostwa Polski w UE w oczach przedstawicieli polskich samorządów*, który zaprezentowano na konferencji samorządowej w Warszawie.

Okres realizacji: czerwiec - listopad 2013

Źródła finansowania: Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej

„Rozszerzenie i obywatelstwo: spojrzenie w przyszłość”

Kierownik projektu: dr Jacek Kucharczyk

Koordynator projektu: Łukasz Wenerski

Eksperti: dr Agnieszka Łada, Aleksander Fuksiewicz, Łukasz Wenerski

Projekt pozwoli na dogłębną analizę osiągnięć rozszerzenia oraz poziomu zaangażowania w politykę UE nowych państw członkowskich i ich obywateli. Przygotowane zostaną dokumenty typu policy brief, odbędą się seminaria oraz kampanie medialne skierowane do obywateli i decydentów z państw członkowskich, które przystąpiły do UE w 2004 roku, do przedstawicieli przyszłych państw członkowskich oraz do reprezentantów instytucji UE. Celem działań jest edukowanie obywateli europejskich i społeczeństwa obywatelskiego poprzez przekazanie informacji nt. procesów decyzyjnych UE oraz prowadzenie działań rzeczniczych

poświęconych promocji polityk unijnych; podniesienie świadomości mieszkańców krajów członkowskich i potencjalnych krajów członkowskich UE o potrzebie ich zaangażowania w monitorowanie działań rządów na poziomie europejskich oraz weryfikowanie efektywności tych działań; umocnienie zaangażowania obywateli w proces polityczny przed wyborami do Parlamentu Europejskiego w 2014. W działania zaangażowane są organizacje partnerskie z Europy Środkowo-Wschodniej: Centre for Public Policy PROVIDUS (Łotwa), European Institute (Bułgaria), Center for Democracy and Human Rights (Czarnogóra), Center for Euro-Atlantic Studies (Serbia), PASOS (Czechy).

Okres realizacji: wrzesień 2013 – październik 2013

Źródło finansowania: Komisja Europejska

Parlament Europejski

„Parlament wszystkich Europejczyków”

Kierownik projektu: dr Jacek Kucharczyk

Koordynator projektu: Anna Jezierska/Aleksander Fuksiewicz

Eksperti: Jacek Kucharczyk, Marek Dudkiewicz, Agnieszka Łada, Aleksander Fuksiewicz

Przeprowadziliśmy badania na temat wiedzy Polaków o Parlamencie Europejskim i ich zainteresowania tą instytucją w kontekście wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2014 roku. Badania obejmowały sondaż ogólnospołeczny oraz cztery wywiady grupowe w różnych miastach. Rezultaty badań ukazały się w publikacji *Parlament Europejski. Społeczne zaufanie i (nie)wiedza*, która została zaprezentowana na konferencji w Przedstawicielstwie Komisji Europejskiej w Polsce. Zorganizowano ponadto okrągły stół organizacji pozarządowych na temat planowanych przez nie działań zachęcających Polaków do głosowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2014 r. oraz konferencję „Czy młodzi uratują Europę? Jak przekonać młodych do głosowania w eurowyborach?”. Sposoby zwiększania frekwencji wyborczej są tematem publikacji *Wybory do Parlamentu Europejskiego w 2014 roku. Co zrobić, żeby niska frekwencja się nie powtórzyła?* oraz materiału pomocniczego dla osób zajmujących się działaniami profrekwencyjnymi: *Parlament Europejski 2009-2013. Subiektywny przegląd najważniejszych debat i decyzji*.

Okres realizacji: styczeń 2013 – listopad 2013

Źródło finansowania: Komisja Europejska, Ministerstwo Spraw Zagranicznych

„Jak zainteresować młodych ludzi wyborami do Parlamentu Europejskiego”

Kierownik projektu: dr Agnieszka Łada

Koordynator projektu: Anna Jezierska

Eksperti: Anna Jezierska, dr Agnieszka Łada

Wobec braku zainteresowania młodych ludzi polityką oraz tematyką europejską, konieczne jest postawienie sobie pytania, jakie działania należy podjąć, aby zachęcić najmłodszych wyborców do oddania głosu w wyborach do Parlamentu Europejskiego. W tym celu poddano analizie dotychczasowe działania profrekwencyjne w Polsce, zwłaszcza te skierowane do ludzi młodych. Wnioski z pierwszych analiz omówiono podczas okrągłego stołu i opisano w policy paper, wydanym w języku polskim i angielskim. Druga część projektu poświęcona była zbadaniu form komunikacji posłów do PE z młodymi. Na podstawie przeprowadzonych wywiadów z asystentami posłów, analizy stron internetowych i mediów

społecznościowych opisano w raporcie wybrane „dobre praktyki”. Tematowi mobilizacji najmłodszych wyborców poświęcona była także konferencja, na której prezentowano równe metody docierania do młodych z europejskim przekazem.

Okres realizacji: czerwiec 2013 – listopad 2013

Źródło finansowania: Fundacja Friedricha Eberta

„Głosowania w Parlamencie Europejskim kształtujące politykę UE 2009-2014”

Kierownik projektu: dr Jacek kucharczyk

Koordynator projektu: Agnieszka Łada

Eksperci: dr Agnieszka Łada, dr Melchior Szczepanik

Projekt zakłada dokonanie analizy wybranych 15 głosowań, które miały miejsce w Parlamencie Europejskim w ostatnich latach. Zbadane zostanie, jak rozkładały się głosy polskich posłów na tle członków PE z innych krajów i w ramach grup politycznych. Ma to pomóc wskazać Polakom, w jaki sposób funkcjonuje Parlament Europejski i jak ważne decyzje podejmuje. Zaprezentowanie zachowań polskich posłów pozwoli przedstawić ich pracę w szerszym kontekście oraz wytłumaczyć wagę podejmowanych decyzji, a przez to stanowić będzie merytoryczny wkład do dyskusji prowadzonych przed wyborami do PE. Wyniki analiz zostaną opublikowane w raporcie i omówione na seminarium. Publikacja w języku angielskim pozwoli zapoznać się z nimi także odbiorcom zagranicznym. Projekt jest realizowany w ramach konsorcjum ponad dwudziestu europejskich think tanków. Jego liderami jest NotreEurope i VoteWatch, którzy włączą polskie wyniki do szerszego paneuropejskiego raportu i zapewnią ich promocję w innych krajach europejskich oraz w Brukseli.

Okres realizacji: grudzień 2013 – maj 2014

Źródło finansowania: Fundacja Konrada Adenauera

Polska polityka zagraniczna

„Slogany czy konkrety? Jak realizowane są postanowienia polsko-niemieckiego Programu Współpracy?”

Kierownik projektu: dr Jacek Kucharczyk

Koordynator projektu: Łukasz Wenerski

Eksperci: dr Jacek Kucharczyk, dr Agnieszka Łada, Łukasz Wenerski

Projekt stanowi kontynuację serii analizującej realizację postanowień Polsko-Niemieckiego Programu Współpracy, który wymienia obszary i konkretne przedsięwzięcia w stosunkach polsko-niemieckich. Celem badania w 2013 roku było ustalenie, jak wygląda postulowana polsko-niemiecka kooperacja w polityce wobec Rosji, zwłaszcza w ramach tzw. „trójkąta królewieckiego”. Po przeprowadzeniu wywiadów w Berlinie i Warszawie zorganizowano okrągły stół z udziałem ekspertów, praktyków i urzędników z obu krajów oraz rozpoczęto prace nad napisaniem raportu, który ukaże się na początku 2014 roku.

Okres realizacji: marzec 2013 – listopad 2013

Źródło finansowania: Fundacja Konrada Adenauera

„Niemcy przed wyborami do Bundestagu 2013”

Kierownik projektu: dr Jacek Kucharczyk
Koordynator projektu: dr Agnieszka Łada
Eksperci: dr Agnieszka Łada

Celem projektu było zaprezentowanie w Polsce głównych postulatów programów wyborczych niemieckich partii politycznych w wyborach do Bundestagu we wrześniu 2013 roku. W raporcie streszczono kluczowe tematy wyborcze, które omówiono także na prezentacji zorganizowanej w przedwyborczym tygodniu.

Okres realizacji: lipiec 2013 – wrzesień 2013
Źródło finansowania: Fundacja Konrada Adenauera

„Barometr Polska–Niemcy”

Kierownik projektu i ekspert: dr Agnieszka Łada

Prowadzimy regularne badania polskiej opinii publicznej na temat oceny stosunków polsko-niemieckich i niemieckiej polityki. We wrześniu 2013 zapytaliśmy Polaków, jak postrzegają Niemcy jako kraj oraz Niemców jako społeczeństwo. Nawiązaliśmy w ten sposób do wieloletnich badań ISP i powtórzyliśmy pytania z lat 2000, 2005 i 2008 oraz lustrzane pytania zadane na początku 2013 roku w Niemczech. Wyniki zaprezentowaliśmy na konferencji prasowej i opublikowaliśmy w raporcie w języku polskim i niemieckim.

Okres realizacji: ciągły, cykle coroczne
Źródła finansowania: Fundacja Konrada Adenauera

„Wizerunek Polski i Rosji w Niemczech”

Kierownik projektu: dr Jacek Kucharczyk
Koordynator: Łukasz Wenerski
Eksperci: dr Jacek Kucharczyk, dr Agnieszka Łada, Cornelius Ochmann, Łukasz Wenerski

Kontynuowaliśmy badania poświęcone wzajemnemu postrzeganiu się trzech sąsiadów: Polski, Rosji i Niemiec. Przygotowaliśmy publikację *Polityka i życie codzienne. Niemieckie spojrzenie na Polskę i Rosję*. Raport został zaprezentowany na konferencjach w Warszawie i Berlinie oraz wydany w językach polskim, niemieckim i rosyjskim. Jak wynika z raportu, Polska kojarzy się Niemcom głównie z życiem codziennym – dobrymi polskimi pracownikami, pięknymi krajobrazami, ale i (nadal) kradzieżami samochodów. Niemieckie społeczeństwo dostrzega dobrą sytuację polskiej gospodarki oraz rosnące niemieckie inwestycje za Odrą, jednak w wielu dziedzinach ocena funkcjonowania polskiego państwa nadal pozostaje krytyczna. Inaczej Niemcy postrzegają Rosję. W niemieckich oczach to kraj o dużym deficycie demokracji, atrakcyjny jako partner gospodarczy, ale nie polityczny.

Okres realizacji: styczeń – czerwiec 2013
Źródło finansowania: Fundacja Bertelsmanna

„Poznać sąsiada! Wpływ polsko-niemieckich wymian młodzieżowych na ich uczestników”

Kierownik projektu: Prof. dr hab. Beata Łaciak

Koordynator projektu: Anna Jezierska

Eksperti: Anna Jezierska, Małgorzata Fałkowska-Warska, dr Agnieszka Łada,

Projekt ma na celu ustalenie, jak fakt wzięcia udziału w polsko-niemieckiej wymianie młodzieżowej wpływa na postrzeganie w przyszłości kraju sąsiada i jego społeczeństwa. Wraz z partnerem niemieckim – Zentrum fuer Zivilgesellschaftliche Entwicklung w Polsce i Niemczech przeprowadzono wywiady indywidualne (w sumie 58) oraz grupowe (po 4 w każdym kraju) z byłymi uczestnikami wymian oraz z grupami kontrolnymi z lat 2003-2007 i 2012-2013. Pozwoliło to stwierdzić, jakie skutki przynosi wymiana oraz jak w odbiorze kraju sąsiada i samych wymian różnią się uczestnicy sprzed wielu lat i z ostatnich miesięcy. Wnioski zostały także odniesione do prowadzonych od lat przez ISP badań opinii publicznej wzajemnego postrzegania się Polaków i Niemców. Na początku 2014 roku ukaże się w języku polskim i niemieckim raport z badań. Zaprezentowany zostanie też w Warszawie i Berlinie, a wyniki umówione na posiedzeniu Rady Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży.

Okres realizacji: luty 2013 – grudzień 2013

Źródło finansowania: Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży, Polsko-Niemiecka Fundacja na Rzecz Nauki

„Wzajemny wizerunek Polaków, Czechów i Niemców”

Kierownik projektu: dr Jacek Kucharczyk

Koordynator projektu: Łukasz Wenerski

Eksperti: dr Agnieszka Łada, dr Jacek Kucharczyk, Dariusz Przybysz, Łukasz Wenerski, Grzegorz Koziela

Badanie miało określić, wzajemny obraz Polaków i Czechów. Wizerunek ten analizowano na tle obrazu obu krajów w Niemczech. Zadanie tych samych pytań pozwoliło porównać postrzeganie w każdym państwie dwóch jego krajów sąsiedzkich oraz wzajemnego wizerunku trzech społeczeństw. Szczególną uwagę skupiono na wizerunku gospodarczym. Na podstawie badania przygotowany został raport *Polska Czechy Niemcy – Wzajemne relacje / Współpraca / Rozwój*, który zaprezentowano na Forum Ekonomicznym w Krynicy oraz na konferencji w Pradze.

Okres realizacji: lipiec - wrzesień 2013

Źródło finansowania: PKN Orlen

„Polsko-czeska współpraca przygraniczna pod lupą”

Kierownik projektu: Jacek Kucharczyk

Koordynator projektu: Aleksander Fuksiewicz/Łukasz Wenerski/Anna Jezierska

Eksperti: Aleksander Fuksiewicz, Radomír Špok

Wizyty polskiego i czeskiego analityka w regionie przygranicznym oraz ankieta online umożliwiły przygotowanie dwóch raportów podsumowujących współpracę przygraniczną w latach 2007-13 z perspektywy polskiej i czeskiej.

Okres realizacji: czerwiec – grudzień 2013

Źródło finansowania: Ministerstwo Spraw Zagranicznych

„Dialog między narodami: projekt polsko-litewski”

Kierownik projektu: Jacek Kucharczyk

Koordynator projektu: Aleksander Fuksiewicz

Eksperci: Agnieszka Łada, Aleksander Fuksiewicz, Jacek Kucharczyk, Vilius Mačkinis, Irma Budginaitė

Na podstawie szeroko zakrojonych badań sondażowych w Polsce i na Litwie oraz wśród obu mniejszości narodowych (litewskiej w Polsce i polskiej na Litwie) przygotowano publikację na temat wzajemnego wizerunku Polaków i Litwinów, oceny wzajemnych stosunków i kwestii praw mniejszości narodowych. Uzupełniały ją wnioski z badania jakościowego na temat oceny wzajemnych stosunków przez polskich i litewskich ekspertów. Publikację zaprezentowano na konferencjach organizowanych przez partnera projektu Fundację im. Prof. Bronisława Geremka w Warszawie, w której uczestniczył były prezydent Litwy Valdas Adamkus, i w Wilnie.

Okres realizacji: luty 2012 – kwiecień 2013

Źródła finansowania: Orlen, Fundacja PZU, Enea, Litewska Konfederacja Pracodawców

„Wizerunek Polski i Polaków na Ukrainie oraz Ukrainy, Ukraińców w Polsce”

Kierownik projektu: dr Jacek Kucharczyk

Koordynator: Łukasz Wenerski

Eksperci: dr Joanna Fomina, dr Joanna Konieczna-Sałamatin, dr Jacek Kucharczyk, Łukasz Wenerski

ISP zbadał wzajemny wizerunek Polaków i Ukraińców. Głównym rezultatem projektu jest raport „Polska – Ukraina, Polacy – Ukraińcy. Spojrzenie przez granicę”. Autorzy raportu prezentację obrazu Polski i Ukrainy rozpoczynają od pokazania źródeł, z jakich mieszkańcy obu krajów czerpią wiedzę o sobie nawzajem. Pamiętając o tym, że postawy i opinie dotyczące narodu mogą się różnić, a nawet być całkowicie odmienne od postaw i opinii na temat kraju, te dwie kwestie pozostają wyraźnie oddzielone. Raport przedstawia najpierw wizerunki narodów, a dopiero po nich ukazuje obrazy państw – Polski postrzeganej przez Ukraińców i Ukrainy postrzeganej przez Polaków. Ostatnia część poświęcona jest postrzeganiu przez Ukraińców miejsca swojego kraju oraz Polski na geopolitycznej mapie Europy. Raport został zaprezentowany na konferencjach w Warszawie i Kijowie oraz wydany w j. polskim, ukraińskim i angielskim (streszczenie).

Okres realizacji: marzec – grudzień 2013

Źródło finansowania: Fundacja PZU

„Relacje Unia Europejska – Ukraina po szczycie Partnerstwa Wschodniego w Wilnie”

Kierownik projektu: dr Jacek Kucharczyk

Koordynator: Łukasz Wenerski

Eksperci: dr Susan Stewart, Grzegorz Gromadzki

Głównym celem projektu było przygotowanie tekstu *Domestic challenges in Ukraine: Implications for the EU*. Autorzy raportu, Susan Stewart z Niemieckiego Instytutu Spraw Międzynarodowych i Bezpieczeństwa (SWP) oraz Grzegorz Gromadzki, ekspert współpracujący z Instytutem Spraw Publicznych skupili się na wewnętrznej sytuacji społeczno-ekonomicznej na Ukrainie. To właśnie rozwój tej sytuacji będzie miał ich zdaniem kluczowy wpływ na przyszłość relacji Unii Europejskiej z Ukrainą. Autorzy wskazują, że podstawowym celem ukraińskiej elity rządzącej będzie utrzymanie się u władzy i dalsze bogacenie się, dlatego będą oni gotowi do

użycia wszystkich dostępnych środków w wyborach prezydenckich w 2015 roku. Raport został zaprezentowany na seminarium w Warszawie w październiku 2005 r.

Okres realizacji: wrzesień – październik 2013

Źródło finansowania: Fundacja im. Heinricha Boella w Warszawie

„Program studyjny dla analityków polityki publicznej z Rosji” (8 edycja)

Kierownik projektu: dr Jacek Kucharczyk

Koordynator: Justyna Segeš Frelak, Łukasz Wenerski

Ekspert: Piotr Kaźmierkiewicz

We współpracy z wiodącym moskiewskim think tankiem Levada Center zorganizowaliśmy w Warszawie wizytę studyjną dla dziesięciu rosyjskich analityków i przedstawicieli sektora pozarządowego. Podobnie jak w latach poprzednich, uczestnicy wizyty pod okiem polskich tutorów, ekspertów w danej dziedzinie polityki publicznej, przygotowali kilka profesjonalnych tekstów analitycznych (*policy papers*).

Okres realizacji: lipiec 2012 – marzec 2013

Źródło finansowania: National Endowment for Democracy

„Analiza wpływu umowy o małym ruchu granicznym z Obwodem Kaliningradzkim na relacje polsko-rosyjskie”

Kierownik projektu: dr Jacek Kucharczyk

Koordynator: Łukasz Wenerski

Eksperci: Łukasz Wenerski, Piotr Kaźmierkiewicz

Głównym założeniem projektu było przybliżenie opinii osób zaangażowanych w polityczne, społeczne oraz gospodarcze aspekty relacji polsko-rosyjskich na temat małego ruchu granicznego, funkcjonującego pomiędzy dwoma polskimi województwami i Obwodem Kaliningradzkim. O ocenę skutków MRG dla Polski spytano przedstawicieli różnych środowisk: urzędników samorządowych, dziennikarzy, pracowników organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców. Dzięki wywiadam przeprowadzonym w pięciu polskich miastach objętych MRG: Gdańsku, Olsztynie, Braniewie, Bartoszycach, Nowym Dworze Gdańskim, przygotowano raport *Krajobraz pogranicza: Perspektywy i doświadczenia funkcjonowania małego ruchu granicznego z Obwodem Kaliningradzkim*.

Okres realizacji: lipiec 2013 – listopad 2013

Źródło finansowania: Centrum Polsko – Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia

Program Polityki Społecznej

Ekonomia społeczna i przedsiębiorczość społeczna

„Zintegrowany system wsparcia ekonomii społecznej”

Kierownik Projektu: Izabela Przybysz

Zespół ekspertów: dr Marek Rymsza, Tomasz Schimanek, Filip Pazderski, Izabela Przybysz, Dominika Potkańska.

Celem projektu jest podniesienie jakości usług świadczonych przez instytucje ekonomii społecznej i zatrudnienia socjalnego oraz ich pracowników, podniesienie profesjonalizmu podmiotów wspierających sektor ekonomii społecznej oraz budowa lokalnych partnerstw na rzecz zatrudnienia socjalnego i ekonomii społecznej. Działania ISP realizowane są w ramach Partnerstwa siedmiu organizacji, którego liderem jest Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich. W 2013 roku prowadziliśmy badania jakościowe wśród przedsiębiorstw społecznych, które pozwoliły na ocenę ich kondycji możliwości korzystania ze zwrotnych mechanizmów finansowych. Zostały również wypracowane standardy usług podmiotów prowadzących programy reintegracji społecznej i zawodowej (Centra Integracji Społecznej, Kluby Integracji Społecznej oraz Zakłady Aktywności Zawodowej). Wydaliśmy również podręcznik akademicki dotyczący ekonomii społecznej. Celem naszych działań było także inicjowanie debaty publicznej poświęconej wizji rozwoju sektora przedsiębiorczości społecznej i możliwych źródeł finansowania tego rodzaju inicjatyw. Zorganizowaliśmy trzy seminaria eksperckie dotyczące uwarunkowań prawnych podmiotów ekonomii społecznej. Przyglądaliśmy się także krajowym projektom dokumentów strategicznych dotyczących kierunków wsparcia przedsiębiorczości społecznej w Polsce w ramach nowej perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020.

Okres realizacji: wrzesień 2009 – 2014

Źródła finansowania: Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich – operator środków Europejski Fundusz Społeczny – Program Operacyjny Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

System pomocy społecznej

„Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

Koordynator projektu: Ewa Broma-Bąk

Zespół ekspertów: dr Marek Rymsza, dr Tomasz Kaźmierczak, dr Magdalena Dudkiewicz

Specjalista ds. badań: Dominik Owczarek

Głównym celem projektu jest podniesienie profesjonalizmu i zwiększenie skuteczności instytucji pomocy i integracji społecznej w rozwiązywaniu problemu wykluczenia społecznego poprzez stworzenie, przetestowanie oraz wdrożenie do 2013 roku standardów instytucji i usług pomocy oraz integracji społecznej. Projekt realizowany jest przez 11 organizacji pozarządowych, a jego liderem jest Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich. ISP oraz Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej (CAL) są odpowiedzialne za realizację jednego z zadań

projektu „Opracowanie, przetestowanie i wprowadzenie do praktyki pracy pracowników socjalnych standardu środowiskowej pracy socjalnej w środowiskach marginalizowanych”. Działania ISP obejmują m.in. diagnozę potencjału służb społecznych i środowiskowej pracy socjalnej, opracowanie modelu środowiskowej pracy socjalnej, merytoryczne wsparcie organizacji partnerskiej przy testowaniu i wprowadzaniu jej do praktyki pracy pracowników socjalnych.

Okres realizacji: marzec 2009 – marzec 2014

Źródła finansowania: Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich – operator środków Europejski Fundusz Społeczny – Program Operacyjny Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”

Dialog społeczny i rynek pracy

„Polskie centrum monitorowania stosunków przemysłowych, warunków pracy oraz procesów restrukturyzacji”

Koordynator projektu: Dominik Owczarek

Zespół ekspertów: dr Jan Czarzasty, prof. Juliusz Gardawski, Ewelina Kuźmich, dr Adam Mrozowicki, Maciej Pańków, Marta Trawińska, Marianna Zieleńska

PPS już po raz jedenasty monitorował rozwój dialogu społecznego i stosunków przemysłowych w Polsce na potrzeby dublińskiej Fundacji na Rzecz Poprawy Warunków Życia i Pracy (Eurofound). Projekt polega na opracowywaniu w trybie ciągłym ekspertyz i analiz, krótkich artykułów informacyjnych oraz tzw. badań *ad hoc*. ISP pełni funkcję Krajowego Obserwatorium w ramach unijnej sieci obejmującej wszystkie kraje członkowskie UE i Norwegię. Odbiorcami programu są: Komisja Europejska (DG Employment, Social Affairs & Inclusion), przedstawiciele rządów krajów UE, organizacje pracodawców i związków zawodowych na szczeblu europejskim i krajowym. Ekspertyzy opracowywane przez centra dostępne są na stronie internetowej European Foundation oraz w licznych publikacjach wydawanych przez Eurofound.

Okres realizacji: marzec 2013 – luty 2014

Źródła finansowania: European Foundation for the Improvement of Working and Living Conditions (Eurofound) na zlecenie Komisji Europejskiej

„Kryzys gospodarczy i dialog społeczny w Polsce”

Koordynator projektu: Dominik Owczarek

Ekspert: dr Jan Czarzasty

Wsparcie organizacyjne: Maciej Pańków

Odpowiedzią ISP na globalny kryzys gospodarczy było zaangażowanie się w międzynarodowy projekt badawczy, który miał zdiagnozować jego przejawy w naszym kraju oraz przeanalizować wpływ organizacji pracodawców i związków zawodowych na sposoby radzenia sobie z nim w krajach Europy Środkowej i Wschodniej. Projekt realizowany był w partnerstwie z ośrodkami analitycznymi w Turcji, Chorwacji, byłej Jugosłowiańskiej Republiki Macedonii, Bułgarii i Estonii. Liderem projektu było Centre for Economic Development w Sofii. Przygotowaliśmy dwujęzyczny raport analityczny, a także raporty z pozostałych krajów partnerskich. Zorganizowano krajową debatę nad ustawą antykryzysową (2009-2011) z udziałem przedstawicieli Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz reprezentatywnych

związków zawodowych i organizacji pracodawców. W czasie projektu zorganizowano wizytę studyjną oraz wydano tłumaczenie raportu Komisji Europejskiej *Industrial relations in Europe*. Informacje o projekcie na bieżąco opisywane są na stronach internetowych partnerów.

Okres realizacji: grudzień 2011 – listopad 2013

Źródła finansowania: Komisja Europejska (DG Employment, Social Affairs & Inclusion)

Ubóstwo Energetyczne

“Poland: Making Energy Efficiency Investments Available to poor”

Koordynator projektu: Dominik Owczarek

Ekspert: Dominik Owczarek

Głównym celem projektu była identyfikacja zakresu i postrzegania ubóstwa energetycznego. Przeprowadziliśmy badania jakościowe wśród ekspertów i decydentów oraz wydaliśmy raport.

Okres realizacji: marca 2013 – listopad 2013

Źródła finansowania: Bank Światowy

Program Demokracja i Społeczeństwo Obywatelskie

Współpraca organizacji pozarządowych z administracją publiczną

„Ocena zdolności rozwoju trzeciego sektora – CSO Sustainability Index” (2012 – 2013)

Koordynator projektu: Filip Pazderski

Eksperci: Agnieszka Rymsza, Małgorzata Koziarek

Celem projektu, realizowanego od 2004 roku jest ocena kondycji organizacji obywatelskich w Polsce, zgodnie z metodologią Indeksu Stabilności (CSO Sustainability Index) – corocznego badania międzynarodowego koordynowanego przez United States Agency for International Development (USAID). Ocena dokonywana jest w trakcie eksperckiego panelu dyskusyjnego. Uczestnicy panelu oceniają poziom rozwoju i stabilność trzeciego sektora w Polsce, uwzględniając siedem wymiarów: otoczenie prawne, zdolności organizacyjne, kondycję finansową, rzecznictwo, świadczone usługi, infrastrukturę, wizerunek społeczny. Na podstawie wyników przygotowywany jest raport, publikowany w formie książkowej oraz na stronach USAID razem z raportami z pozostałych krajów uczestniczących w badaniu. W 2013 roku opracowaliśmy i opublikowaliśmy w języku polskim i angielskim raport poświęcony sytuacji trzeciego sektora w 2012 roku. Pochodzące z niego wnioski posłużyły do zainicjowania debaty w środowisku organizacji pozarządowych i wspierających je instytucji publicznych,

na temat możliwych form finansowego wsparcia dalszego rozwoju sektora. W tym celu zorganizowane zostało seminarium pt. „Kondycja trzeciego sektora w Polsce - 7 lat i 4 drogi do stabilności finansowej”. Jesienią rozpoczęliśmy realizację badania poświęconego sytuacji polskich organizacji obywatelskich w 2013 roku.

Okres realizacji: wrzesień 2012 – sierpień 2013 (CSO SI 2012), październik 2013 – sierpień 2014 (CSO SI 2013)

Źródło finansowania: USAID

Aktywizacja obywateli w życiu publicznym i edukacja obywatelska

„Seniorzy – nowa generacja: Akademia aktywności lokalnej”

Kierownik projektu: Paulina Sobiesiak-Penszko / Małgorzata Koziarek

Zespół ekspertów: Tomasz Schimanek, Zbigniew Wejcman, Filip Pazderski

Przedsięwzięcie odpowiadało na zidentyfikowany przez ISP problem słabej aktywności obywatelskiej i społecznej seniorów (szczególnie mężczyzn) oraz brakiem skierowanej do nich oferty ze strony podmiotów zajmujących się działaniem na rzecz osób starszych. Chodziło w szczególności m.in. o uniwersytety trzeciego wieku, lokalne domy kultury, biblioteki, muzea, koła emerytów, czy też działające lokalnie organizacje pozarządowe. Działania badawcze ISP prowadzone były w dwóch społecznościach, wybranych na zasadzie studiów przypadku – w Tarnobrzegu i Piekarach Śląskich. Obejmowały one wykonanie analizy *desk reserach*, zbadanie w obu miejscowościach potrzeb i oczekiwań miejscowych osób starszych, a w szczególności mężczyzn, oraz publikację raportu. Dalszym etapem były warsztaty wyjazdowe z seniorami oraz przedstawicielami działających na ich rzecz organizacji i instytucji oraz serie zajęć przeprowadzone we współpracy z działającymi tam uniwersytetami trzeciego wieku oraz miejską biblioteką publiczną. Rezultatem projektu było wypracowanie działań aktywizujących osoby starsze w Tarnobrzegu oraz Piekarach Śląskich, stanowiących modelowe przykłady tego typu inicjatyw. Wydany został także poradnik prezentujący wypracowane w każdej ze społeczności rozwiązania aktywizujące osoby starsze i metodologię pracy nad nimi.

Okres realizacji: listopad 2012 - czerwiec 2013

Źródło finansowania: Ministerstwo Spraw Zagranicznych / Komisja Europejska

„Wolontariat w Niemczech i w Polsce oraz jego wpływ na zmiany wzajemnego nastawienia Niemców i Polaków oraz ich podejścia do idei integracji europejskiej”

Kierownik projektu: Filip Pazderski

Asystentka ds. badań: Beata Charycka

Celem projektu było zbadanie rezultatów, jakie z wolontariatu polsko-niemieckiego wynikają dla wolontariuszy z obu krajów. Pozwolił na rozpoznanie efektów wyjazdów młodych ludzi na długoterminowy wolontariat zagraniczny (na okres 6 miesięcy lub dłużej) dla podjęcia działalności skierowanej na realizację różnych celów społecznych. Szczególnie interesujący w tym kontekście jest wpływ wolontariatu na zmianę wzajemnego nastawienia Niemców i Polaków oraz ich podejścia do idei integracji europejskiej. Zbadany został stosunek wolontariuszy do odwiedzanego kraju i rozumienie/postrzeganie przez nich Europy (pojęcia

„integracja europejska”), które mają odzwierciedlenie w systemach wartości oraz przyczyniają się następnie do współpracy obywateli UE. Analizie poddane były także motywacje, kompetencje oraz doświadczenia nabyte podczas pobytu w charakterze wolontariusza w drugim kraju. ISP razem z partnerem niemieckim przeprowadził ankietę internetową wśród wolontariuszy wyjeżdżających z Polski do Niemiec oraz tych przyjeżdżających nad Wisłę zza zachodniej granicy. W dalszej kolejności, po kilku miesiącach pobytu poszczególnych osób na wolontariacie przeprowadzone zostały wywiady pogłębione z wybranymi wolontariuszami, którzy wcześniej wzięli udział w badaniu ilościowym. Wyniki badania podsumowały publikacje oraz spotkania dla organizacji i instytucji zajmujących się wolontariatem polsko-niemieckim, które odbyły się w Polsce i w Niemczech. Na podstawie materiału zgromadzonego podczas tych działań sformułowane zostały rekomendacje dla praktyków i decydentów, tworzących podstawy wymian wolontariackich między oboma krajami.

Okres realizacji: sierpień 2012 – styczeń 2014

Źródło finansowania: Polsko-Niemiecka Fundacji na rzecz Nauki, Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej

Dialog obywatelski i partycypacja

„Decydujmy razem. Wzmocnienie mechanizmów partycypacyjnych w kreowaniu i wdrażaniu polityk publicznych oraz podejmowaniu decyzji publicznych”

Kierownik projektu: Paulina Sobiesiak-Penszko / Małgorzata Koziarek

Zespół ekspertów: dr Anna Olech, dr Tomasz Kaźmierczak, dr Katarzyna Dzieniszewska-Naroska, Michał Kotnarowski, dr hab. Piotr Matczak, dr Arkadiusz Peisert, dr Ewa Bacia, Katarzyna Górniak, dr Anna Krajewska, dr Grzegorz Makowski, Adam Sawicki, Filip Pazderski

Celem projektu jest wypracowanie mechanizmów wspierania partycypacji publicznej, tj. aktywnego udziału obywateli w podejmowaniu decyzji publicznych. Przedsięwzięcie ma charakter badawczo-wdrożeniowy. Realizuje je partnerstwo sześciu organizacji, których liderem jest Ministerstwo Rozwoju Regionalnego. Główne zadania ISP to zbudowanie narzędzia do pomiaru partycypacji w społecznościach lokalnych, przeprowadzenie diagnozy stanu partycypacji w Polsce, a także prowadzenie monitoringu prawa na poziomie lokalnym. W 2013 roku kontynuowaliśmy prace nad zwiększaniem udziału obywateli w procesach decyzyjnych na poziomie lokalnym. Kolejny rok prowadziliśmy monitoring uwarunkowań prawnych, mogących mieć wpływ na takie uczestnictwo. Opublikowaliśmy *Bilans wydarzeń prawnych*, mających wpływ na poziom partycypacji publicznej w 2012 roku. Przeprowadziliśmy badania jakościowe, których wyniki opublikowaliśmy w II tomie publikacji poświęconej diagnozie stanu partycypacji publicznej w Polsce. Wydaliśmy dwa numery Analiz i Opinii poświęconych tematyce udziału obywateli w podejmowaniu decyzji publicznych. Przeprowadziliśmy ostatnią (trzecią) turę badań terenowych nad metodami podnoszenia poziomu partycypacji i wydaliśmy publikację prezentującą ich wyniki. Oddaliśmy do użytku elektroniczne narzędzie do pomiaru partycypacji – Licznik partycypacji, pozwalające na samodzielny pomiar stanu partycypacji i jej zmian w każdej gminie. Opracowaliśmy w formie zielonej księgi propozycje wypracowane przez partnerstwo projektu, dotyczące systemu wsparcia partycypacji publicznej w Polsce w celu poddania ich pod dyskusję publiczną.

Okres realizacji: listopad 2009 – czerwiec 2014

Źródło finansowania: Priorytet V Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Dobre rządzenie, Działanie 5.3 Wsparcie na rzecz realizacji Strategii Lizboński

„Obywatelska Dąbrowa”

Kierownik projektu: Filip Pazderski
Koordynator projektu: Małgorzata Koziarek
Ekspert: Dominik Owczarek

Ideą tej inicjatywy jest zwiększenie potencjału wspólnoty samorządowej Dąbrowy Górniczej w zakresie konsultacji społecznych. Działania projektu obejmują: partycypacyjne wypracowanie standardów konsultacji – regulaminu konsultacji społecznych i budżetu partycypacyjnego oraz wyszkolenie przedstawicieli administracji samorządowej i organizacji pozarządowych w zakresie stosowania standardów konsultacji społecznych. Towarzyszyły temu będą działania doradcze oraz informacyjno-edukacyjne, w tym uruchomienie portalu konsultacyjnego. Na zakończenie będzie miało miejsce upowszechnienie doświadczeń dot. budżetu partycypacyjnego wśród 20 innych JST. Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa Fundacji Instytut Spraw Publicznych (lider), Gminy Dąbrowa Górnicza oraz Fundacji Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia”.

Okres realizacji: sierpień 2013 – grudzień 2014

Źródło finansowania: Priorytet V Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Dobre rządzenie, Działanie 5.4 Rozwój potencjału trzeciego sektora, Poddziałanie 5.4.2 Rozwój dialogu obywatelskiego

„Partycypacja publiczna i zaangażowanie obywatelskie – odpowiedzi na deficyt demokracji w Europie i Ameryce Łacińskiej”

Kierownik projektu: dr Jacek Kucharczyk
Koordynator projektu: Katarzyna Renaud
Ekspertki: Aleksandra Niżyńska, Anna Jezierska, Barbara Audycka

Instytut Spraw Publicznych nawiązał współpracę z Centro de Estudio Enzo Faletto and Global Consortium on Security Transformation Uniwersytetu w Santiago de Chile, której celem było porównanie przejawów deficytu demokracji w Ameryce Łacińskiej i Europie, a szczególnie w Chile i w Polsce oraz zidentyfikowanie instrumentów, które wzmacniają poziom aktywności obywatelskiej i przeciwdziałają problemowi. Możliwość przeprowadzenia analizy w krajach i regionach o tak różnych kontekstach społecznych i politycznych daje niepowtarzalną okazję do spojrzenia na problem deficytu demokracji z szerszej, globalnej perspektywy. Na jesieni 2013 roku zorganizowano wizyty studyjne dla chilijskich analityków w Warszawie i polskich w Chile, podczas których mieli oni okazję spotkać się z kluczowymi organizacjami zajmującymi się partycypacją, poznać problemy. Wizyta w Polsce zakończyła się seminarium, na którym chilijscy goście przedstawili sytuację demokracji w Chile 20 lat po obaleniu dyktatury Augusto Pinocheta, natomiast konferencja końcowa odbyła się w grudniu w Santiago de Chile. Przygotowano raport porównawczy określający determinanty deficytu demokracji w obu krajach, 4 policy briefs, utworzono też specjalną stronę internetową, na której oprócz prac powstałych w ramach projektu umieszczane były inne publikacje nawiązujące do tematyki.

Okres realizacji: wrzesień 2012-grudzień 2013

Źródło finansowania: Open Society Foundations

Relacje Państwo–Kościół

„Obywatel – Religia – Państwo. Rola i miejsce kościołów i związków wyznaniowych w polskim życiu publicznym”

Kierownik projektu: dr Jacek Kucharczyk

Koordynator projektu/ekspert: Filip Pazderski

Zespół ekspertów: dr Grzegorz Makowski, dr Jarosław Zbieranek, dr Paweł Borecki, Małgorzata Druciarek, Aleksandra Niżyńska, Adam Sawicki

Projekt poruszył zagadnienie relacji pomiędzy państwem a kościołami i związkami wyznaniowymi w polskiej przestrzeni publicznej. Objął problem finansowania kościołów w Polsce, systemowe rozwiązania dotyczące edukacji religijnej, udział przedstawicieli kościoła w konsultowaniu polityki publicznej oraz generalnie jego obecność w życiu publicznym – zarówno pod względem norm konstytucyjnych, jak i praktyki. W szczególnym stopniu interesowały nas w tym obszarze trzy zagadnienia. Pierwszym była analiza przyjętego w Polsce modelu nauczania religii, jego wpływu na kształtowanie u młodych ludzi postaw obywatelskich i ich nastawienia do współpracy z innymi członkami społeczeństwa. Drugi to finansowanie kościołów, w tym dyskutowane od jakiegoś czasu przez stronę rządową oraz przedstawicieli funkcjonujących w Polsce kościołów i związków wyznaniowych zastąpienie dotychczasowego funduszu kościelnego odpisem podatkowym. Analiza obu zagadnień uwzględniła także porównanie sytuacji w Polsce z różnymi rozwiązaniami systemowymi stosowanymi w innych krajach europejskich. Trzecie poruszane w projekcie zagadnienie dotyczyło wpływu kościołów na życie polityczne w Polsce. Ekspertyzy we wszystkich wątkach pogłębione zostały o wyniki sondażowych badań opinii publicznej, pokazujących stosunek Polaków do wybranych wątków relacji między państwem a kościołem. Przeprowadzone zostały też spotkania dyskusyjne z nauczycielami, uczniami i ich rodzicami na temat obecnej sytuacji dotyczącej nauczania religii oraz pożądanego modelu. W oparciu o ich wyniki przygotowaliśmy poradnik i scenariusze lekcji pokazujące, jak dyskutować z uczniami na tematy związane z relacjami państwa i kościoła w przestrzeni publicznej.

Okres realizacji: wrzesień 2012 – październik 2013

Źródło finansowania: Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe

Wybory w demokratycznym państwie

„Forum Aktywny Obywatel” – komponent Programu „Obywatel i Prawo VII” Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności

Przewodniczący Forum: dr Jacek Kucharczyk

Koordynator projektu: Agata Winiarska

Specjaliści: Marta Gałązka

Sekretarz Forum: Katarzyna Renaud

Forum stanowi rodzaj think tanku, w ramach którego spotykają się przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz naukowcy i eksperci zainteresowani problematyką aktywizacji obywatelskiej. Od połowy 2012 roku działania Forum koncentrowały się wokół tematyki podnoszenia wiedzy obywateli o organach samorządowych – ich strukturze, kompetencjach i działalności. Wypracowano rekomendacje dotyczące działań, jakie różne podmioty (organy

państwowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, media) powinny podjąć przed wyborami samorządowymi. W 2013r. rekomendacje zostały przedstawione na trzech seminariach, w których uczestniczyli przedstawiciele organizacji pozarządowych, samorządowych, naukowców. Dwie wydane w 2013r. analizy dotyczyły wniosków płynących dla władz lokalnych w związku z komunikacją z wyborcami, w tym w Internecie, praktyki informowania w Polsce o wyborach samorządowych oraz jej podstaw prawnych.

Okres realizacji: lipiec 2012– grudzień 2013

Źródła finansowania: Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności

Przeciwdziałanie korupcji

„Alternative politics’? The rise of new political formations in Central Europe: reasons, factors, consequences”

Koordynator projektu: Marcin Waszak

Eksperci projektu: Marcin Waszak, Marta Gałązka

ISP we współpracy ze słowackimi, czeskimi i węgierskimi ekspertami badał alternatywne ruchy i partie polityczne, wyrosłe w ostatnim czasie w krajach Europy Środkowo-Wschodniej. Ekspert Instytutu podczas konferencji zorganizowanej w Bratysławie przez słowacki think tank Institute for Public Affairs przeanalizował przypadek Ruchu Palikota. Wydano anglojęzyczną publikację poświęconą zagadnieniu alternatywnych bytów politycznych, zawierającej rozdział autorstwa ekspertów ISP.

Okres realizacji: wrzesień 2012 – kwiecień 2013

Źródło finansowania: The International Visegrad Fund

“Promoting effective anti-corruption framework in the CEE countries”

Koordynator projektu: Aleksandra Kobylińska

ISP we współpracy z partnerami z Czech, Estonii, Słowacji i Węgier realizuje monitoring stosowania prewencyjnych mechanizmów przeciwdziałania korupcji, obejmujących: dostęp do informacji publicznej, zapobieganie konfliktowi interesów, ochronę sygnalistów oraz przejrzystość finansowania partii politycznych. W ramach projektu zrealizowano m.in. pionierskie badanie dotyczące sytuacji sygnalistów w Polsce oraz porównawcze badanie poświęcone dostępowi do informacji publicznej dotyczącej spółek państwowych i komunalnych.

Okres realizacji: maj 2013 – maj 2015

Źródło finansowania: Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Stosunków Wewnętrznych, Program Przeciwdziałania i Zwalczania Przestępczości

Dostęp obywateli do pomocy prawnej

„Rada Ekspertów” – komponent Programu „Obywatel i Prawo VII” PAFW

Członkowie Rady Ekspertów: dr Jacek Kucharczyk, Agata Winiarska

Koordynator projektu: Agata Winiarska

Specjaliści: Aleksandra Kobylińska, Maciej Folta

Sekretarz Rady Ekspertów: Katarzyna Renaud

Rada Ekspertów jest niezależnym ciałem opiniotwórczym, w skład którego wchodzi specjaliści i autorytety z obszaru prawa i socjologii prawa, zainteresowani zagadnieniem poszerzania publicznego dostępu do pomocy prawnej. W VII edycji programu, w ramach działań Rady, zorganizowaliśmy seminaria na temat opodatkowania porad prawnych udzielanych pro bono, nowych mechanizmów dochodzenia przez obywateli swoich praw (prawo do petycji), reformy wymiaru sprawiedliwości (kodeksu karnego.), informacji prawnej z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi internetowych, edukacji prawnej i obywatelskiej. Powstały ekspertyzy na temat obligatoryjności mediacji i funkcjonowania prawa do petycji. Opracowaliśmy materiały pomocnicze do szerokiego stosowania w edukacji prawnej: „Inspirator edukacji prawnej” oraz „Bibliotekę edukacji prawnej i obywatelskiej”.

Okres realizacji: lipiec 2012 – grudzień 2013

Źródło finansowania: Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności

„Konkurs grantowy dla poradniczych organizacji pozarządowych” – komponent Programu „Obywatel i Prawo VII” PAFW

Koordynator projektu: Agata Winiarska

Projekty osiemnastu organizacji dofinansowane zostały łączną kwotą blisko 600 tys. zł. Dzięki środkom programu możliwe jest udostępnianie pomocy prawnej osobom w trudnej sytuacji życiowej i materialnej przez organizacje pozarządowe. W VII edycji program wspierał przede wszystkim organizacje udzielające porad specjalistycznych, dotyczących wybranych problemów prawnych lub problemów określonych grup obywateli, o utrudnionym dostępie do poradnictwa, np. kobiet, więźniów, rodzin adopcyjnych, uchodźców, pacjentów, osób niepełnosprawnych.

Okres realizacji: lipiec 2012 – grudzień 2013

Źródło finansowania: Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności

„Platforma Współpracy Organizacji Poradniczych” – komponent Programu „Obywatel i Prawo VII” PAFW

Koordynator projektu: Agata Winiarska

Ekspert: Tomasz Schimanek

Platforma Współpracy Organizacji Poradniczych (PWOP) powstała w celu wypracowania i przedstawienia władzom propozycji wsparcia rozwoju bezpłatnego poradnictwa prawnego i obywatelskiego w kolejnym okresie programowania funduszy Unii Europejskiej na lata 2014-2020. Platforma rozpoczęła swoje prace na jesieni 2012 roku. Do końca grudnia 2013r. przystąpiło do niej 39 organizacji udzielających bezpłatnych porad prawnych na terenie całego kraju. Podczas warsztatów wspólnie określiły one obecny stan bezpłatnego poradnictwa

prawnego w Polsce i jego potrzeby. Sformułowano postulaty wsparcia bezpłatnego poradnictwa prawnego i obywatelskiego w nowej perspektywie finansowej, uczestniczono w konsultacjach zaproponowanych rozwiązań, prowadzonych przez rząd i regiony, wystosowano 4 pisma do władz centralnych i 16 listów do władz regionalnych, uczestniczono w kilku spotkaniach bilateralnych na szczeblu ministerialnym i regionalnym, dotyczących przyszłości funduszy UE w kontekście potrzeb organizacji poradniczych. Powstały dwie ekspertyzy z rekomendacjami na rzecz poradnictwa w nowej perspektywie finansowej.

Okres realizacji: lipiec 2012 – grudzień 2013

Źródło finansowania: Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności

„Opracowanie kompleksowych i trwałych mechanizmów wsparcia dla poradnictwa prawnego i obywatelskiego w Polsce”

Koordynator projektu: Agata Winiarska/Marcin Waszak

Projekt ma charakter systemowy i partnerski, realizowany jest we współpracy z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej, Instytutem Prawa i Społeczeństwa, Fundacją Uniwersyteckich Poradni Prawnych i Związkiem Biur Porad Obywatelskich. W 2012 roku ISP przygotował i przeprowadził ogólnopolskie badania (ilościowe i jakościowe) poradnictwa prawnego i obywatelskiego w trzech segmentach: usługodawców, beneficjentów i potencjalnych beneficjentów oraz instytucji wspierających poradnictwo. Etap analizy zebranych wyników zakończył się w VII 2013 r. opublikowaniem kompleksowego raportu. W oparciu o pozyskane w trakcie badania informacje eksperci ISP pracowali wspólnie z partnerami nad propozycją modelu powszechnie dostępnego, bezpłatnego systemu poradnictwa prawnego i obywatelskiego i założeń polityki państwa w tym obszarze. Wypracowane w pierwszej fazie prac grupy roboczej rozwiązania poddano konsultacjom z potencjalnymi interesariuszami systemu, wśród których znaleźli się m.in. przedstawiciele samorządu uczestniczący w konsultacjach prowadzonych przez ISP. We współpracy z FUPP zespół Programu brał także udział w tworzeniu internetowej wyszukiwarki bezpłatnej pomocy prawnej mapaporaadnictwa.org. W ramach upowszechniania wyników badań i rezultatów projektów wydano dotychczas trzy numery Analiz i Opinii o problematyce poradniczej, organizowano także konferencję w Sejmie i seminaria dla mediów.

Okres realizacji: marzec 2012 – lipiec 2014

Źródło finansowania: Europejski Fundusz Społeczny Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

Program Polityki Migracyjnej

Dyskryminacja Cudzoziemców

„Różni, ale równi – badania nad równym traktowaniem cudzoziemców w Polsce”

Koordynator: Maryla Koss-Goryszewska, Bogumiła Jabłecka

Projekt miał służyć wypracowaniu podstaw skutecznej integracji poprzez zdiagnozowanie problemów, przed jakimi stoją obcokrajowcy pochodzący z państw trzecich w Polsce (w tym dyskryminacji) oraz sformułowanie rekomendacji zmierzających do obniżenia napięć pojawiających się na drodze integracji z polskim społeczeństwem. W 2013 roku zrealizowaliśmy m.in. szkolenie dla specjalistów ds. rekrutacji z dziedziny przeciwdziałania dyskryminacji w zatrudnieniu oraz badanie z użyciem tzw. testów dyskryminacyjnych – badanie eksperymentalne rynku pracy pod kątem równego traktowania cudzoziemców i Polaków ubiegających się o to samo stanowisko pracy.

Okres realizacji: styczeń 2011 – grudzień 2013

Źródła finansowania: Europejski Fundusz na Rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich oraz budżet państwa

„Równościowy Samorząd”

Koordynator: Bogumiła Jabłeczka

Projekt „Równościowy samorząd” poprzez cykl szkoleń i seminariów skierowanych do osób zatrudnionych w jednostkach samorządu warszawskiego miał na celu podniesienie standardów prowadzenia polityki antydyskryminacyjnej. W ramach projektu ISP zorganizował 3 dwudniowe szkolenia, podczas których pracownicy warszawskich ośrodków pomocy społecznej oraz wydziałów spraw społecznych i zdrowia dla dzielnic m.st. Warszawy przyswoili wiedzę z zakresu równościowego traktowania. Projekt zrealizowany we współpracy ze Stowarzyszeniem Interwencji Prawnej i Stowarzyszenia Lambda Warszawa.

Okres realizacji: wrzesień-grudzień 2013

Źródła finansowania: dotacja z Urzędu m. st. Warszawy

Integracja cudzoziemców

„Integracja poprzez edukację. Psychologiczne i prawne wsparcie cudzoziemców w Polsce”

Koordynator: Karolina Grot, Agnieszka Sitko

Projekt powstał w oparciu o doświadczenia zdobyte podczas szkoleń i warsztatów ISP skierowanych do osób, które uzyskały w Polsce jedną z form ochrony międzynarodowej oraz do osób pracujących z migrantami przymusowymi. Poza trzema cyklami warsztatów (warsztaty integracyjne dla migrantek przymusowych, warsztaty z zakresu wiedzy prawnej i obywatelskiej dla migrantek i migrantów przymusowych oraz szkolenia z zakresu mediacji i rozwiązywania konfliktów dla Polaków pracujących z cudzoziemcami), w ramach projektu został wyprodukowany spot z okazji Międzynarodowego Dnia Uchodźcy w czerwcu 2013 roku.

Okres realizacji: lipiec 2012 – lipiec 2015

Źródła finansowania: Europejski Fundusz na Rzecz Uchodźców oraz budżet państwa

„Prawnicy na rzecz uchodźców V”

Koordynator: Justyna Segeš Frelak, Anna Piłat

W ramach projektu udzielane były informacje, pomoc prawna, socjalna, doradcza i językowa osobom, które ubiegają się o nadanie statusu uchodźcy lub uzyskały w Polsce jedną z form ochrony międzynarodowej. Projekt, którego ISP jest liderem, realizowany jest

we współpracy z Kliniką Prawa UW (Wydział Prawa i Administracji UW), Helsińską Fundacją Praw Człowieka, Stowarzyszeniem Interwencji Prawnej oraz Fundacją Polskie Forum Migracyjne. W ramach tej samej inicjatywy zostało zrealizowane przekrojowe badanie ilościowe wśród 300 osób przebywających w ośrodkach dla uchodźców oraz beneficjentów pomocy integracyjnej.

Okres realizacji: styczeń 2012 – grudzień 2014

Źródła finansowania: Europejski Fundusz Uchodźczy oraz budżet państwa

„Tygiel kulturowy czy getta narodowościowe? – wzory integracji i wzajemne relacje imigrantów z Azji i Bliskiego Wschodu w Polsce”

Koordynator: Justyna Segeš Frelak, Anna Piłat

Badaliśmy różne ścieżki integracji migrantów pochodzących z Azji i Bliskiego Wschodu (m.in. Armenii, Nepalu, Syrii, Turcji, Indii) oraz wzajemne relacje pomiędzy cudzoziemcami z tych regionów. Na podstawie badań opracowaliśmy narzędzia służące lepszej integracji obywateli państw trzecich z Azji i Bliskiego Wschodu w Polsce.

Okres realizacji: czerwiec 2011 – kwiecień 2013

Źródła finansowania: Europejski Fundusz na Rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich oraz budżet państwa

„Mój dom – Twój dom? Badanie zagrożeń w integracji cudzoziemców w Polsce”

Koordynator: Justyna Segeš Frelak, Karolina Grot

Projekt skupia się na zdiagnozowaniu podstawowych problemów, przed jakimi stoją migranci w naszym kraju, a które skutecznie utrudniają ich integrację ze społeczeństwem polskim: segregacji i dyskryminacji migrantów na rynku mieszkaniowym. W 2013 roku przeprowadziliśmy m.in. badanie diagnozujące dyskryminację migrantów na rynku mieszkaniowym w Polsce przy użyciu tzw. testów dyskryminacyjnych.

Okres realizacji: październik 2012 – grudzień 2014

Źródła finansowania: Europejski Fundusz na Rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich oraz budżet państwa

„Badanie zagrożeń w integracji migrantów przymusowych w Polsce”

Koordynator: Justyna Segeš Frelak, Anna Piłat

Projekt zakłada odpowiednie zdiagnozowanie podstawowych problemów, przed jakimi stoją uchodźcy w naszym kraju, a które skutecznie utrudniają ich integrację ze społeczeństwem polskim: dyskryminacji na rynku mieszkaniowym migrantów przymusowych, która niejednokrotnie generuje problem bezdomności uchodźców oraz przemocy wobec kobiet-uchodźczyń.

Okres realizacji: styczeń 2012 – grudzień 2013

Źródła finansowania: Europejski Fundusz Uchodźczy oraz budżet państwa

„Migranci w Europie Środkowej”

Koordynator: Karolina Grot

Projekt realizowany w Polsce, Czechach, Słowenii, Węgrzech i na Słowacji ma na celu zbadanie, w jaki sposób dorobek prawny UE oraz pozostałe narzędzia unijne wpływają na politykę migracyjną i integracyjną (oraz ich wymiar praktyczny) w krajach wyszehradzkich. Projekt ma wzmocnić współpracę między ekspertami w dziedzinie migracji z tych krajów, jak również stworzyć przestrzeń do wypowiedzi dla samych migrantów na ważne dla nich tematy, takie jak łączenie rodzin, legalizacja pobytu czy podejmowanie pracy na terenie UE.

Okres realizacji: wrzesień 2012 – luty 2014

Źródło finansowania: Komisja Europejska (EACEA „Europe for Citizens”), Międzynarodowy Fundusz Wyszehradzki

Badanie zjawiska handlu ludźmi

„Zwalczanie handlu ludźmi w Unii Europejskiej: promowanie współpracy w dziedzinie prawa i ochrony ofiar”

Koordynator: Justyna Segeš Frelak, Maryla Koss-Goryszewska, Bogumiła Jabłecka

Projekt ma na celu lepsze zrozumienie zjawiska handlu ludźmi, a także analizę istniejącego prawa krajowego, unijnego oraz międzynarodowego w tym zakresie, porównanie strategii oraz środków prawno-instytucjonalnych odnoszących się do handlu ludźmi, analizę wdrażania krajowych programów zwalczania handlu ludźmi, przeszkody uniemożliwiające skuteczne ściganie przestępstwa oraz promowanie szkoleń dla policji, sędziów i prokuratorów. W 2013 roku przeprowadzane zostało badanie prasy oraz badanie kwestionariuszowe wśród funkcjonariuszy Straży Granicznej i Policji w Warszawie, Zielonej Górze i Szczecinie oraz badanie jakościowe, w ramach którego przeprowadzono ponad 20 wywiadów z ekspertami zajmującymi się badaniem oraz zwalczaniem zjawiska handlu ludźmi w Polsce.

Okres realizacji: grudzień 2011 – kwiecień 2014

Źródła finansowania: Komisja Europejska

Migracje Polaków

„Nic o nas bez nas. Partycypacja obywatelska Polaków w Wielkiej Brytanii”

Koordynator: Karolina Grot

Projekt miał na celu przeprowadzenie diagnozy dotychczasowych form partycypacji obywatelskiej polskich migrantów i wsparcie środowisk polonijnych (ze szczególnym uwzględnieniem migrantów poakcesyjnych) poprzez wypracowanie narzędzi, wskazówek i rekomendacji stymulujących ich uczestnictwo w życiu politycznym i społecznym w Wielkiej Brytanii. Materiał empiryczny zebrany podczas badań terenowych został zaprezentowany przez badaczy ISP podczas dwóch seminariów w Warszawie i Londynie oraz opisany na łamach publikacji pt. „Nic o nas bez nas. Partycypacja obywatelska Polaków w Wielkiej Brytanii”. Na podstawie przeprowadzonych badań przygotowano także publikację multimedialną skierowaną do Polaków na Wyspach dostępną pod adresem uk-insirator.eu.

Okres realizacji: sierpień – grudzień 2013

Źródła finansowania: Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP

Obserwatorium Równości Płci

„Obserwatorium Równości Płci”

Koordynator: Małgorzata Druciarek, Aleksandra Niżyńska

Projekt miał na celu analizowanie, monitorowanie i promowanie równości płci w Polsce. Poprzez działania grupy ekspertów i ekspertek zajmujących się problematyką konstytucyjnej zasady równości kobiet i mężczyzn monitorowaliśmy działania legislacyjne, aktywność rządu i administracji publicznej. Na naszej stronie internetowej znajdują Państwo opinie i komentarze dotyczące nie tylko polskiej legislacji oraz działań władz na różnych szczeblach, ale także aktów prawa międzynarodowego. Poza wnikliwym monitoringiem działalności władz państwowych i samorządowych oraz analizą aktów prawnych, nasi eksperci i ekspertki obserwowali również działalność organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze równości płci. Najbardziej interesujące informacje i wydarzenia zamieszczane były w comiesięcznym biuletynie wysyłanym do ponad 1000 kontaktów.

Okres realizacji: wrzesień 2012 – grudzień 2013

Źródła finansowania: Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe

„Warsztaty dla ojców”

Koordynator: Małgorzata Druciarek, Aleksandra Niżyńska

Temat godzenia ról rodzinnych i zawodowych przedstawiany jest głównie z perspektywy kobiet, my chcemy pokazać go z perspektywy ojca. Wskazać możliwe sposoby aktywnego zaangażowania się w rolę ojca przy jednoczesnym rozwoju kariery zawodowej. Pokazać, w jaki sposób można być aktywnym ojcem i pracownikiem, jak radzić sobie z krytyką w środowisku pracy i gdzie szukać wsparcia w realizowaniu się w nowej roli społecznej. W dniach 23-24 maja 2013 roku w Instytucie Spraw Publicznych odbyły się warsztaty dla przyszłych trenerów grup ojcowskich. Panowie pod okiem szkoleniowców ze Szwecji (Matsa Berggrena i Nilsa Petterssona) uczą się, jak prowadzić warsztaty dla ojców na temat godzenia ról zawodowych i rodzinnych, jak egzekwować swoje prawa rodzicielskie w miejscu pracy oraz w jaki sposób podnosić jakość czasu spędzanego z dziećmi. W kolejnych miesiącach trenerzy przeprowadzili warsztaty dla chętnych ojców w 5 polskich miastach. Warsztaty zorganizował Instytut Spraw Publicznych z Gazetą Wyborczą. Celem warsztatów jest zwiększenie świadomości bycia ojcem; zrozumienie praw i obowiązków ojca względem partnerki i dzieci oraz rozwijanie umiejętności w różnych sferach życia zawodowego i rodzinnego

Okres realizacji: maj-wrzesień 2013

Źródła finansowania: Instytut Szwedzki

„W stronę większego uczestnictwa kobiet w polityce w krajach grupy wyszehradzkiej”

Koordynator: Małgorzata Druciarek, Aleksandra Niżyńska

Projekt powstał w oparciu o doświadczenia zdobyte podczas V Kongresu Kobiet i współpracy z organizacjami kobiecymi z państw wyszehradzkich. We wrześniu 2013 roku zorganizowaliśmy warsztaty i konferencję poświęconą udziałowi kobiet w procesie wyborczym w Czechach, na Słowacji, w Polsce i na Węgrzech. 20 uczestniczek z krajów Europy Środkowo-Wschodniej miało szansę podzielenia się swoimi doświadczeniami, a także porozmawiania o wspólnej strategii zwiększenia udziału kobiet w polityce, co jest szczególnie istotne w obliczu wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2014 roku. Efektem projektu jest opublikowana w wersji polskiej i angielskiej elektroniczna publikacja.

Okres realizacji: marzec 2013 – listopad 2013

Źródła finansowania: Fundacja im. F. Eberta

„Konferencja (Nie)równość płci – ile to kosztuje?”

Koordynator: Małgorzata Druciarek, Aleksandra Niżyńska

W ramach projektu zrealizowaliśmy konferencję poświęconą szwedzkim i polskim doświadczeniom w zakresie wprowadzania rozwiązań związanych z godzeniem życia zawodowego i rodzinnego w przedsiębiorstwach. W konferencji wzięło udział ponad 150 uczestników i uczestniczek. Konferencji towarzyszył konkurs fotograficzny „Oko na tatę” i wystawa zdjęć „Życiowa układanka” prezentowana na Krakowskim Przedmieściu w Warszawie.

Okres realizacji: marzec 2013 – maj 2013

Źródła finansowania: Ambasada Szwecji w Polsce

Wydarzenia

Konferencje

- „Strefa euro po remoncie. Co na to Polacy? Społeczne i ekonomiczne aspekty reformy Unii Gospodarczej i Walutowej”, Warszawa, 14 lutego
- „O stosunkach polsko-litewskich. Prawdy, zmyślenia, interpretacje”, Warszawa, 18 kwietnia
- „Stambuł i Delhi w Warszawie. Plany i strategie imigrantów z Azji i Bliskiego Wschodu w Polsce”, Warszawa, 28 marca
- „Polska droga do euro”, Senat RP, Warszawa, 19 kwietnia
- „Obrazy ubóstwa i wykluczenia społecznego, czyli jak w Polsce mówi się o biedzie?”, Warszawa, 17 maja
- „O stosunkach polsko-litewskich. Prawdy, zmyślenia, interpretacje”, Wilno, 25 kwietnia
- „(Nie)równość płci. Ile to kosztuje?”, Warszawa, 22 maja
- „Kryzys społeczności? Służby społeczne i organizacje pozarządowe w poszukiwaniu potencjału społeczności lokalnych w Polsce i we Francji”, ISP, Warszawa, 10-11 czerwca
- „Czas na Afrykę? Perspektywy współpracy rozwojowej i gospodarczej Polski z krajami afrykańskimi”, Warszawa, 17 czerwca
- „Polityka i życie codzienne. Niemieckie spojrzenie na Polskę i Rosji”, Warszawa, 26 czerwca
- „Kondycja trzeciego sektora w Polsce - 7 lat i 4 drogi do stabilności finansowej”, Warszawa, 8 lipca
- „Poradnictwo prawne i obywatelskie w Polsce. Stan obecny, efekty działania, możliwości wykorzystania w polityce społecznej państwa”, Warszawa, 9 lipca
- „(Nie)obecność kobiet w polityce – czy wspólna strategia dla Europy Środkowo-Wschodniej jest możliwa?”, Warszawa, 27 września
- „Sektor pozarządowy w Polsce: profesjonalnie zarządzany, społecznie zakorzeniony?”, Warszawa, 18 października
- „Samorządy lokalne a Unia Europejska. W przeddzień 10-lecia Akcesji” (we współpracy ze Związkiem Miast Polskich), Warszawa 14 listopada
- „Jak skuteczniej walczyć z handlem ludźmi? – współpraca międzynarodowa, rola państwa i organizacji pozarządowych”, Warszawa, 15 listopada
- „Polska i Ukraina. Spojrzenie przez granicę”, Warszawa, 25 listopada
- „Polska i Ukraina. Spojrzenie przez granicę”, Kijów, 10 grudnia (we współpracy z Fundacją Inicjatyw Demokratycznych im. Ilko Kucheriva)
- „Dyskryminacja cudzoziemców w Polsce - konteksty prawne, społeczne i ekonomiczne”, Warszawa, 16 grudnia

Seminaria, debaty publiczne

- Seminarium konsultacyjne projektu Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej, Warszawa, 4 lutego
- „Edukacja prawna- co się zmienia, nowe szanse i wyzwania”, Warszawa, 21 lutego
- „Maraton idei i przedpremierowy pokaz filmu `Dzień kobiet`”, Warszawa, 7 marca
- „Zakłady Aktywności Zawodowej w projekcie Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej”, Warszawa, 2 kwietnia

- „O stosunkach polsko-litewskich. Prawdy, zmyślenia, interpretacje”, ISP Warszawa, 18 kwietnia
- „Nowe technologie a dostęp do prawa”, Warszawa, 20 maja
- „Znaczenie trzeciego sektora w polskiej pomocy rozwojowej: stan obecny i rekomendacje na przyszłość”, Warszawa, 23 maja
- „Obywatele Europy”. Polacy 10 lat po referendum akcesyjnym, Warszawa 7 czerwca
- European External Action Service and national diplomacies, Warszawa, 11 czerwca
- „Polska i Niemcy wobec Rosji – wspólny głos, wspólne działania”, Warszawa, 18 czerwca
- „Problem opodatkowania bezpłatnej pomocy prawnej – próba uregulowania”, Warszawa, 20 czerwca
- „Zapobieganie korupcji wśród parlamentarzystów, sędziów i prokuratorów”, Warszawa, 24 czerwca
- „Im Osten was Neues. Das Bild Polens und Russlands in Deutschland”, Berlin, 25 czerwca
- Władza lokalna a obywatel- dialog czy monolog?, Warszawa, 25 czerwca
- „Kondycja trzeciego sektora w Polsce - 7 lat i 4 drogi do stabilności finansowej”, Warszawa, 8 lipca
- „Prawo cudzoziemca do życia rodzinnego w Polsce – instytucja łączenia rodzin w praktyce”, Warszawa, 12 sierpnia
- Okrągły stół nt. kampanii informacyjnej przed przyszłorocznymi wyborami do Parlamentu Europejskiego, Warszawa, 29 sierpnia
- „Czy potrzebujemy religii w szkole?”, Warszawa, 4 września
- „Wybory do Bundestagu: Nudna kampania i trzymający w napięciu wynik”, Warszawa, 10 września
- „Pomoc publiczna dla przedsiębiorstw społecznych”, Warszawa, 10 września
- „Państwo - Kościół - Pieniądze: jakie finansowanie Kościoła w Polsce?”, Warszawa, 11 września
- „Gdzie leży granica? - relacje Państwo – Kościół w III RP”, Warszawa, 18 września
- „Jakiej nauki religii potrzebujemy do kształtowania społeczeństwa tolerancyjnego?”, Białystok, 23 września
- „Pozwy zbiorowe w Polsce. Doświadczenia i rekomendacje”, Warszawa, 25 września
- Okrągły stół ekspercki „Długoterminowy wolontariat polsko-niemiecki oraz jego wpływ na wzajemne postrzeganie Polaków i Niemców oraz ich podejście do idei integracji europejskiej”, Warszawa, 7 października
- „Wybieraj nie tylko wójta, czyli jak informować o wyborach samorządowych”, Warszawa, 15 listopada
- „Democracy in action? Protest movements and civic activism in Latin America & Europe”, Warszawa, 19 września
- „Klauzule społeczne w praktyce - fakty i mity”, Szczecin, 20 września (we współpracy z Urzędem Zamówień Publicznych oraz Fundacją Fundusz Współpracy podczas Ogólnopolskich Spotkań Ekonomii Społecznej)
- „Jak popularyzować wiedzę na temat bezpłatnego poradnictwa prawnego i obywatelskiego?”, Warszawa, 8 października
- „Wybieraj nie tylko wójta, czyli jak informować o wyborach samorządowych”, Warszawa, 15 października
- „Jakie są perspektywy rozwoju systemu wsparcia ekonomii społecznej”, Warszawa, 19 listopada
- „Nieznany i daleki - Polacy o Parlamencie Europejskim”, Warszawa, 30 października
- „Czy młodzi uratują Europę? Jak przekonać młodych do głosowania w eurowyborach?”, Warszawa, 20 listopada
- „Mały ruch graniczny z Obwodem Kaliningradzkim. Skutki dla społeczeństwa, skutki gospodarki”, Warszawa, 21 listopada,

- „Przyszłość miast – miasta przyszłości”, panel tematyczny, kongres „Smart Metropolia”, Gdańsk, 21-22 listopada
- „Dostęp do pomocy prawnej w nowej procedurze karnej”, Warszawa, 26 listopada
- Partnerskie debaty dla dziecka, mamy i taty”, Warszawa, 28 listopada, 30 listopada-1 grudnia
- „Karanie za zakrywanie – czy zasłanianie twarzy podczas zgromadzeń powinno być zakazane?”, Warszawa, 28 listopada
- „Kooperatyzm. Jak w Polsce odradza się chęć do współdziałania?”, Warszawa, 3 grudnia
- „Partycypacja publiczna od kuchni”, Warszawa, 9 grudnia
- „Pozwy zbiorowe w Polsce. Doświadczenia i rekomendacje”, Warszawa, 25 września
- „Partycypacja publiczna od kuchni”, Warszawa, 9 grudnia
- „On different paths? Czech and Polish strategy vis-a-vis EMU and EU foreign relations”, Warszawa, 16 grudnia
- „Nic o nas bez nas. Obywatelska partycypacja Polaków w Wielkiej Brytanii”, Warszawa, 17 grudnia
- „European Endowment for Democracy One Year On”, Warszawa, 18 grudnia
- „Nic o nas bez nas. Obywatelska partycypacja Polaków w Wielkiej Brytanii”, Londyn, 19 grudnia

Konferencje prasowe

- „Weź urlop ojczel!”, Instytut Spraw Publicznych/Gazeta Wyborcza/Kongres Kobiet, Warszawa, 17 kwietnia
- Prezentacja wstępnych wyników badania poradnictwa oraz mapy bezpłatnego poradnictwa prawnego i obywatelskiego, Warszawa, 16 maja
- „Jak popularyzować wiedzę na temat bezpłatnego poradnictwa prawnego i obywatelskiego?”, Warszawa, 8 października
- „Barometr Polska – Niemcy 2013. Wizerunek Niemiec i Niemców w polskim społeczeństwie po 10 latach wspólnego członkostwa w Unii Europejskiej, Warszawa, 5 grudnia

Warsztaty, szkolenia, spotkania

- spotkanie Platformy Współpracy Organizacji Poradniczych – ocena zgłoszonych w konsultacjach uwag i opinii, Warszawa, 16 stycznia
- Spotkanie „Znaczenie trzeciego sektora w polskiej pomocy rozwojowej: stan obecny i rekomendacje na przyszłość”, Warszawa, 26 lutego
- Warsztaty „Jak połączyć aktywność z przyjemnością” poświęcone wypracowaniu działań aktywizujących seniorów w lokalnych społecznościach: Piekary Śląskie, 26-27 lutego; Tarnobrzeg, 28 lutego - 1 marca
- Spotkanie „Relacje pomiędzy polityką handlową i inwestycyjną a polityką pomocową RP ora znaczenie sektora prywatnego w polskiej pomocy rozwojowej”, Warszawa, 4 marca
- spotkanie Platformy Współpracy Organizacji Poradniczych - wypracowanie ostatecznych propozycji uwzględnienia wsparcia poradnictwa prawnego i obywatelskiego w Programie Operacyjnym Wiedza-Edukacja-Rozwój 2014-2020, Warszawa, 22 kwietnia
- posiedzenie Rady Ekspertów Programu „Obywatel i Prawo”, Warszawa, 20 maja

- Debata/warsztaty „Szkoła, edukacja obywatelska a nauczanie religii” z uczniami Zespołu Szkół Licealnych i Technicznych nr 1, ul. Wiśniowa 56, Warszawa, 20 czerwca
- Dwudniowe szkolenie z zakresu wiedzy prawnej i obywatelskiej dla mieszkańców ośrodka dla cudzoziemców w Dębaku 17-18 września
- Debata/warsztaty „Szkoła, edukacja obywatelska a nauczanie religii” z uczniami Społecznego Gimnazjum nr 20 „Raszyńska”, Warszawa, 7 października
- spotkanie Platformy Współpracy Organizacji Poradniczych - wypracowanie wspólnej opinii do zaproponowanego przez MRR Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój (PO WER), Warszawa, 14 października
- Szkolenia antydyskryminacyjne dla urzędników m. st. Warszawy (28-29.11.2013- jedno szkolenie, 2-3.12.2013 – dwa szkolenia)
- dwa dwudniowe szkolenia psychoedukacyjne dla kobiet migrantek z ośrodków dla cudzoziemców w Lublinie (3-4 października) i pod Grudziądzem (21-22 października)
- Szkolenie z obsługi narzędzia badania satysfakcji klientów Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej (30.10.2013)
- Rada Ekspertów Programu “Obywatel i Prawo” – spotkanie podsumowujące, 26 listopada
- spotkanie Platformy Współpracy Organizacji Poradniczych – podsumowanie dotychczasowych działań i wnioski na przyszłość, Warszawa, 6 grudnia
- Regulamin konsultacji społecznych – spotkanie warsztatowe dla urzędników i mieszkańców, Dąbrowa Górnicza, 10 grudnia

Udział pracowników i ekspertów w upowszechnianiu prac ISP

dr Jacek Kucharczyk, Prezes Zarządu

- członek Rady Dyrektorów Fundacji European Partnership for Democracy w Brukseli
- członek Rady Think Tank Fund przy Open Society Foundations w Budapeszcie
- przedstawiciel Polski w Grupie Kontaktowej Organizacji Pozarządowych przy Banku Światowym (ECA NGO Working Group)
- przewodniczący Forum Aktywny Obywatel
- członek Rady Ekspertów Programu „Obywatel i Prawo” ISP i Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności
- członek Rady Krajowej Szkoły Administracji Publicznej

Udział w konferencjach i seminariach:

- Udział w debacie z udziałem ministra spraw zagranicznych Holandii Fransem Timmermansem pt. "The European Union in times of global challenges", Demos Europa/Ambasada Królestwa Niderlandów, Warszawa, 11 lutego
- Udział w sympozjum "Policy research in times of populism and austerity. How can think-tanks help Europe through its troubles?", lutego OSF Think Tank Fund, Budapeszt, 18-19 lutego
- Udział w seminarium Rady Ekspertów Programu „Obywatel i Prawo”: „Edukacja prawna- co się zmienia, nowe szanse i wyzwania”, ISP/PAFW, 21 lutego
- Udział w dyskusji panelowej „ Trzeciej rundy Polsko-Amerykańskiego Dialogu Strategicznego na rzecz Demokracji”, MSZ, warszawa, 28 lutego
- Udział w międzynarodowej konferencji „Defending Social Europe – cross boarder experiences”, Fundacja Otto Brennera, Lipsk, 10-11 kwietnia
- Udział w seminarium Think Tanks at a Crossroad, Centre for Liberal Strategies, Sofia, 12 kwietnia
- Udział w konferencji prasowej “Weź urlop ojczyźnie”, ISP/Gazeta Wyborcza, Kongres Kobiet, Warszawa, 17 kwietnia
- Prezentacja raportu o wzajemnej percepcji społeczeństwa litewskiego i polskiego podczas seminarium „O stosunkach polsko-litewskich. Prawdy, zmyślenia, interpretacje”, ISP Warszawa, 18 kwietnia
- Otwarcie i udział w dyskusji eksperckiej podczas konferencji „Polska droga do euro”, ISP, warszawa, 19 kwietnia
- Prezentacja raportu o wzajemnej percepcji społeczeństwa litewskiego i polskiego, Wilno, 26 kwietnia
- Udział w seminarium Rady Ekspertów Programu „Obywatel i Prawo”, „Nowe technologie a dostęp do prawa, ISP/PAFW, Warszawa, 20 maja
- Prezentacja podczas konferencji „(NIE) RÓWNOSC PŁCI – ILE TO KOSZTUJE?W poszukiwaniu równowagi między życiem zawodowym a rodzinnym”, ISP/Ambasada Szwecji/Instytut Szwedzki, Warszawa, 22 maja
- Moderowanie debaty seminarium „Obywatele Europy. Polacy 10 lat po referendum akcesyjnym”, ISP/Fundacja Friedricha Eberta, Warszawa, 7 czerwc
- Wprowadzenie do konferencji „Kryzys społeczności? Służby społeczne i organizacje pozarządowe w poszukiwaniu potencjału społeczności lokalnych w Polsce i we Francji”, ISP, Warszawa, 10-11 czerwca

- Moderacja debaty „European External Action Service and national diplomacies”, ISP, Warszawa, 11 czerwca
- Fundacja Geremka Orlen, 13 czerwca
- Otwarcie seminarium „Czas na Afrykę? Perspektywy współpracy rozwojowej i gospodarczej Polski z krajami afrykańskimi”, ISP, Warszawa, 17 czerwca
- Udział okrągłym stole "Wybory w Niemczech - czego oczekują sąsiedzi z Francji i Polski?", Fundacja Genshagen, Genshagen 18 czerwca
- Udział w seminarium Rady Ekspertów Programu „Obywatel i Prawo” „Problem opodatkowania bezpłatnej pomocy prawnej – próba uregulowania”, ISP/PAFW, Warszawa, 20 czerwca
- Otwarcie debaty „Zapobieganie korupcji wśród parlamentarzystów, sędziów i prokuratorów”, ISP, Warszawa, 24 czerwca
- Udział w seminarium Forum Aktywny Obywatel, „Władza lokalna a obywatel- dialog czy monolog?”, ISP, Warszawa, 25 czerwca
- Udział w spotkaniu Task Force ‘Smart Power – Ways of Enhancing the Council of Europe’s Impact, Rada Europy, Monachium, 27 czerwca
- Prowadzenie spotkania „Polityka i życie codzienne. Niemieckie spojrzenie na Polskę i Rosję”, ISP/Bertelsmann Stiftung, Warszawa, 26 czerwca
- Udział w debacie „Czy potrzebujemy religii w szkole?”, ISP, Polityka, KIK, Warszawa, 4 września
- Prowadzenie spotkania „Wybory do Bundestagu: Nudna kampania i trzymający w napięciu wynik”, ISP/Konrad Adenauer Stiftung, Warszawa, 10 września
- Debata o finansowaniu, 11 września
- Konferencja arabska, centrum B. Geremka, Warszawa, 12 września
- BIPE, wybory do PE, 13 września
- Moderacja seminarium “Democracy in action? Protest movements and civic activism in Latin America & Europe”, ISP, Warszawa, 19 września
- Udział w spotkaniu TT Fund Board meeting, Budapeszt 23 września
- Udział w seminarium Rady Ekspertów Programu „Obywatel i Prawo” „Pozwy zbiorowe w Polsce. Doświadczenia i rekomendacje”, ISP/PAFW, Warszawa, 25 września
- Otwarcie konferencji (Nie)obecność kobiet w polityce – czy wspólna strategia dla Europy Środkowo-Wschodniej jest możliwa?, ISP, Warszawa, 27 września
- Konferencja o Azji, Ebert, 8 października
- Udział w seminarium Forum Aktywny Obywatel „Wybieraj nie tylko wójta, czyli jak informować o wyborach samorządowych” Warszawa, 15 października
- Udział w konferencji Warszawski Dialog na Rzecz Demokracji, Warszawa, 25-26 października
- Konferencja partnerstwo wschodnie, 28 październik
- Komentarz do wyników badań podczas prezentacji „Nieznany i daleki-Polacy o Parlamencie Europejskim”, ISP/Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej w Polsce, Warszawa, 30 października
- Otwarcie konferencji „Jak skuteczniej walczyć z handlem ludźmi? – współpraca międzynarodowa, rola państwa i organizacji pozarządowych”, Warszawa, 15 listopada
- Otwarcie i moderacja konferencji „Czy młodzi uratują Europę? Jak przekonać młodych do głosowania w eurowyborach?”, ISP/Fundacja im. F. Eberta, Warszawa, 20 listopada
- Otwarcie i moderacja seminarium „Polska i Ukraina. Spojrzenie przez granice”, ISP, Warszawa, 25 listopada
- Udział w seminarium Rady Ekspertów Programu „Obywatel i Prawo”, „Dostęp do pomocy prawnej w nowej procedurze karnej”, Warszawa, 26 listopada
- Prezentacja wyników badań „Barometr Polska – Niemcy 2013. Wizerunek Niemiec i Niemców w polskim społeczeństwie po 10 latach wspólnego członkostwa w Unii Europejskiej”, Warszawa 5 grudnia

- Moderacja spotkania „On different paths? Czech and Polish strategy vis-a-vis EMU and EU foreign relations”, ISP, Warszawa 16 grudnia
- Moderacja seminarium „Nic o nas bez nas-Partycypacja obywatelska Polaków w Wielkiej Brytanii”, ISP, Warszawa, 17 grudnia
- Moderacja seminarium “European Endowment for Democracy One Year On”, ISP/fundacja Heinricha Boella, Warszawa, 19 grudnia

Publikacje i artykuły:

- *Nic o nas bez nas. Partycypacja obywatelska Polaków w Wielkiej Brytanii* (redakcja), Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013
- *Polska – Ukraina, Polacy-Ukraińcy. Spojrzenie przez granicę* (współautor), Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013
- *Parlament Europejski. Zaufanie społeczne i niewiedza* (współautor), Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013
- *Opinie Polaków na temat wybranych aspektów relacji państwo - Kościół w przestrzeni publicznej*, (redakcja), Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013
- *Relacje Państwo-Kościół w III RP* (współautor), Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013
- *Side by side. How Poles and Lithuanians see one another. Summary* (współautor), Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013
- *Polityka i życie codzienne. Niemieckie spojrzenie na Polskę i Rosję* (współautor), Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013
- *Obok siebie. Wzajemne postrzeganie się Polaków i Litwinów* (współautor), Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013

Wystąpienia w mediach, wywiady i komentarze:

Media polskie:

Gazeta Wyborcza, Rzeczpospolita, Gazeta Prawna, Dziennik Polski, Super Ekspres, Ekspres Bydgoski, Dziennik Łódzki, Kurier Lubelski, Metro Warszawa, Tygodnik Powszechny, Polityka, Wprost, Fakt, Bloomberg Businessweek Polska, Agro Magazyn Ludzi Przedsiębiorczych, Cogito, Przegląd

Polskie Radio I, Polskie Radio dla Zagranicy, TOK FM, Radio dla Ciebie, Radio PIN, PR 24, TVP Info, TVP 2, Superstacja, „Panorama”, TVN24, Polsat News,

Euractiv.pl, Bankier.pl, biznes.gazetaprawna.pl, deon.pl, eurofundnews.pl, fakt.pl, fakty.interia.pl, stooq.pl, forsal.pl, gospodarkaslaska.pl, kulturaliberalna.pl, lex.pl, magazyn.goniec.com, mojawyspa.co.uk, money.pl, natemat.pl, platforma.org, biznes.onet.pl, watchdog.org.pl, wiadomosci24.pl, tvpparlament.pl, wysokieobcasy.pl

Media zagraniczne:

BBC, telewizja RAI, telewizje duńska, kanadyjska

dr hab. Beata Łaciak, członkini Zarządu

Udział w konferencjach i seminariach:

- Udział w posiedzeniach grupy sterującej projektu „Decydujmy razem”
- Udział w dwóch spotkaniach grupy sterującej projektu dotyczącego pracowników socjalnych
- Udział w spotkaniu koordynatora i ekspertów Krajowego Centrum Monitoringu Stosunków Przemysłowych i Warunków Pracy
- Konsultacja narzędzi badawczych w projekcie polsko-niemieckim
- Otwarcie konferencji, prowadzenie sesji konferencji „Poradnictwo prawne i obywatelskie w Polsce”, ISP, Warszawa 9 lipca
- Otwarcie, prowadzenie sesji konferencji „Partycypacja publiczna od kuchni”, ISP, Warszawa, 9 grudnia
- Udział w dyskusji panelowej konferencji „Jak popularyzować wiedzę na temat bezpłatnego poradnictwa prawnego i obywatelskiego?”, ISP, Warszawa, 8 października
- Udział w dyskusji panelowej „Partnerskie debaty dla dziecka, mamy i taty czyli jak wychowywać dzieci i rodziców?”, ISP, Warszawa, 28 listopada

Publikacje i artykuły:

- Beata Łaciak, *Medialny obraz poradnictwa prawnego i obywatelskiego oraz możliwość popularyzacji tej formy pomocy*, www.isp.or.pl
- *Analiza podręczników do religii w szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz treści religijnych w podręcznikach do języka polskiego w gimnazjach*, (współautor), www.isp.or.pl

Program Europejski

dr Agnieszka Łada, kierownik Programu Europejskiego/ starszy analityk

- członek rady Naukowej Instytutu Zachodniego im. Zygmunta Wojciechowskiego
- przedstawiciel ISP w European Policy Institutes Network
- członek Rady Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży
- członek Grupy Kopernika (grupa ekspertów ds. polsko-niemieckich)
- przedstawiciel ISP na spotkaniach w KE EACEA Activ Citizenship Programme
- członek Grupy Społecznych Doradców przy Przewodniczącym Komisji ds. Unii Europejskiej Sejmu
- członek, a od 11.2012 koordynator grupy ekspertów ds. polsko-niemieckich Fundacji Konrada Adenauera: „Quiriten Kreis” („Krąg Kwirytów”)

Udział w konferencjach i seminariach:

- Prezentacja wyników badań: Barometr Polska-Niemcy 2013, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa, 5 grudnia [pl]

- Moderacja panelu: Wzajemne postrzeganie się Polaków i Niemców na: II Zjazd Niemcoznawców, Centrum Studiów Europejskich i Niemieckich im. Willego Brandta, Wrocław, 22 listopada
- Wykład: Parlament Europejski – wiedza i zaufanie, Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej we Wrocławiu, Wrocław, 22 listopada 2013 [pl]
- Moderacja okrągłego stołu: Społeczne skutki wprowadzenia Małego Ruchu Granicznego z Obwodem Kaliningradzkim, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa, 21 listopada 2013 [pl]
- Prezentacja wyników badań ISP: Zainteresowanie młodych Polaków wyborami do PE oraz komunikacja polskich posłów do PE z młodymi ludźmi podczas konferencji: „Czy młodzi uratują Europę?”, Instytut Spraw Publicznych i Fundacja im. Friedricha Eberta, Warszawa, 20 listopada 2013 [pl]
- Prezentacja wyników badań na temat wiedzy o Parlamencie Europejskim: Nieznany i daleki - Polacy o Parlamencie Europejskim, Instytut Spraw Publicznych i Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej w Polsce, Warszawa, 30 października 2013 [pl]
- Prezentacja: Polacy o przyszłości UE na tle innych społeczeństw europejskich na seminarium: Polskie elity polityczne i opinia publiczna wobec przyszłości Unii Europejskiej, Instytut Zachodni, Poznań 25 września 2013 [pl]
- Udział w debacie: Briefing powyborczy. Kto tak naprawdę wygrał wybory w Niemczech?, Fundacja Konrada Adenauera, Warszawa, 24 września 2013 [pl, de]
- Udział w debacie, Briefing przedwyborczy: Nudna kampania i trzymający w napięciu wynik, Instytut Spraw Publicznych i Fundacja Konrada Adenauera, Warszawa, 10 września 2013 [pl]
- Prezentacja wyników badań: Wzajemny wizerunek Polaków, Niemców i Czechów, Forum Ekonomiczne w Krynicy, 5 września 2013 [pl]
- Udział w debacie: Jak skutecznie informować o wyborach do PE?, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa, sierpnia 2013 [pl]
- Wykład: Polacy o wprowadzeniu euro, podczas konferencji Klub 2015+, Związek Banków Polskich, Warszawa 27 czerwca 2013 [pl]
- Prezentacja wyników badań ISP na temat postrzegania Polski i Rosji w Niemczech, ISP/Fundacja Bertelsmanna, Warszawa 26 czerwca 2013 [pl]
- Prezentacja wyników badań ISP na temat postrzegania Polski i Rosji w Niemczech, ISP/Fundacja Bertelsmanna, Berlin 25 czerwca 2013 [de]
- Wprowadzenie do dyskusji podczas panelu: How does one gain support and approval? Na konferencji: What has gone wrong with the EU and how to fix it. A dialogue between participants from Germany, the Netherlands and Poland, Fundacja Bertelsmanna, Berlin 24 czerwca 2013 [eng]
- Moderowanie okrągłego stołu: Polska i Niemcy wobec Rosji – wspólny głos, wspólne działania, Instytut Spraw Publicznych i Fundacja Konrada Adenauera, 18 czerwca 2013 [pl, de]
- Wykład dla Amerykańskich studentów na temat polskiej obecności w UE, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa, 10 czerwca 2013 [eng]
- Wykład dla lektorów DAAD: Deutsch-polnische Beziehungen und die Rolle Polens in der EU, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa, 6 czerwca 2013 [de]
- Wykład: Die Republik Polen – ein gewachsenes Mitglied der EU. Analyse, Tendenzen, Perspektiven podczas X. Regionalkonferenz Pommern „Pommern – eine gereifte EU-Region“, Szczecin, 24 maja 2013 [de]
- Udział w debacie panelowej podczas warsztatów: Wie funktioniert die Zusammenarbeit zwischen dem Europäischen Parlament und dem Deutschen Bundestag?, DGAP, Berlin, 23 maja 2013 [de]
- Udział w debacie panelowej Brussels Briefing: Wo steht der „Europäische Demokratiefonds“?, DGAP, Berlin, 16 maja 2013 [de]

- Wykład: Barometr Polska-Niemcy, podczas warsztatów dla urzędników z Nadrenii Północnej-Westfalii: „Europa in der Nachbarschaft – von Polen lernen“, Berlin, 8 maja 2013 [de]
- Udział w debacie panelowej: Wolność, równość, solidarność i przyszłość Europy. Od pogłębienia unii walutowej do unii politycznej? podczas Europejskiej Konferencji Trójkąt Weimarski: Drogi do politycznego i demokratycznego pogłębienia UE. Pola działania, interesy, strategie, IFRI/Fundacja Bertelsmanna/Fundacja Genshagen, Paryż, kwiecień
- Moderowanie debaty ekspertów na konferencji: „Polska droga do euro”, Instytut Spraw Publicznych/Instytut Obywatelski, Warszawa, 19 kwietnia 2013 [pl]
- Prezentacja wyników badań ISP na temat postrzegania się Polaków i Litwinów, ISP/Fundacja Geremka, Warszawa, 18 kwietnia
- Udział w debacie panelowej: „Wie nehmen wir uns wahr? Ein Barometer der Beziehungen zwischen Deutschland, Frankreich und Polen”, Instytut Polski, Düsseldorf, 20 marca 2013 [de]
- Komentarz do wyników krajowego raportu Eurobarometr 78 podczas w konferencji prasowej, Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej w Polsce, Warszawa, 6 marca 2013 [pl]
- Udział w debacie panelowej na temat polskiej polityki europejskiej, Hertie Stiftung, 25 stycznia
- Wykład: Barometr Polska-Niemcy 2012, Akademia Fundacji Konrada Adenauera, Berlin, 15 stycznia
- Wykład: Barometr Polska-Niemcy 2012 dla Polskiego Klubu Rotary w Berlinie, Berlin, 9 stycznia

Publikacje i artykuły:

- Agnieszka Łada, Cornelius Ochmann, The German view of Russia, New Eastern Europe No 4 (IX)/ (2013) [eng]
- Agnieszka Łada, Auf verschiedenen Umlaufbahnen. Die Abgeordneten des Deutschen Bundestags und des Europäischen Parlaments müssen besser zusammenarbeiten, DGAPanalyse, August 2013, No 6 [de]
- Agnieszka Łada, Barometr Polska-Niemcy 2013, Wizerunek Niemiec i Niemców w Polsce po dziesięciu latach wspólnego członkostwa w UE, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013 [pl de]
- Anna Jezierska, Agnieszka Łada, Siema! Tu Europa. Komunikacja posłów do Parlamentu Europejskiego z młodymi Polakami, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013 [pl]
- Marek Dudkiewicz, Aleksander Fuksiewicz, Jacek Kucharczyk, Agnieszka Łada, Parlament Europejski Społeczne zaufanie i (nie)wiedza, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013 [pl]
- Anna Jezierska, Agnieszka Łada, Wybory do Parlamentu Europejskiego w 2014 roku. Co zrobić, żeby niska frekwencja się nie powtórzyła?, „Analizy i Opinie” nr 135, październik 2013 [pl, eng]
- Agnieszka Łada, Melchior Szczepanik, Kandydat idealny?, Na co powinny zwracać uwagę polskie partie polityczne, układając listy kandydatów w wyborach do Parlamentu Europejskiego?, „Analizy i Opinie” nr 134, październik 2013 [pl]
- Agnieszka Łada, Wybory do Bundestagu 2013. Przegląd programów wyborczych, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013 [pl]
- Od sierpnia 2013 blog (z) Łada po Europie
- Jacek Kucharczyk, Agnieszka Łada, Łukasz Wenerski, Deutschland, Polen, Tschechien. Die wirtschaftlichen Beziehungen und das Bild vom Nachbarland, „Polen Analysen“, Nr 132, 1.10.2013 [de]
- Jacek Kucharczyk, Agnieszka Łada, Cornelius Ochmann, Łukasz Wenerski, Polityka i życie codzienne. Niemieckie spojrzenie na Polskę i Rosję, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013 [pl de, ros]

- Aleksander Fuksiewicz, Jacek Kucharczyk, Agnieszka Łada, Die gegenseitige Wahrnehmung von Polen und Litauern, „Polen Analysen“, Nr 128, 18.06.2013 [de]
- Agnieszka Łada, Die polnische Schlacht um den Euro, „DGAPanalyse kompakt“, Nr 2, Maj 2013 [de]
- Agnieszka Łada, Die polnische Schlacht um den Euro, Policy brief, Fundacja Bertelsmanna/Instytut Spraw Publicznych, 2013 [de]
- Agnieszka Łada, Slogany czy konkrety? Polsko-niemieckie partnerstwo na rzecz wejścia Polski do strefy euro, Instytut Spraw Publicznych/ Fundacja Konrada Adenauera, Warszawa 2013 [pl, de]
- Aleksander Fuksiewicz, Agnieszka Łada, Jacek Kucharczyk, Obok siebie. Wzajemne postrzeganie się Polaków i Litwinów, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013 [pl, lt]
- Agnieszka Łada, EU-enthusiastische Gesellschaft mit wenigen EU-Kenntnissen w: Beate Neuss/Antje Nötzold (red.), Polen als Motor des europäischen Integrationsprozesses: Bilanz der polnischen Ratspräsidentschaft, Baden-Baden: Nomos 2013 s. 31-36 [de]

Wystąpienia w mediach, wywiady i komentarze:

Media polskie: PAP, „Rzeczpospolita”, „Gazeta Wyborcza”, „Metro”, „Polityka”, „Wprost”, Warsaw Business Journal, „Kultura Liberalna”, „Tygodnik Powszechny”, Newseria, „Businessweek”, IAR, Radio PiN, TOK FM, PR III, PR I, PR dla Zagranicy, RDC, PR 24, Radio VOX, Czwórka, Radio Wrocław, TVP Info, Panorama, Superstacja, TVN CNBC, TVP Polonia, Polsat News, Polsat Biznes, Gazeta.pl, Euroactiv, www.portalsamorzadowy.pl
Media zagraniczne: Europolitics, Die Welt online, Radio Duisburg, WDR V, Deutsche Welle, Europolitics, „The Economist”, Deutschland Funk, ARD radio

Udział w konferencjach i seminariach:

- Prezentacja raportu *Obok siebie. Wzajemne postrzeganie się Polaków i Litwinów*, Europejskie Centrum Solidarności, Gdańsk, 20 maja
- Referat na temat roli biznesu w polskiej polityce rozwojowej na konferencji „Development cooperation in a Changing World: Policy input to Post-2015 International Development Agenda Setting”, Centre for Economic Development, Sofia, 20-21 czerwca
- Prezentacja wyników badania na temat współpracy międzynarodowej samorządów na konferencji dla samorządów, Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, Pułtusk, 17 września
- Prezentacja wyników badań na temat Parlamentu Europejskiego, Warszawa, 30 października
- Prezentacja „Parlament Europejski – dlaczego warto głosować?”, Konferencja dla młodzieży „EUROWYBORY 2014 – praca i zatrudnienie w Unii Europejskiej”, Punkt Informacyjny Europe-Direct w Dzierżgoniu, 10 grudnia

Publikacje i artykuły:

- *Podsumowanie polsko-czeskiej współpracy przygranicznej 2007-2013*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013,
- *The European Endowment for Democracy after Lift-off. Opinions and expectations*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013,
- *Parlament Europejski. Subiektywny przegląd najważniejszych debat i decyzji (2009-2013)* (z: M. Szczepanik), Warszawa 2013, Instytut Spraw Publicznych
- *Parlament Europejski. Społeczne zaufanie i (nie)wiedza* (z: M. Dudkiewicz, J. Kucharczyk, A. Łada), Warszawa 2013, Instytut Spraw Publicznych
- *W niewoli schematów, „Nowa Europa Wschodnia” 5/2013*

- *Die gegenseitige Wahrnehmung von Polen und Litauern* (z: A. Łada, J. Kucharczyk), „Polen Analysen”, nr 128, 18.06.2013
- *Poland*, [w:] David Kral, A. Fuksiewicz i in., *The role of private sector in development assistance and aid effectiveness*, Sofia 2013, Center for Economic Development
- *Side by side. How Poles and Lithuanians see one another. Summary* (z: A. Łada, J. Kucharczyk), Warszawa 2013, Instytut Spraw Publicznych
- *Obok siebie. Wzajemne postrzeganie się Polaków i Litwinów* (z: A. Łada, J. Kucharczyk), Warszawa 2013, Instytut Spraw Publicznych [pl, lt]

Media polskie: Panorama, TVP2, Radio dla Ciebie, Radio Eska, Gazeta Wyborcza, Gazeta Praca, Polskie Radio dla Zagranicy, Trójka Polskie Radio, TVP Polonia, Newsweek.pl, Polskie Radio 24, TOK FM, Polityka, Radio PIN

Łukasz Wenerski, koordynator projektów/analitik

Udział w konferencjach i seminariach:

- Prezentacja raportu *Współpraca zagraniczna polskich samorządów. Wnioski z badań* podczas połączonego posiedzenia Komisji Polityki Europejskiej i Współpracy Zagranicznej Komisji Partnerstwa i Dialogu Związku Miast Polskich, Dąbrowa Górnicza, 17 stycznia
- Prezentacja raportu *Polityka i życie codzienne. Niemieckie spojrzenie na Polskę i Rosję*, Warszawa, 26 czerwca
- Wykład poświęcony relacjom polsko-ukraińskim dla studentów z Uniwersytetu w Getyndze, Warszawa, 2 lipca
- Moderacja panelu podczas Trilateral Youth Forum, Warszawa, 2 października
- Prezentacja raportu, *Unia daje czy zabiera? Dekada członkostwa Polski w UE w oczach przedstawicieli polskich samorządów*, 14 listopada
- Prezentacja raportu, *Krajobraz pogranicza. Perspektywy i doświadczenia funkcjonowania małego ruchu granicznego z Obwodem Kaliningradzkim*, Warszawa, 21 listopada
- Prezentacja raportu *Polska – Ukraina, Polacy – Ukraińcy. Spojrzenie przez granicę*, Warszawa, 25 listopada
- Udział w dyskusji poświęconej wzajemnym relacjom Polsko-Ukraińskim, Kijów, 10 grudnia

Publikacje i artykuły:

- *Polityka i życie codzienna. Niemieckie spojrzenie na Polskę i Rosję* (z J. Kucharczyk, A. Łada, C. Ochmann), Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013 [PL, DE, RU]
- *Polska – Ukraina, Polacy – Ukraińcy. Spojrzenie przez granicę* (z J. Fomina, J. Kucharczyk, J. Konieczna-Sałamatin), Instytut spraw Publicznych, Warszawa 2013 [PL, UA]
- *Krajobraz pogranicza. Perspektywy i doświadczenia funkcjonowania małego ruchu granicznego z Obwodem Kaliningradzkim* (z P. Kaźmierkiewicz), Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013
- *Unia daje czy zabiera? Dekada członkostwa Polski w UE w oczach przedstawicieli polskich samorządów*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013
- *Going forward anyway. The Polish view of the crisis of the Eastern Partnership* (z G. Gromadzki), Bertelsmann Stiftung, Warszawa/Berlin 2013
- *Polska Czechy Niemcy – Wzajemne relacje / Współpraca / Rozwój* (z J. Kucharczyk, A. Łada, G. Kozieja), PKN Orlen, Warszawa 2013

- *Deutschland, Polen, Tschechien. Die wirtschaftlichen Beziehungen und das Bild vom Nachbarland*, Polen Analysen, Warszawa 2013

Wystąpienia w mediach, wywiady i komentarze:

Media polskie: Polskie Radio PR I, PR III, PR IV, PR 24, Polskie Radio dla Zagranicy, Radio PiN, Radio dla Ciebie, Polsat News, Panorama, TV Republika, Metro, Dziennik Gazeta Prawna
Media zagraniczne: Kurier, RAI

Piotr Kaźmierkiewicz, ekspert

Reprezentowanie ISP w PASOS Board of Directors

Udział w seminariach i konferencjach:

- Udział w dyskusji eksperckiej na seminarium ISP „The EU-Ukraine relations after the Eastern Partnership summit in Vilnius”, 28 października
- Prezentacja „Wpływ na politykę poprzez analizę strategiczną” dla uczestników szkolenia OSI Tajikistan, Duszanbe, Tadżykistan, 26 sierpnia
- Prezentacja „Influencing public policy: tools for think tanks” dla przedstawicieli białoruskich organizacji pozarządowych, Instytut Spraw Publicznych, 5 lipca 2013
- Prezentacja w panelu „Official development assistance and the new member states: Civil society as development actor”, Sofia, Bułgaria, 21 czerwca
- Prowadzenie seminarium „Advocacy strategies for think tanks”, Economic Research Center, Baku, Azerbejdżan, 30 marca-1 kwietnia
- Prezentacja raportu „Rola społeczeństwa obywatelskiego w polskiej pomocy rozwojowej”, Instytut Spraw Publicznych, 26 lutego

Publikacje i artykuły:

- Ł. Wenerski, P. Kaźmierkiewicz (współpraca), *Krajobraz pogranicza. Perspektywy i doświadczenia funkcjonowania małego ruchu granicznego z obwodem kaliningradzkim*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013
- P. Kaźmierkiewicz, E. Kaca, *ENPI's performance in Eastern Partnership states: lessons from the current perspective for the new budget*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013
- „Poland” w: *The Role of Civil Society in Development Assistance and Aid Effectiveness*, Center for Economic Development, Sofia
- http://pasos.org/wp-content/uploads/2013/07/kniga.role-of-civil-society.body_final_.pdf
- „Stan ukraińskiego społeczeństwa obywatelskiego-próba diagnozy” w: Raport o stanie kultury i NGO w Ukrainie, KulturaEnter, Lublin
- <http://kulturaenter.pl/wp-content/uploads/2013/03/Raport-o-stanie-kultury-i-NGO-w-Ukrainie-1.pdf>

dr Melchior Szczepanik, ekspert

Publikacje i artykuły:

- A. Łada, M. Szczepanik, *Kandydat idealny*, Analizy i Opinie nr 134

- M. Szczepanik, *A European Victory for the Eurosceptics?*, Bertelsmann Stiftung policy brief
- M. Szczepanik, *Polish MEPs: status, activities and achievements in the 7th European Parliament*, Bertelsmann Stiftung policy brief
- A. Fuksiewicz, M. Szczepanik, *Parlament Europejski. Subiektywny przegląd najważniejszych debat i decyzji*
- M. Szczepanik, *The 2014 European Election in Poland: Are we in for another uninspiring campaign?*, EPIN Commentaries

Program Polityki Społecznej

Izabela Przybysz – kierowniczka programu/ starsza analityczka

- Członkini grupy ekspertów ds. przedsiębiorczości społecznej przy Komisji Europejskiej - Groupe d'Experts de la Commission sur l'Entrepreneuriat Social (GECEs)
- Przedstawicielka ISP w Stałej Konferencji Ekonomii Społecznej

Udział w konferencjach i seminariach:

- Referat „the Social Cooperatives Act and its impact in Poland” na spotkaniu “Developing a Better Policy Context for Social Enterprise in Asia and Europe”, Asia Europe Foundation, Berlin, lipiec
- Referat „Klauzule społeczne w polskim prawie” podczas konferencji „Ekonomia społeczna – zysk inwestowany w pracę. Zobacz jak to działa!”, Szczecin, sierpień
- Referat “Social enterprises in Poland” podczas międzynarodowego spotkania „What cross-border co-operation is needed for social enterprises development in Europe?”, Szczecin, wrzesień
- Referat “Towards the European social entrepreneurship – Polish case” podczas konferencji „From Bridging to Bonding: Examining the social enterprise research-practice continuum”, Calgary, październik
- Referat The creation of a supportive environment, the ecosystem of social enterprise – Polish case” podczas konferencji Social Enterprise World Forum, Calgary, październik
- Referat „Poczytaj mi mamo – czynniki osłabiające rolę ojca w opiece nad dzieckiem w Polsce podczas konferencji „Aktywizacja, wsparcie, interwencja - różne wymiary polityki rodzinnej, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Poznań, 13 grudnia.
- Udział w spotkaniach ekspertów przedsiębiorczości społecznej Komisji Europejskiej w Brukseli czerwiec, listopad 2013
-

Publikacje i artykuły:

Przybysz, I. Wprowadzenie [w:], Tomasz Schimanek (red.) Instytut Spraw Publicznych, Warszawa (2013)

Owczarek, D., Przybysz, I. Time bomb or potential for the future - the young people in Poland, [in:] Kenneth Abrahamsson, Nathalie Besser (ed.) The Baltic Edge – Reflections on youth, work and innovation in the Baltic Sea region, Global Utmaning, Stockholm (2013)

Przybysz, I., The case of Polish social enterprise, maszynopis przygotowany na konferencje, Social Enterprise World Forum w Calgary

Przybysz, I., Towards the European social entrepreneurship – Polish case maszynopis przygotowany na konferencje, From Bridging to Bonding: Examining the social enterprise research-practice continuum W Calgary

Wystąpienia w mediach, wywiady i komentarze:

Media polskie:

TVP INFO, Polsat News, TVN 24, Superstacja, Tok Fm, Polskie Radio Jedyńka, Polskie Radio Trójka, Polskie Radio Czwórka, Polskie Radio PR 24, Radio dla Ciebie, Gazeta Wyborcza, Polityka, Dziennik Gazeta Prawna

Dominik Owczarek – koordynator projektów/analitik

- Członek International Association for People-Environment Studies
- Członek Forum Rewitalizacji

Udział w konferencjach i seminariach:

- Udział w corocznym ogólnoeuropejskim spotkaniu korespondentów Eurofound w Dublinie 06-07 marca 2013 r. w ramach projektu „*Monitoring stosunków przemysłowych i warunków pracy w UE*”
- Referat: „*Monitoring stosunków przemysłowych i warunków pracy w Polsce – dekada doświadczeń współpracy korespondenckiej z Eurofound*” podczas spotkania korespondentów Eurofound i Rady Zarządzającej Eurofound, Warszawa, 26. Kwietnia 2013
- Referat „*Praca środowiskowa metodą planowania społecznego na przykładzie gminy Sawin*”, podczas konferencji „*Kryzys społeczności? Służby społeczne i organizacje pozarządowe w poszukiwaniu potencjału społeczności lokalnych w Polsce i we Francji*” w ramach projektu „*Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej*”, Kino Praha, Warszawa, 10-11 czerwca 2013r.
- Referat: „*Policy options supporting energy efficiency investments among fuel poor households*” w ramach seminarium eksperckiego w ramach projektu „*Making energy efficiency investments available to the poor*” organizowane przez ISP i GreenMax Capital Advisors, Warszawa, 21. czerwca 2013r.
- Warsztaty tworzenia regulaminu konsultacji społecznych w Dąbrowie Górniczej w ramach projektu „*Obywatelska Dąbrowa*”, 11. Grudnia 2013.

Publikacje i artykuły:

- Owczarek, D. „Urzędy pracy - do roboty!”, Magazyn Kontakt nr 22, Warszawa, 2013, ss. 46-49
- Owczarek, D., Przybysz, I., Time bomb or potential for the future - the young people in Poland, [in:] Kenneth Abrahamsson, Nathalie Besser (ed.) The Baltic Edge – Reflections

on youth, work and innovation in the Baltic Sea region, Global Utmaning, Stockholm, 2013

- Owczarek, D., Konsultacje publiczne w bibliotece publicznej - zróbmy to razem, Fundacja Civis Polonus, Warszawa, 2013

Wystąpienia w mediach, wywiady i komentarze:

TVP INFO, Polsat News, TVN 24, Superstacja, Tok Fm, Polskie Radio Jedyńka, Polskie Radio Trójka, Polskie Radio Czwórka, Polskie Radio PR 24, Radio dla Ciebie, Gazeta Wyborcza, Polityka, Dziennik Gazeta Prawna, Rzeczpospolita, prasa lokalna

Dominika Potkańska – koordynator projektów/analitik

Udział w konferencjach i seminariach:

- Udział warsztatach dla młodych badaczy “Low Budget Urbanity. What’s the Value of Saving Costs?” organizowanych przez HafenCity University w Hamburgu, Hamburg, 25-28 marca 2013
- Udział w panelu podczas konferencji „Wizja rozwoju przedsiębiorczości - wspólny obszar eksploracji”, Uniwersytet Przyrodniczo – Humanistyczny w Siedlcach, Siedlce, 25 maja 2013
- Referat „DIO – Do It With Others. Emergency of food cooperatives in Poland as an example of social innovation” na międzynarodowej konferencji naukowej organizowanej przez Międzynarodowe Centrum Badań i Informacji na temat Gospodarki Publicznej, Społecznej i Spółdzielczej (CIRIEC) na Uniwersytecie w Antwerpii, Antwerpia, 24-26 października 2013

Publikacje i artykuły:

- D. Potkańska, „Wsparcie na rzecz ekonomii społecznej w ramach nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej oraz ze środków z budżetu państwa na lata 2014-2020”, w: „Podsumowanie monitoringu prawa przedsiębiorczości społecznej”, T. Schimanek (red.), Instytut Spraw Publicznych, 2013

Wystąpienia w mediach, wywiady i komentarze:

„Gazeta Wyborcza”, „Rzeczpospolita”, „Newsweek”, wyborcza.pl, euractiv.pl, newsweek.pl, onet.pl, Polsat News, Superstacja, TVP Info, TOK FM, PR1, PR III, PR 24

Tomasz Kaźmierczak – ekspert

- Ekspert w programie 1.18 „Tworzenie, rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”
- Konsultant w programie „Decydujemy razem”

Udział w konferencjach i seminariach:

- Seminarium Instytutu Badań Edukacyjnych, "Partycypacja i lokalna polityka edukacyjna", Warszawa, 20.03.2013; referat: „Koprodukcja usług edukacyjnych jako usług publicznych. Koncepcja i stan badań”
- Konferencji ISP "Rozwój usług reintegracyjnych i zawodów pomocowych", 10-11.06.2013 Warszawa, wystąpienie: „Integracja społeczna i integracja zawodowa – razem czy osobno?”
- 4th EMES International Research Conference on Social Enterprise: "If Not For Profit, For What? And How?" 1-4 lipca, 2013, University of Liege, Belgia; referat: "Toward the social mission- based typology of social enterprises"
- XXIII Zjazd PSSPS "Badania nad pracą socjalną. Stan aktualny i perspektywy", Gdańsk, 23-25 października 2013; współprowadzenie warsztatu o temat bania pracy socjalnej
- Konferencja CAL, AKTYWNA POMOC SPOŁECZNA, Planowanie i wdrażanie organizowania społeczności lokalnej. 4-6 listopad, 2013, Warszawa, Prezentacja: „Praca ze społecznością: tradycje, kierunki, perspektywy”
- Seminarium "Partycypacja publiczna od kuchni", organizator: Collegium Civitas i Instytut Spraw Publicznych, 9 grudnia 2013 r. prezentacja: „Aktywność lokalnej wspólnoty politycznej”

Publikacje i artykuły:

- Reintegracja. Aktywna polityka społeczna w praktyce, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa, 2013 współautorzy: A. Karwacki, T. Kaźmierczak, M. Rymsza
- Aktywność obywatelska: uwarunkowania, w A. Olech (red.) Przepis na uczestnictwo. Diagnoza partycypacji publicznej w Polsce .tom II ISP, Warszawa, 2013
- Relacje władze gminne - lokalne organizacje pozarządowe; typy, uwarunkowania, w A. Olech (red.) Przepis na uczestnictwo. Diagnoza partycypacji publicznej w Polsce tom II ISP, Warszawa, 2013
- czynnikach warunkujących partycypację publiczną i strategiach jej podnoszenia, w A. Olech (red.) Partycypacji publicznej w praktyce. ISP, Warszawa, 2013
- Mężczyźni – pracownicy socjalni, czyli o polskiej pracy socjalnej w perspektywie gender studies, w: A. Kotlarska-Michalska (red.) Kobiety w pracy socjalnej, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2013
- Projekty organizowania społeczności lokalnej – komentarz teoretyczny, w: M. Dudkiewicz (red.) Oblicza zmiany lokalnej. Studia przypadków. ISP, Warszawa, 2013
- Środowiskowe role zawodowe pracownika socjalnego, ISP, CAL, Warszawa 2013 Współautorzy: B. Bąbska, M. Popłońska-Kowalska, M. Rymsza

Wystąpienia w mediach, wywiady i komentarze:

Empowerment nr 1, PR24, TOK FM,
Dziennika- Gazety Prawnej i Rzeczpospolitej

dr Magdalena Dudkiewicz, ekspertka

- Ekspert ds. mediacji w ramach projektu systemowego do działania 5.4 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, „ Tworzenie i rozwijanie standardów pomocy i integracji społecznej”, w tym kierownik projektu badawczego dotyczącego case studys w ramach projektu systemowego do działania 5.4 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki „Tworzenie i rozwijanie standardów pomocy i integracji społecznej”;
- Członek zespołu powołanego pod kierunkiem prof. Barbary Fatygi do opracowania koncepcji i wdrożenia projektu „Obserwatorium Żywej Kultury”
- Sekretarz redakcji kwartalnika „Trzeci Sektor”;

- Członek zespołu realizującego pod kierownictwem prof. Barbary Fatygi projekt „Dynamiczna diagnoza kultury Warmii i Mazur” na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
- Ekspert ds. pomocy społecznej w projekcie innowacyjnym „Pomosty. Budowanie kapitału społecznego młodzieży ze środowisk wiejskich Warmii i Mazur”, współfinansowanym przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego na potrzeby Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Publikacje i artykuły:

- Korzyściach płynących z wiedzy, co myślą ludzie: wykorzystanie metody pola semantycznego w projektach systemowych, w: Praktyki badawcze, red. B. Fatyga, współpraca M. Dudkiewicz, B. Kietlińska, Zakład Metod Badania Kultury Instytutu Stosowanych Nauk Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego, Fundacja Nowoczesna Polska, Warszawa 2013.
- Oblicza zmiany lokalnej – studia przypadków. Redakcja tomu, rozdziały: Wprowadzenie; Metodologia i przebieg badań, kategorie analityczne; Studium 4: Sukces w średnim mieście (współpraca: Katarzyna Górniak); Język jako odzwierciedlenie sposobu myślenia o społecznościach projektowych; Wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania organizowania społeczności lokalnej, ISP Warszawa 2013
- *Znajdź mi ten milion, wywiad z Anną Machalicą-Pułtorak, prezes Stowarzyszenia „Otwarte Drzwi”, Kwartalnik Trzeci sektor nr 3. specjalny, 2012/2013;*
- *Książka: Populiści dobroczynności. Medialne informowanie o pomaganiu, ISP Warszawa 2013 <http://www.isp.org.pl/publikacje,1,589.html> (rozprawa habilitacyjna);*

dr Marek Rymsza, ekspert

- Redaktor naczelny i członek Rady Programowej kwartalnika „Trzeci Sektor”;
- Ekspert ds. pracy socjalnej uczestniczący w pracach Laboratorium Innowacji Społecznej oraz tworzeniu Forum Współpracy Empowerment w ramach projektu „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy społecznej i integracji społecznej”;
- Specjalista ds. standardów w ramach projektu „Zintegrowany system wsparcia ekonomii społecznej”.

Udział w konferencjach i seminariach:

- Prowadzenie seminarium eksperckiego „Standardy jakości usług reintegracyjnych – zakłady aktywności zawodowej, ISP, Warszawa, 15 stycznia
- Prowadzenie seminarium eksperckiego „Standardy jakości usług reintegracyjnych – kluby integracji społecznej”, ISP, Warszawa 21 stycznia
- Przewodnictwo dwóm sesjom „Praca środowiskowa – doświadczenia, studia przypadku, dobre praktyki” i „Profesjonalizacja pomocy w ramach reintegracji społecznej i zawodowej”, wystąpienie „Praca socjalna, zawody pomocowe (*helping professions*), *activation services*”, konferencji “Kryzys społeczności? Służby społeczne i organizacje

pozarządowe w poszukiwaniu potencjału społeczności lokalnych w Polsce i we Francji”, ISP/Instytut Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, 10-11 czerwca

- Udział w konferencji 11th Annual ESPAnet Conference: „Social Policy and Economic Development”, The European Network for Social Policy Analysis i UE w Poznaniu, Poznań, 5-7 września
- Prowadzenie warsztatu nt. korzyści ze stosowania standardów jakości usług reintegracji (rehabilitacji) społecznej i zawodowej, spotkanie sieciujące centra integracji społecznej. Konwent CIS, Szczecin 17 września
- Referat, „Tożsamość zawodowa pracowników socjalnych jako kwestia badawcza”, na konferencji „Badania nad pracą socjalną. Stan aktualny i perspektywy”, konferencja XXIII Zjazd Polskiego Stowarzyszenia Szkół Pracy Socjalnej, Polskie Stowarzyszenie Szkół Pracy Socjalnej, Gdańsk 23-25 września
- Referat „Reforma pomocy społecznej: jakie kierunki?”, konferencji „Planowanie i wdrażanie OSL” , Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL, Miedzeszyn k. Warszawy, 4-6 listopada
- Marek Rymsza, „Empowerment w polityce społecznej i pomocy społecznej”, seminarium Forum Współpracy Empowerment, Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL, Warszawa, 2 grudnia.

Publikacje i artykuły:

- *Reintegracja. Aktywna polityka społeczna w praktyce*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa (współautor, w druku)
 - Arkadiusz Karwacki, Tomasz Kaźmierczak, Marek Rymsza „Wprowadzenie. Aktywna polityka społeczna w praktyce” w: *Aktywna polityka społeczna w praktyce*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa
 - Marek Rymsza, „Programy aktywizujące w Stanach Zjednoczonych; od teorii *underclass* do wdrożenia koncepcji *workfare*”, w: *Aktywna polityka społeczna w praktyce*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa
 - Marek Rymsza, „Aktywna polityka społeczna w Europie. *Activation services* i nie tylko” w: *Aktywna polityka społeczna w praktyce*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa
 - Marek Rymsza, „Polityka aktywizacji i programy reintegracyjne w Polsce” w: *Aktywna polityka społeczna w praktyce*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa
 - Marek Rymsza, „Rola organizacji obywatelskich i sektora gospodarki społecznej w świadczeniu usług reintegracyjnych”, w: *Aktywna polityka społeczna w praktyce*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa
 - Arkadiusz Karwacki, Tomasz Kaźmierczak, Marek Rymsza, „Krytyka podejścia aktywizującego w polityce społecznej, w *Aktywna polityka społeczna w praktyce*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa
- Marek Rymsza, Arkadiusz Karwacki, *Standardy jakości usług jako narzędzia zarządzania procesami świadczenia usług reintegracji (rehabilitacji) społecznej i zawodowej*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013.
- Marek Rymsza, „Praca socjalna we współczesnej Polsce: między *helping profession* a administracją socjalną”, w: Anna Kotlarska-Michalska (red.) „Kobiety w pracy socjalnej”, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2013, s. 561-598.
- Marek Rymsza, „Organizowanie społeczności lokalnej: między projektami a rzeczywistością”, w: Magdalena Dudkiewicz (red.), „Oblicza zmiany lokalnej”, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013, ss. 13-21
- Marek Rymsza, „Wprowadzenie” w: „Środowiskowe role zawodowe pracownika socjalnego”, Instytut Spraw Publicznych i Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL, Warszawa 2013, ss. 5-15.
- Marek Rymsza, „Społeczny i obywatelski potencjał polskiej wsi”, „Trzeci Sektor” 2013, nr 29, ss. 2-8.

- Magdalena Dudkiewicz, Marek Rymsza, „Jubileuszowo-refleksyjnie o sektorze pozarządowym, „Trzeci Sektor” 2013, nr 30, ss. 5-7.
- Marek Rymsza, „Praca z rodziną w Polsce – od środowiskowych inicjatyw pozarządowych do publicznego systemu wsparcia”, „Trzeci Sektor”, nr specjalny 2013/2014, ss. 5-10.
- Marek Rymsza, „Praca socjalna – na przecięciu sektorów”, „Empowerment” 2013, nr 1, ss. 19-28.

Wystąpienia w mediach (media polskie);

„Gazeta Wyborcza”, „Rzeczpospolita”, Radio TOK FM, Radio dla Ciebie, Polskie Radio PR 1.

Dominika Potkańska – koordynator projektów/analitik

Udział w konferencjach i seminariach:

- Prezentacja „Development of community oriented food cooperatives in Poland” podczas warsztatów dla młodych badaczy “Low Budget Urbanity. What’s the Value of Saving Costs?”, HafenCity University w Hamburgu, Hamburg, 25-28 marca
- Udział w panelu podczas konferencji „Wizja rozwoju przedsiębiorczości - wspólny obszar eksploracji”, Uniwersytet Przyrodniczo – Humanistyczny w Siedlcach, Siedlce, 25 maja
- Referat „DIO – Do It With Others. Emergency of cooperatives in Poland as an example of social innovation” na międzynarodowej konferencji „Social Economy on the move”, Międzynarodowe Centrum Badań i Informacji na temat Gospodarki Publicznej, Społecznej i Spółdzielczej (CIRIEC) na Uniwersytecie w Antwerpii, Antwerpia, 24-26 października

Publikacje i artykuły:

- D. Potkańska, „Wsparcie na rzecz ekonomii społecznej w ramach nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej oraz ze środków z budżetu państwa na lata 2014-2020”, w: *Podsumowanie monitoringu prawa przedsiębiorczości społecznej*, T. Schimanek (red.), Instytut Spraw Publicznych, Warszawa, 2013

Wystąpienia w mediach, wywiady i komentarze:

„Gazeta Wyborcza”, „Rzeczpospolita”, „Newsweek”, wyborcza.pl, euractiv.pl, newsweek.pl, onet.pl, Polsat News, Superstacja, TVP Info, TOK FM, PR1, PR III, PR 24

Tomasz Schimanek - ekspert

Udział w konferencjach i seminariach:

- Prezentacja podsumowująca badanie przeprowadzone w ramach projektu „Opracowanie kompleksowych i trwałych mechanizmów wsparcia dla poradnictwa prawnego i

obywatelskiego w Polsce” w ramach Konferencji „Poradnictwo prawne i obywatelskie w Polsce. Stan obecny, efekty działania, możliwości wykorzystania w polityce społecznej państwa”, ISP i Komisja Polityki Społecznej Sejmu RP Warszawa, 9 lipca

- Referat wprowadzający „Klauzule społeczne w zamówieniach publicznych” na sesji panelowej w ramach VII Ogólnopolskich Spotkań Ekonomii Społecznej, Nowe Warpno, 20 września
- Referat dotyczący ekonomii społecznej w ramach sesji panelowej na VI Europejskim Forum Gospodarcze, Łódź, 13 listopada
- Referat „Postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego jako instrument wsparcia zatrudnienia grup w szczególnej sytuacji na rynku pracy” w ramach debaty eksperckiej zorganizowanej przez Kancelarię Prezydenta RP, Warszawa, 3 grudnia

Publikacje i artykuły:

- Tomasz Schimanek (red.), *Badanie poradnictwa prawnego i obywatelskiego w Polsce. Wybrane wyniki, wnioski i rekomendacje*, Instytut Spraw Publicznych 2013
- Tomasz Schimanek, Zbigniew Wejcman *Aktywni seniorzy. Inspirator dla organizacji*, Instytut Spraw Publicznych 2013
- Tomasz Schimanek, *Instytucje i organizacje wspierające lub mogące potencjalnie wspierać podmioty świadczące poradnictwo prawne i obywatelskie. Raport cząstkowy*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013 ☐
- „Poradnictwo prawne i obywatelskie w Polsce. Stan obecny i wizje przyszłości” (współautor), Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013
- Tomasz Schimanek, *Finansowanie porad prawnych i obywatelskich świadczonych przez organizacje społeczne w Polsce – potrzeba systemowych rozwiązań*, Analizy i Opinie nr 137, Instytut Spraw Publicznych, grudzień 2013 ☐
- T. Schimanek, *Analiza konkursów grantowych, w ramach których finansowane były projekty poradnictwa prawnego i obywatelskiego w latach 2007–2010*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013
- Tomasz Schimanek *Raport podsumowujący*, Program „Obywatel i Prawo”, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013 ☐
- Tomasz Schimanek, „Bilans czterech lat kształtowania prawa ekonomii społecznej w Polsce” oraz „Sześć lat historii ustawy o przedsiębiorczości społecznej i przedsiębiorstwie społecznym” w: *Podsumowanie monitoringu prawa przedsiębiorczości społecznej*, T. Schimanek (red), Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013

Wystąpienia w mediach, wywiady i komentarze:

Media polskie:

TVP INFO, Polsat News, Tok Fm, Polskie Radio Jedyńka, Radio dla Ciebie, Dziennik Gazeta Prawna

Program Demokracja i Społeczeństwo Obywatelskie

Filip Pazderski, p.o. kierownika programu/analitik

- Uczestnik Structured Dialogue z Komisją Europejską, odbywającego się w ramach programu Europa dla Obywateli
- Członek European Civic Forum
- Członek Europejskiej Sieci Liderów Trzeciego Sektora Euclid Network
- Członek europejskiej sieci ekspertów ds. innowacyjnych rozwiązań w zakresie przedsiębiorczości społecznej - NESSINO
- Uczestnik Stałej konferencji ds. konsultacji funduszy europejskich 2014-2020 i Grupy 12 postulatów
- Członek Grupy Roboczej „Innowacje Społeczne” w ramach projektu "Wizja 2050" PwC i Ministerstwa Gospodarki

Udział w konferencjach i seminariach:

- Udział w panelu dyskusyjnym „Edukacja europejska i edukacja obywatelska – od wiedzy do umiejętności”, w ramach spotkania z cyklu *Speakers' Corner: Europejski Rok Obywateli 2013 – jak uczyć aktywności obywatelskiej?*, zorganizowane przez Centrum Informacji Europejskiej MSZ, 20 lutego 2013
- Prowadzenie warsztatów z przedstawicielami społeczności lokalnych w projekcie „Seniorzy - nowa generacja: akademie aktywności lokalnej”, Piekary Śląskie, 26-27 lutego 2014
- Udział w panelu dyskusyjnym „Good and bad experiences in member states of the EU in managing and absorption of the Structural and Cohesion funds”, w ramach konferencji „How to successfully survive the transition from Pre-Accession financing (IPA Programme) to Structural and Cohesion Funds of the EU?”, Zagrzeb (Chorwacja), 27 marca 2013
- Udział w spotkaniu europejskiej sieci NESSINO - ekspertów ds. innowacyjnych rozwiązań w zakresie przedsiębiorczości społecznej, zorganizowane przez szwedzkie Forum for Social Innovation i Uniwersytet w Malmö, Bruksela, 9 kwietnia
- Udział w seminarium „SOCIAL ECONOMY and INNOVATION”, zorganizowanym przez szwedzki region Skåne, Bruksela, 10 kwietnia
- Udział w panelu dyskusyjnym „Prawa podstawowe w Polsce i Unii Europejskiej”, zorganizowane w ramach programu „Wieczoru z rzecznikiem” Centrum Edukacji Obywatelskiej, hotel „Roko”, ul. Mikołajska 2, Warszawa, 16 kwietnia 2013
- Udział w Forum Debaty Publicznej „Samorząd Terytorialny dla Polski” pt. „Dialog na rzecz lokalnego rozwoju”, Kancelaria Prezydenta RP, 17 kwietnia 2013
- Udział w seminarium eksperckim „Social Innovation - Priority for an European Agenda. Social enterprises as EU-driving force”, Parlament Europejski, Bruksela, 30 maja 2013
- Udział w panelu dyskusyjnym w ramach seminarium „Samorządy uczniowskie mają głos”, Kancelaria Prezydenta RP i Koalicji na rzecz samorządów uczniowskich, Pałac Prezydencki, 10 czerwca 2013
- Prowadzenie debaty/warsztatów „Szkoła, edukacja obywatelska a nauczanie religii” z uczniami Zespołu Szkół Licealnych i Technicznych nr 1, ul. Wiśniowa 56, Warszawa, 20.06.2013

- Prowadzenie seminarium „Władza lokalna a obywatel - dialog czy monolog”, Forum Aktywny Obywatel Programu „Obywatel i Prawo”, Warszawa 25.06.2013
- Prowadzenie seminarium „Kondycja Trzeciego Sektora w Polsce - 7 lat i 4 drogi do stabilności finansowej”, Warszawa 8 lipca 2014
- Udział w debacie “New Narrative for Europe”, Komisja Europejska, Warszawa 11 lipca 2013
- Udział w debacie „Czy potrzebujemy religii w szkole?”, Bar Studio, Warszawa, 4 września 2013
- Komentarz ekspercki w trakcie prezentacji II Ogólnopolskich Badań Wolontariatu Pracowniczego, zrealizowanych dla Centrum Wolontariatu, Warsztat, Pl. Konstytucji 4, Warszawa 18 września 2013
- Udział w debacie „Jakiej nauki religii potrzebujemy do kształtowania społeczeństwa tolerancyjnego?”, Kawiarnia-Księgarnia „Spółdzielnia”, Białystok, 23 września 2013
- Udział w eksperckiej dyskusji panelowej „Wolontariat w różnych kontekstach społecznych”, w ramach konferencji podsumowującej projekt „Przez wolontariat do zatrudnienia”, Hotel Warmiński, Olsztyn, 25 września 2013
- Prowadzenie panelu dyskusyjnego „Wolontariat w sferze kultury i edukacji”, w ramach konferencji podsumowującej projekt „Przez wolontariat do zatrudnienia”, Hotel Warmiński, Olsztyn, 25 września 2013
- Prowadzenie debaty/warsztatów „Szkoła, edukacja obywatelska a nauczanie religii” z uczniami Społecznego Gimnazjum nr 20 „Raszyńska”, Warszawa 7 października 2013
- Prowadzenie okrągłego stołu eksperckiego „Długoterminowy wolontariat polsko-niemiecki oraz jego wpływ na wzajemne postrzeganie Polaków i Niemców oraz ich podejście do idei integracji europejskiej”, Warszawa, 7 października 2013
- Wystąpienie „Biblioteka publiczna jako przestrzeń nieformalnej edukacji obywatelskiej i kształtowania odpowiednich postaw”, podczas konferencji „Czas przemian-czas wyzwań. Rola bibliotek i ośrodków informacji w procesie kształtowania kompetencji współczesnego człowieka”, Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych UW, Warszawa, 10 października 2013
- Wystąpienie “Civil society in Poland in the eve of new EU financial framework – current state of affairs and challenges for the future”, podczas konferencji “Central Europe on the threshold of 21st century – Regional identity and civil society”, zorganizowanej przez University of Pannonia, Faculty of Modern Philology and Social Sciences, Institute of Social Sciences and International Studies, Veszprem (Węgry), 11 października 2013
- Udział w debacie “The involvement of NGO’s in Civil Education”, w ramach „Visegrad for Strengthening Democracy in the Western Balkans: Poland’s Experience with Cooperation between Civil Society and Public Administration”, PISM, Warszawa 29 października 2013
- Prezentacja projektu „Seniorzy - nowa generacja: akademia aktywności lokalnej” podczas warsztatów dla laureatów programów „Seniorzy w sieci”, UPC, Warszawa 26 listopada 2013
- Prezentacja „Rozwiązania legislacyjne w zakresie wolontariatu w obszarze działalności gospodarczej i możliwość ich zastosowania w Polsce”, na posiedzeniu Parlamentarnego Zespołu ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, budynek Senatu RP, Warszawa 5 grudnia 2013

Publikacje i artykuły:

- F. Pazderski, „Ekonomia/przedsiębiorczość społeczna w regulacjach unijnych – bilans inicjatyw z lat 2011-2013”, [w:] „Podsumowanie monitoringu prawa przedsiębiorczości społecznej” (red.) T. Schimanek, ISP, Warszawa 2013
- F. Pazderski, „Alternatywne mechanizmy finansowania przedsiębiorstw społecznych w Europie”, [w:] „Podsumowanie monitoringu prawa przedsiębiorczości społecznej” (red.) T. Schimanek, ISP, Warszawa 2013

- F. Pazderski (red.), „Dizajn pogranicza. Polsko-białoruska sztuka ludowa w nowoczesnym wzornictwie”, Stowarzyszenie Drumla, Białystok 2013
- F. Pazderski (red.), „Religia – Państwo – Kościoły w różnorodnym społeczeństwie”, ISP, Warszawa 2013
- F. Pazderski, Wstęp i rozdz. 3. „O nauczaniu religii i kształtowaniu obywateli”, [w:] Opinie Polaków na temat wybranych aspektów relacji Państwo - Kościół w przestrzeni publicznej (red.) J. Kucharczyk, ISP, Warszawa 2013
- F. Pazderski, „Wolontariat w obszarze ekonomii społecznej”, Instytut Europejski, Łódź 2013
- F. Pazderski, „Rozwiązania legislacyjne w wybranych krajach europejskich w zakresie wolontariatu w obszarze prowadzonej działalności gospodarczej a możliwość zastosowania analogicznych rozwiązań w Polsce”, analiza na zamówienie Kancelarii Senatu RP, Warszawa 2013
- F. Pazderski, „O związkach między wolontariatem pracowniczym a kapitałem społecznym”, [w:] II Ogólnopolskie Badania Wolontariatu Pracowniczego. Wolontariat pracowniczy w największych firmach w Polsce, (red.) Centrum Wolontariatu w Warszawie, Warszawa 2013
-

Wystąpienia w mediach, wywiady i komentarze:

Media polskie: Rzeczpospolita, Dziennik Gazeta Prawna, Metro, TVP Warszawa, Polsat News, TVP Polonia, PR1, Polskie Radio dla zagranicy, Radio dla Ciebie, Program Czwarty Polskiego Radia, Polskie Radio 24, ekonomiaspoleczna.pl, ngo.pl

Media zagraniczne: Neue Züricher Zeitung

Paulina Sobiesiak-Penszko, z-ca kierownika programu (do marca 2013)/analityk

Publikacje i artykuły:

- P. Sobiesiak-Penszko (red.), *Prawo a partycypacja publiczna Bilans monitoringu 2012*, ISP, Warszawa 2013
-

Wystąpienia w mediach, wywiady i komentarze:

Media polskie:

Małgorzata Koziarek – koordynatorka projektów

- Członkini European Civic Forum

Publikacje i artykuły:

- Raport: Indeks poziomu rozwoju i stabilności organizacji pozarządowych w Polsce w roku 2012, US AID i ISP, maj 2013

Udział w seminariach i konferencjach:

- Prezentacja „O (finansowej) kondycji III sektora wg badań CSO Sustainability Index” na debatę „Kondycja III sektora - 7 lat i 4 drogi do stabilności finansowej”, ISP, Warszawa,
- Udział w konferencji "O mieście z mieszkańcami", Centrum Deliberacji, Instytut Socjologii, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 23-24 października.
- Prezentacja „Przepis na partycypację decydujące czynniki - rola i znaczenie organizacji pozarządowych” (wspólnie z Mateuszem Przywarą) na seminarium „Partycypacja publiczna od kuchni”, ISP oraz Centrum Badań Społeczności i Polityk Lokalnych CAL, Warszawa 9 grudnia.

Aleksandra Kobylińska, koordynatorka projektów/analityczka

Udział w konferencjach i seminariach:

- Prezentacja metodologii badań dotyczących mechanizmów przeciwdziałania korupcji w wybranych obszarach w ramach spotkania badaczy w Pradze 31.05.2013 r.

Publikacje i artykuły:

- Komentarz na temat lobbingu w Europie dla serwisu proto.pl.

Wystąpienia w mediach, wywiady i komentarze:

TVP Info, Metro, Polskie Radio 24, PAP, TOK FM, Radio Eska, „Fakty” TVN, „Rzeczpospolita”, „Dziennik Łódzki”, Polsat News.

Marcin Waszak, koordynator projektów/analitik

Udział w konferencjach i seminariach:

- Prezentacja wybranych wyników badania poradnictwa na spotkaniach konsultacyjnych z przedstawicielami samorządu szczebla gminnego, powiatowego i wojewódzkiego, Warszawa, 15, 17, 18 kwietnia
- Udział i prezentacja wyników badania ISP w zorganizowanym przez INPRIS seminarium „System bezpłatnego poradnictwa prawnego i obywatelskiego” w ramach konsultacji modelu poradnictwa z ekspertami zagranicznymi, Warszawa, 9-10 maja
- Wystąpienie na spotkaniu dla mediów poświęconym prezentacji wstępnych wyników badania poradnictwa oraz mapy bezpłatnego poradnictwa prawnego i obywatelskiego, Warszawa, 16 maja

Publikacje i artykuły:

- A. Peisert, T. Schimanek, M. Waszak, A. Winiarska (red.), Poradnictwo prawne i obywatelskie w Polsce. Stan obecny i wizje przyszłości, Warszawa 2013
- T. Schimanek (red.), Badanie poradnictwa prawnego i obywatelskiego w Polsce. Wybrane wyniki, wnioski i rekomendacje, Warszawa 2013
- M. Waszak, Zjawisko rozrostu administracji publicznej w naukach społecznych. Geneza, kryteria definicyjne i modele teoretyczne [w:] T. Słomka (red.), Nowe spojrzenia w naukach o polityce. Tom 4, Warszawa 2013
- M. Waszak, Struktury administracji rządowej w Polsce XXI w. O potencjalnych kierunkach reform [w:] J. Itrich-Drabarek, A. Filak, K. Mrocza (red.), Administracja rządowa XXI w. Szanse, wyzwania i zagrożenia, vol. 2, Warszawa 2013

- M. Gałązka, M. Waszak, From alternative politics to the mainstream. The case of the Palikot' Movement [w:] G. Mesežnikov, O. Gyárfášová, Z. Bútorová (eds.), Alternative politics? The rise of new political parties in Central Europe, Bratysława 2013
-

Wystąpienia w mediach, wywiady i komentarze:

Media polskie:

Rzeczpospolita, TVP Info, Radio dla Ciebie, Program Czwarty Polskiego Radia, Program Trzeci Polskiego Radia, Polskie Radio 24, Lex.pl

Marta Gałązka, koordynatorka projektów

Udział w konferencjach i seminariach:

- „Władza lokalna a obywatel – dialog czy monolog?”, Warszawa, 25 czerwca
- „Wybieraj nie tylko wójta, czyli jak informować o wyborach samorządowych”, Warszawa, 15 listopada
- „Przyszłość miast – miasta przyszłości”, panel tematyczny, kongres „Smart Metropolia”, Gdańsk, 21-22 listopada

Publikacje i artykuły:

- Marta Gałązka, Adam Sawicki, „W jaki sposób informować o wyborach samorządowych”, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013
- Marta Gałązka, Ewa Giermanowska, Disability rights in Poland. European Union's influence on breaking barriers and social integration, Center for EU Enlargement Studies, Budapeszt 2013

Program Polityki Migracyjnej

Justyna Segeš Frelak, kierownik programu/starszy analityk

- Członek Komisji ds. Migrantów przy Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich

Udział w konferencjach i seminariach:

- Moderowanie: Seminarium: Sztambuł i Delhi w Warszawie. Plany i strategie imigrantów z Azji i Bliskiego Wschodu w Polsce, Warszawa, 28 marca 2013

Publikacje i artykuły:

- A. Piłat, I. Józwiak, J. Segeš Frelak, K. Wysieńska, M. Bieniecki, „Migracje społeczności azjatyckich na świecie i do Polski - stan badań i opracowania na temat wybranych krajów”, w: *Mała Azja w Polsce. Plany i strategie imigrantów z Azji i Bliskiego Wschodu w Polsce*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013

- A. Piłat, J. Segeš Frelak, K. Wysińska, *Mała Azja w Polsce. Plany i strategie imigrantów z Azji i Bliskiego Wschodu w Polsce*, Instytut Spraw Publicznych 2013
- J. Segeš Frelak, K. Grot, *Uczestnictwo Polaków w życiu społecznym i politycznym w Wielkiej Brytanii – wymiar historyczny i społeczny*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013.
- J. Segeš Frelak, *Dyskryminacja migrantów na rynku mieszkaniowym w Europie*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013

Wystąpienia w mediach, wywiady i komentarze:
Gazeta Wyborcza, Polskie Radio, Metro, TV Biznes

Karolina Grot, koordynator projektów/analitik (w okresie od czerwca do grudnia 2013 r. p.o. kierownika Programu Polityki Migracyjnej ISP)

- Reprezentowanie ISP na spotkaniach koalicji organizacji pozarządowych tworzących Warszawskie Centrum Wielokulturowe
- Reprezentowanie ISP na spotkaniach „Forum Cudzoziemców” przy Mazowieckim Urzędzie Wojewódzkim

Udział w konferencjach i seminariach:

- Moderacja seminarium „Stambuł i Delhi w Warszawie. Plany i strategie imigrantów z Azji i Bliskiego Wschodu w Polsce”, Warszawa, 23 marca
- Prezentacja „Przemiany demograficzne w Polsce a migracje” dla słuchaczy The Royal College of Defence Studies z Londynu, Ambasada Brytyjska w Warszawie, 27 maja
- Udział w roli eksperta w spotkaniu strategicznym dotyczącym ewaluacji działań podejmowanych przez Szkołę Liderów, Warszawa, 5 czerwca
- Udział w szkole letniej „Diaspora Studies Summer School 2013”; wystąpienie na temat polskiej polityki migracyjnej oraz polskich migracji do Wielkiej Brytanii i Królestwa Niderlandów, Jurmala, Łotwa, 25-29 czerwca
- Prezentacja wygłoszona podczas Briefingu Wicemarszałkini Wandy Nowickiej „Polki i Polacy w Wielkiej Brytanii”, Sejm RP, Warszawa, 25 lipca
- Moderacja seminarium „Prawo cudzoziemca do życia rodzinnego w Polsce – instytucja łączenia rodzin w praktyce”, Warszawa, 12 sierpnia
- Moderacja konferencji „Jak skuteczniej walczyć z handlem ludźmi? – współpraca międzynarodowa, rola państwa i organizacji pozarządowych”, Warszawa, 15 listopada
- Udział w debacie o relacjach polsko-holenderskich inspirowanej książką B. Chomętowskiej „Prawdziwych przyjaciół poznaje się w Bredzie”, Warszawa, 2 grudnia.
- Moderacja konferencji „Dyskryminacja cudzoziemców w Polsce - konteksty prawne, społeczne i ekonomiczne”, Warszawa, 16 grudnia
- Moderacja seminarium „Nic o nas bez nas. Obywatelska partycypacja Polaków w Wielkiej Brytanii” Londyn, 19 grudnia

Publikacje i artykuły:

- J. Segeš Frelak, K. Grot, *Uczestnictwo Polaków w życiu społecznym i politycznym w Wielkiej Brytanii – wymiar historyczny i społeczny*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013
- J. Segeš Frelak, K. Grot (red.), *W poszukiwaniu nowych wzorów integracji cudzoziemców*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013
- K. Grot, *Young migrants in Poland – integration process and labour market perspectives*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013

Wystąpienia w mediach, wywiady i komentarze:

Polsat („Wydarzenia”), Polsat News, TV Biznes, TVP 2 („Panorama”), TVP 1 („Wiadomości”), TVP Info, TVN („Dzień dobry TVN”), TV Polonia, Metro, Gazeta Wyborcza, Goniec Polski, Polskie Radio (PR 24, Polskie Radio dla Zagranicy, Program 4 i Program 1, redakcje regionalne), Onet.pl, TOK FM, Radio dla Ciebie, Radio WAWA.

dr Maryla Koss-Goryszewska, koordynatorka projektów/analizy

Udział w konferencjach i seminariach:

- Prezentacja: "Polscy sędziowie wobec handlu ludźmi i jego ofiar", konferencja: "Jak skuteczniej walczyć z handlem ludźmi? Współpraca międzynarodowa, rola państwa i organizacji pozarządowych", 15 listopada

Publikacje i artykuły:

- M. Koss-Goryszewska, „Analiza polskich spraw sądowych dotyczących handlu ludźmi”/”Analysis of Polish court cases concerning human trafficking”, Instytut Spraw Publicznych, 2013.
- M. Koss-Goryszewska, “Statistical analysis concerning human trafficking in Poland”, Instytut Spraw Publicznych, 2013.

Wystąpienia w mediach, wywiady i komentarze:
Polskie Radio, Tok.fm

Bogumiła Jabłecka, koordynatorka projektów/analizy

- Reprezentowanie ISP na spotkaniach Komisji Dialogu Społecznego ds. Cudzoziemców działającej przy Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu m. st. Warszawy.
- Prezentacja dla studentów Uniwersytetu Donau, dotycząca polityki migracyjnej Polski, Kraków, 19 czerwca

Wystąpienia w mediach, wywiady i komentarze:

Program 1 Polskiego Radia, PR 24 Polskie Radio.

Anna Piłat, koordynator projektów/analizy

- Reprezentowanie ISP na spotkaniach Komisji Spraw Wewnętrznych Sejmu RP VII kadencji poświęconych rządowemu projektowi ustawy o cudzoziemcach, Warszawa, październik

Udział w konferencjach i seminariach:

- Udział w spotkaniu eksperckim *Expert workshop on migration, labour and integration policies*, zorganizowanym na zaproszenie EUROFUND, Dublin 13 czerwca
- Prezentacja dla studentów Uniwersytetu Donau, dotycząca polityki migracyjnej Polski, Kraków 19 czerwca
- Referat: „Między Warszawą a Wólką Kosowską. Cudzoziemcy mieszkańcy gminy Raszyn” na seminarium „Społeczności migranckie w metropolii warszawskiej” zorganizowanym przez Ośrodek Badań nad Migracjami, Warszawa, 18 listopada

- Udział w seminarium dotyczącego lepszej regulacji migracji pracowników z Azji do Europy - "The Impact of Labour Migration Policies in Migrants' Welfare: Improving Practice in Asia and Europe", Genewa, 7-9 listopada

Publikacje i artykuły:

- A. Piłat, „Między Warszawą a Wólką Kosowską. Cudzoziemcy mieszkańcy gminy Raszyn”, Biuletyn Migracyjny nr 44, Listopad 2013
- A. Piłat, K. Wysieńska, "Badanie jakościowe liderów społeczności migrantów azjatyckich", w: *Mała Azja w Polsce. Plany i strategię imigrantów z Azji i Bliskiego Wschodu w Polsce*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013
- A. Piłat, "Obcokrajowcy mieszkający w gminie Raszyn - wzory integracji i relacje ze społecznością lokalną", w: *Mała Azja w Polsce. Plany i strategię imigrantów z Azji i Bliskiego Wschodu w Polsce*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013
- A. Piłat, I. Jóźwiak, J. Segeš Frelak, K. Wysieńska, M. Bieniecki, "Migracje społeczności azjatyckich na świecie i do Polski - stan badań i opracowania na temat wybranych krajów", w: *Mała Azja w Polsce. Plany i strategię imigrantów z Azji i Bliskiego Wschodu w Polsce*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013
- A. Piłat, *Sytuacja demograficzna Polski a polska polityka migracyjna. Analiza problemu migracji pracowników sektora opiekuńczego w kontekście starzejącego się społeczeństwa*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013

Wystąpienia w mediach, wywiady i komentarze:

TOK FM, Polskie Radio Program Pierwszy, Polskie Radio Program Czwarty, Radio Dla Ciebie (RDC), Polskie Radio dla Zagranicy, Dziennik Gazeta Prawna, TVN 24, TVN (Czarno na Białym), Gazeta Wyborcza, CNBC, Metro

Agnieszka Sitko, koordynator projektów

- Reprezentowanie ISP na spotkaniach koalicji organizacji pozarządowych tworzących Warszawskie Centrum Wielokulturowe

Publikacje i artykuły:

- A. Sitko, "A logic of paper marriages", Instytut Spraw Publicznych, 2013
- A. Sitko, "A logic of paper marriages", Instytut Spraw Publicznych, 2013

dr Kinga Wysieńska, ekspert

Udział w konferencjach i seminariach:

- Prezentacja "Double standards and ethnic discrimination – the results of laboratory and field experiments.", Center for Research on Prejudice, Institute of Psychology, Uniwersytet Warszawski, Warszawa, 11 stycznia
- Prezentacja "Migration, Integration, Europeanization – the role of NGOs" podczas "Global Utmaning in cooperation with the Scientific Foundation Norden, Expert Seminar on Migration, Integration, Europeanization – Old and New Challenges for Policies and Actors. The Case of the Baltic Sea States", Warszawa 27 czerwca

- Udział w panelu: „Czyi to obywatele? Polityka wobec diaspor i sąsiadów oraz swobodnie przemieszczających się Europejczyków,” PISM, Warszawa, 9 października.

Publikacje i artykuły:

- *Status, tożsamość, dyskryminacja. O (nie)równym traktowaniu cudzoziemców na polskim rynku pracy.* Fundacja Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013
- *Procesy Grupowe. Perspektywa socjologiczna,* (redakcja), Scholar, Warszawa 2013
- *Mała Azja w Polsce. Plany i strategie imigrantów z Azji i Bliskiego Wschodu w Polsce* (redakcja), Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013
- Kinga Wysieńska i Zbigniew Karpiński, „Mobilność społeczna migrantów na przykładzie wybranych społeczności azjatyckich w Polsce” w: *Mała Azja w Polsce. Plany i strategie imigrantów z Azji i Bliskiego Wschodu w Polsce*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013
- *Ethnicity-based housing discrimination against refugees – results of discrimination tests*, seria Raporty-Analizy, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013
- K. Wysieńska, *Where is my home? Homelessness and Access to Housing among Asylum-seekers, Refugees and Persons of International Protection in Poland*, UNHCR: Budapeszt 2013
- K. Wysieńska *Stosunek opinii publicznej wobec napływu cudzoziemców.* Omówienie wyników Europejskiego Sondażu Społecznego. IFiS PAN, Warszawa 2013

Piotr Kaźmierkiewicz, ekspert

Udział w konferencjach i seminariach:

- Prezentacja w panelu na seminarium „The EU Visa Policy in the Eastern Europe: what neighbours could do? A Case of Czech Republic”, Praga, 16 maja
- Udział w seminarium wizowo-migracyjnym, Ośrodek Studiów Wschodnich, 11 czerwca
- Prezentacja na seminarium „Monitor integracji. Doskonalenie metod i narzędzi do oceny skuteczności polityki integracyjnej”, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa, 30 września
- Prezentacja w panelu „Integracja imigrantów w wymiarze politycznym i obywatelskim—wyzwania dla Polski” na konferencji „Aktywny udział imigrantów w życiu obywatelskim i politycznym—doświadczenia, korzyści, wyzwania”, IOM, Warszawa, 18 grudnia

Publikacje i artykuły:

- P. Kaźmierkiewicz, J. Seges Frelak, „Partycypacja publiczna i prawa polityczne obywateli państw trzecich na szczeblu krajowym i lokalnym” w: *W poszukiwaniu nowych wzorów integracji cudzoziemców. Wybór tekstów Polskiego Forum Integracyjnego*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013
- *Monitor integracji. Ewaluacja i ocena skuteczności działań prowadzonych w Polsce przy finansowym wsparciu Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich w latach 2007-2012*, (współredaktor), Instytut Studiów Migracyjnych, Gliwice 2013
- *Time to De-link Visas and Migration Control: What Can We Learn from the EU's Success in the Past?*, PASOS Policy Brief, Praga 2013 <http://pasos.org/wp-content/uploads/2013/01/Time-to-De-link-Visas-and-Migration.pdf>
- „Opportunities for developing circular migration schemes between Georgia and the EU”, Georgian Young Lawyers' Association, Tbilisi 2013 <http://gyla.ge/uploads/publications/2013/p210.pdf>

Wystąpienia w mediach, wywiady i komentarze

European Voice

dr Michał P. Garapich, ekspert

Udział w konferencjach i seminariach:

- „Zaradni indywidualiści czy anomiczni egości? Stereotypy i auto-stereotypy polskich migrantów w Wielkiej Brytanii w ujęciu antropologicznym”, wystąpienie na konferencji: EuroEmigranci. Młoda polska emigracja w UE jako przedmiot badań psychologicznych, socjologicznych i kulturowych, Kraków, wrzesień
- key note na konferencji „Wpływ najnowszej polskiej diaspory na społeczeństwo polskie”, IS UJ i KBnM PAN, Kraków, Listopad
- Wystąpienie na seminarium „Między apatią a aktywnością – partycypacja polityczna migrantów z Polski w Wielkiej Brytanii”, ISP, Warszawa, Londyn, grudzień

Publikacje i artykuły:

- M. P. Garapich, „Homo Sovieticus Revisited – Anti-Institutionalism, Alcohol and Resistance Among Polish Homeless Men in London. International Migration, Special Issue: Polish migration after the fall of the iron curtain”; 52, 2013
- M. P. Garapich, „Polska kultura migracyjna po 2004 roku – między zmianą a tradycją” w: *Współczesne polskie migracje: strategie – skutki społeczne – reakcja państwa* M. Lesińska, M. Okólski (red.) Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2013
- M. P. Garapich, „Destination World”. *Academia – Magazine of the Polish Academy of Sciences*. Warszawa, 2013
- Michał P. Garapich, *Między apatią a aktywnością – partycypacja polityczna migrantów z Polski w Wielkiej Brytanii*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013.
- M. P. Garapich, *Europejczycy w transnarodowej przestrzeni. Aktywizacja i partycypacja polityczno-społeczna obywateli Unii Europejskiej mieszkających w Wielkiej Brytanii*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2013.

Obserwatorium Równości Płci

Małgorzata Druciarek, koordynatorka projektów/analityczka

Udział w konferencjach i seminariach:

- Referat: „Efficiency of Quota Mechanism Implemented in the Polish Electoral System upon the Example of 2011 Parliamentary Elections”, podczas konferencji „Women as legislators” International Institute for the Sociology of Law, Onati, 18-19 kwietnia 2013r.
- Wizyta studyjna w Nowym Jorku 10-18 listopada 2013 r.

Publikacje i artykuły:

- M.Druciarek, A.Niżyńska, "Kobiety w wyborach do Parlamentu Europejskiego" [w:] M.Fuszara (red.) *Kobiety, wybory, polityka*, Instytut Spraw Publicznych, 2013.
- M.Druciarek, A.Niżyńska, *The Polish case: Do Gender Quotas Work?* [w:] Turkish Policy Quarterly, Winter 2013, vol. 11, no. 4

Wystąpienia w mediach, wywiady i komentarze:

Media polskie:

TVP INFO, Polsat News, TVN 24, Superstacja, Tok Fm, Polskie Radio Jedynka, Polskie Radio Trójka, Polskie Radio Czwórka, Polskie Radio PR 24, Radio dla Ciebie, Gazeta Wyborcza, Polityka, Dziennik Gazeta Prawna

Aleksandra Niżyńska – kierowniczka projektu/ analityczka

Udział w konferencjach i seminariach:

- Udział w debacie „Dzień bez kobiet?” organizowanej przez Gazetę Wyborczą w siedzibie Agory w dniu 8 marca 2013 roku.
- Referat: „Partnerstwo kobiet i mężczyzn w sferze prywatnej –co na to badania?” podczas konferencji „Dialog damsko-męski na rynku pracy”, która odbyła się 25 marca 2013 roku w Centrum Partnerstwa Społecznego „Dialog” im. Andrzeja Bączkowskiego.
- Referat: „Efficiency of Quota Mechanism Implemented in the Polish Electoral System upon the Example of 2011 Parliamentary Elections”, podczas konferencji „Women as legislators” International Institute for the Sociology of Law, Onati, 18-19 kwietnia 2013r.
- Udział w konferencji prasowej „Nie dla zaostrenia ustawy antyaborcyjnej w siedzibie Federacji na Rzecz Kobiet i Planowania Rodziny w dniu 24 września 2013 r.
- Wizyta studyjna w Nowym Jorku 10-18 listopada 2013 r.
- Referat: „Luka płacowa – analiza problemu i sposoby przeciwdziałania” podczas debaty eksperckiej „Luka płacowa – polskie realia i europejskie perspektywy”, która odbyła się 21 listopada 2013 roku w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.
- Referat: „Women and Democratic Transition in Poland and Chile: the Invisible Leaders ” podczas konferencji „Deficit of Democracy and Civil Participation in Europe and Latin America: the case of Poland and Chile”, która odbyła się 6 grudnia 2013 roku na Uniwersytecie USACH, Santiago de Chile.

Publikacje i artykuły:

- M.Druciarek, A.Niżyńska, "Kobiety w wyborach do Parlamentu Europejskiego" [w:] M.Fuszara (red.) *Kobiety, wybory, polityka*, Instytut Spraw Publicznych, 2013.
- A.Niżyńska, "Kobiety – kandydatki i wybrane w wyborach samorządowych w 2010 w świetle statystyk wyborczych" [w:] M.Fuszara (red.) *Kobiety, wybory, polityka*, Instytut Spraw Publicznych, 2013.
- A.Niżyńska, "Invisible leaders Women and democratic transition in Poland and Chile", Instytut Spraw Publicznych, 2013.
- R. Alvarez, B. Audycka, A.Niżyńska, "Civic participation in Poland and Chile. Democratic dialogue between continents", Instytut Spraw Publicznych, 2013.

- M.Druciarek, A.Niżyńska, *The Polish case: Do Gender Quotas Work?* [w:] Turkish Policy Quarterly, Winter 2013, vol. 11, no. 4
- A.Niżyńska, *Serial z gatunku gender political fiction* [w:] Kultura Liberalna, nr 248

Wystąpienia w mediach, wywiady i komentarze:

TVP INFO, Polsat News, TVN 24, Superstacja, Tok Fm, Polskie Radio Jedyńka, Polskie Radio Trójka, Polskie Radio Czwórka, Polskie Radio PR 24, Radio dla Ciebie, Gazeta Wyborcza, Polityka, Dziennik Gazeta Prawna, Rzeczpospolita, prasa lokalna